

Aktualizacja
Strategii Rozwoju
Gminy Radymno
na lata 2016-
2022

PROJEKT

Opracowanie:

Instytut Doradztwa Europejskiego -Innowacja s.c.

ul. Olszańska 18/1, 31-517 Kraków

www.ide.krakow.pl

tel.: 12 421 06 33

Na zlecenie:

Gminy Radymno

na podstawie umowy zawartej w dniu 14.12.2015r. pomiędzy:

Gminą Radymno

mającą swą siedzibę : 37-550 Radymno, ul. Lwowska 38

reprezentowaną przez: Wójta Gminy Radymno Bogdana Szylara

a

Instytutem Doradztwa Europejskiego- Innowacja s.c.

mającym swą siedzibę: 31-517 Kraków, ul. Olszańska 18/1

NIP: 676-22-95-149 REGON: 120056401

reprezentowany przez obu wspólników: dr Edytę Bieniek-Białas, Wacława Klepackiego

*Dyrekcja oraz pracownicy
Instytutu Doradztwa Europejskiego - Innowacja s.c. w Krakowie
składają serdeczne podziękowania na ręce
Wójta Gminy Radymno
Pana Bogdana Szylara
oraz wszystkim uczestnikom sesji strategicznej
a także mieszkańcom gminy
za pomoc w przygotowaniu niniejszego dokumentu.*

Szanowni mieszkańcy gminy Radymno,

Z przyjemnością oddaję w Państwa ręce *Aktualizację Strategii Rozwoju Gminy Radymno na lata 2016–2022*. To najważniejszy dokument strategiczny Naszej Gminy, który wyznacza kierunki jej rozwoju oraz określa jaką gminą powinna być Gmina Radymno w 2022r.

Poniższy dokument opisuje cele strategiczne, operacyjne oraz zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne, które gmina zaplanowano do realizacji w najbliższych latach. Uwzględniono w nich najważniejsze dziedziny życia z punktu widzenia mieszkańców naszej gminy oraz dostęp do przejścia granicznego z Ukrainą.

Perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014–2020 stawia przed nami ogromne szanse, w zakresie aplikowania o środki finansowe, w celu realizacji naszych zadań i rozwoju naszej gminy.

Dziękuję wszystkim uczestnikom sesji strategicznej za obecność, za wszystkie zgłoszone projekty i uwagi, gdyż uważam, że władze samorządowe są jednym z wielu aktorów, których działania wpływają na pozytywne zmiany na obszarze naszej gminy. Realizacja założeń zawartych w *Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Radymno na lata 2014-2022* przyczyni się do stworzenia nowoczesnego wizerunku gminy w 2022r. z promocją odnawialnych źródeł energii, zrewitalizowanymi obszarami i nowymi inwestycjami w gminie, co automatycznie stworzy nowe miejsca pracy i podniesie poziom życia mieszkańców.

Wójt Gminy Radymno,

Bogdan Szylar

Koordinacja merytoryczna:

Dyrektor IDE - Innowacja s.c. dr Edyta Bieniek- Białas

Prowadzenie sesji strategicznych:

Dyrektor IDE - Innowacja s.c. dr Edyta Bieniek- Białas

Zastępca dyrektora IDE - Innowacja s.c. Waław Klepacki

Opracowanie dokumentu:

Dyrektor IDE - Innowacja s.c. dr Edyta Bieniek- Białas

Zastępca dyrektora IDE - Innowacja s.c. Waław Klepacki

Koordinator w dziale projektów IDE - Innowacja s.c. Ewelina Ofłus

Spis treści

WPROWADZENIE	8
I. ANALIZA OBECNEJ SYTUACJI GMINY RADYMNO.....	12
1.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	12
1.1.1 Położenie i podział administracyjny gminy	12
1.1.2 Warunki fizjologiczne	19
1.1.3 Stan wód powierzchniowych.....	19
1.1.4 Wody podziemne	21
1.1.5 Gospodarka wodno-ściekowa.....	21
1.1.6 Zasoby naturalne	22
1.2 LUDNOŚĆ I ZAGADNIENIE SPOŁECZNE	22
1.2.1 Demografia gminy.....	22
1.2.2 Pracujący i bezrobotni.....	25
1.2.3 Źródło dochodów ludności.....	27
1.2.4 Warunki socjalno-bytowe	27
1.2.5 Edukacja i pomoc społeczna	28
1.3 GOSPODARKA.....	31
1.4 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	34
1.4.1 Komunikacja drogowa	34
1.4.2 Telefonizacja	35
1.4.3 Gospodarka odpadami	37
1.5 KULTURA I TURYSTYKA	38
1.5.1 Kultura	38
1.5.2 Media lokalne	38
1.5.3 Turystyka i agroturystyka	39
1.5.4 Zdrowie.....	43
II. ANALIZA STRATEGICZNA GMINY RADYMNO.....	44
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.....	44
2.1 BADANIA ANKIETOWE DEFINIUJĄCE POTRZEBY, PROBLEMY I NASTROJE SPOŁECZNE	44
2.2 IDENTYFIKACJA STRATEGICZNYCH OBSZARÓW INTERWENCJI ISTOTNYCH DLA ROZWOJU GMINY	63
2.3 ANALIZA SWOT	65
CZĘŚĆ PLANISTYCZNA.....	72
2.4 MISJA I WIZJA GMINY	72
2.5 CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE.....	74

2.6 PLANOWANE ZADANIA INWESTYCYJNE I NIEINWESTYCYJNE NA OKRES 2016-2022 WRAZ ZE ŹRÓDŁAMI FINANSOWANIA	78
III. MONITORING I EWALUACJA.....	95
IV. MARKETING STRATEGII.....	97
4.1 PROMOCJA STRATEGII.....	97
4.2 WIZERUNEK GMINY RADYMNO	97
4.3 UCZESTNICY PROMOCJI	98
4.4 PUBLIC RELATIONS.....	98
4.5 NAWIĄZANIE DO MARKETINGU TERYTORIALNEGO.....	98
4.5.1 KOMERACJALIZACJA USŁUG W GMINIE RADYMNO	99
V. ZAŁĄCZNIKI	101

WPROWADZENIE

Aktualizacja Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy Radymno na lata 2015-2022 to wynik pracy i dyskusji lokalnych władz, NGO i mieszkańców gminy dotyczących mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Wszystkie najważniejsze kwestie zostały omówione podczas sesji strategicznej, która odbyła się w styczniu 2016r.

Cele niniejszej Strategii są powiązane z dokumentami strategicznymi województwa podkarpackiego, powiatu jarosławskiego a także dokumentami gminnymi. Aktualizacja powstała w oparciu o Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, z którego gmina jako całość, będzie mogła pozyskać środki zewnętrzne na współfinansowanie zaplanowanych inwestycji.

W dokumencie dokonano analizy wewnętrznych i zewnętrznych czynników przyczyniających się do rozwoju Gminy. Zwrócono uwagę na potrzebę respektowania poszczególnych zadań, na które składają się najważniejsze obszary z punktu widzenia gminy: turystyka, , ochrona powietrza, środowisko naturalne, gospodarka gminy, nowe inwestycje, pobudzenie przedsiębiorczości w gminie i społeczeństwo obywatelskie.

Poniższa Aktualizacja Strategii pełni poniższe funkcje:

-**porządkującej** podejmowane decyzje władz samorządowych; zwiększając przejrzystość i spójność podejmowanych działań oraz **koordynacyjnej**, pozwalającej na ukierunkowanie działań podejmowanych przez inne podmioty na przyjęte cele rozwoju;

-**pobudzającej i integrującej układ podmiotowy regionu**, władze samorządowe występują jako naturalny organizator i lider w całym układzie podmiotowym regionu (biznes, otoczenie biznesu, szkoły, organizacje pozarządowe);

-**regulacyjnej** (strategia staje się wyznacznikiem konkretnie podejmowanych decyzji realizujących zadania samorządu) oraz **kontrolnej**, co oznacza, że umożliwia ocenę działań podejmowanych przez podmiot programujący;

-**informacyjnej i promocyjnej**, strategia jest zbiorem informacji o działaniach podejmowanych przez samorząd, z drugiej strony „promuje” przyjęte kierunki rozwojowe.

Strategia Rozwoju Gminy Radymno powstała z inicjatywy Wójta gminy Radymno Pana Bogdana Szylara. Jej obecny kształt to wynik kilkumiesięcznej pracy grupy złożonej z przedstawicieli gminy oraz wykonawcy zewnętrznego tj. Instytut Doradztwa Europejskiego-Innowacja s.c. w Krakowie. W pracach nad Aktualizacją Strategii uczestniczyli pracownicy Urzędu Gminy na czele z Panem Wójtem, jednostki podległe a także mieszkańcy gminy.

Niniejszy dokument Strategii w założeniu ma stanowić podstawę do planowania operacyjnego w gminie oraz do opracowania aktualizacji wieloletniej prognozy finansowej.

PRZESŁANKI AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU

Przyjęta w 2007 r. Strategia Rozwoju Miasta gminy Radymno na lata 2007-2015 stała się z upływem czasu dokumentem wymagającym gruntownej aktualizacji pod kątem zadań realizacyjnych. Prace prowadzone nad aktualizacją dokumentu nie wykazały przesłanek, które uzasadniałyby decyzję o całkowitym odrzuceniu przyjętej wizji, celów strategicznych.

Oczywiście wymagały one weryfikacji i dostosowania do obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej, jednak proces ten należy rozpatrywać jako aktualizację, a nie budowę od podstaw.

Opracowana aktualizacja w dużej mierze odnosi się do wytycznych nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020, w szczególności Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

ORGANIZACJA PRAC NAD STRATEGIĄ

Prace nad Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy Radymno przebiegały zgodnie z przyjętym harmonogramem, który przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela nr 1 : Harmonogram prac

Etap prac	Termin
Wybranie wykonawcy zewnętrznego- Instytut Doradztwa Europejskiego - Innowacja s.c.	Listopad 2015r.
Podpisanie umowy z Wykonawcą	Grudzień 2015r.
Opracowanie aktualnej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy	Styczeń 2016r.
Praca nad sformułowaniem wizji, misji, celów strategicznych oraz celów operacyjnych podczas sesji strategicznej	sesja strategiczna- styczeń 2016r.
Końcowe prace redakcyjne nad dokumentem Strategii	Marzec 2016r.
Publiczna prezentacja planowanych zapisów Strategii oraz przekazanie dokumentu organowi stanowiącemu	Marzec 2016r.

Źródło: Materiały Instytutu Doradztwa Europejskiego - Innowacja s.c. dot. opracowania niniejszej Strategii.

Organizacja sesji strategicznych wraz z opracowaniem *Aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy Radymno na lata 2016-2022* została powierzona Instytutowi Doradztwa Europejskiego - Innowacja s.c. w Krakowie. Materiały z sesji strategicznych stanowią istotną podstawę niniejszego dokumentu oraz punkt wyjścia rozważań na temat kierunku rozwoju gminy.

STRUKTURA DOKUMENTU

Aktualizacja Strategii składa się z trzech części: diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie wiejskiej Radymno, analizy strategicznej gminy jako całości z podziałem na część diagnostyczną i planistyczną.

ŹRÓDŁO INFORMACJI

Informacje zawarte w Aktualizacji Strategii uzyskane zostały w drodze spotkań, sesji strategicznej z lokalnymi liderami, NGO i mieszkańcami, wypełnionych ankiet i materiałów sesyjnych a także na podstawie danych publikowanych przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Cennym źródłem informacji okazały się także rozmowy z pracownikami Urzędu Gminy w Radymnie.

ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY

Aktualizacja Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy Radymno na lata 2016-2022 jest powiązana z następującymi dokumentami na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym:

POZIOM KRAJOWY:

1. Strategia Rozwoju Kraju 2020.
2. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.
3. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
5. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
6. Projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
7. Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój na lata 2014-2020
8. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020
9. Program Operacyjny Europejskiej Współpracy Terytorialnej
10. Strategia Długofalowego Rozwoju Sektora Mieszkaniowego 2005-2025
11. Projekt Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych 2015-AKPOŚK2015
12. Polityka Ekologiczna Państwa 2009-2012 z perspektywą do 2016
13. Polityka Leśna Państwa
14. Strategia Gospodarki Wodnej do 2020 r.
15. Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej
16. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury
17. Strategia Rozwoju Transportu do (2020 r.)

POZIOM REGIONALNY:

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
2. Strategia Rozwoju Województwa- Podkarpackie 2020
3. Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020
4. Program aktywizacji gospodarczo-turystycznej województwa podkarpackiego poprzez promocję cennych przyrodniczo i krajobrazowo wskazanych terenów łąkowo - pastwiskowych z zachowaniem bioróżnorodności w oparciu o naturalny wypas

POZIOM LOKALNY:

1. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego dla wybranych obszarów gminy
2. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Radymno
3. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
4. Plan Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Radymno na lata 2014-2030
5. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radymno na lata 2009-2015
6. Inwentaryzacja azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz program usuwania azbestu z terenu gminy Radymno zostały współfinansowane w ramach realizacji zadania wynikającego z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

I. ANALIZA OBECNEJ SYTUACJI GMINY RADYMNO

1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1.1. POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina wiejska Radymno położona jest w województwie podkarpackim, w powiecie jarosławskim, który usytuowany jest na wschodniej ścianie województwa podkarpackiego. Od wschodu graniczy z Ukrainą, od północnego wschodu z powiatem lubaczowskim, północnego zachodu z przeworskim, od południa natomiast z przemyskim. Powiat niemal w całości położony jest we wschodniej części Kotliny Sandomierskiej, tylko jego południowe krańce sięgają pasma pierwszych wzniesień Pogórza Karpackiego, w tej części zwanego Pogórzem Dynowskim. Obszar powiatu obejmuje 1 029 km². W 2014 roku Powiat Jarosławski zamieszkiwało 121 795 osób. W skład powiatu wchodzi: 2 gminy miejskie: Jarosław i Radymno, 1 gmina miejsko-wiejska: Pruchnik oraz 8 gmin wiejskich: Chłopice, Jarosław, Laszki, Pawłosiów, Radymno, Rokietnica, Roźwienica, Wiązownica.

Mapa nr 1: Powiat Jarosławski

Źródło: Starostwo powiatowe w Jarosławiu

Gmina Radymno jako gmina wiejska funkcjonuje od 1992 r. i zajmuje południowo-wschodnią część powiatu jarosławskiego, na obszarze stanowiącym pogranicze Płaskowyżu Tarnogrodzkiego i Doliny Dolnego Sanu. Powierzchnia ogólna liczy 182 km² i jest drugą w powiecie jarosławskim pod względem wielkości, jak również liczby zamieszkującej ludności. Liczba mieszkańców wynosi 11.700. W skład gminy wchodzi 19 sołectw, tj. Budzyń, Chałupki

Chotyńskie, Chotyń, Duńkowice, Grabowiec, Korczowa, Łazy, Michałówka, Młyny, Nienowice, Ostrów, Piaski, Skołoszów, Sośnica, Sośnica - Brzeg, Święte, Zabłotce, Zaleska Wola, Zamojsce.

Charakterystyka sołectw:

Budzyń- Wieś powstała ok. XVII wieku na terenach wyciętego lasu, należała do klucza krakowieckiego, własności S. Fredry. Od 1744r własność ks. Adama Lubomirskiego. W 1902 roku zaś hrabiego Kazimierza Łubieńskiego. Po II wojnie miejscowość należała do parafii w Młynach. W 1968 r przyłączono ją do parafii w Korczowej. W 1987 r został wybudowany w Budzyniu kościół pod wezwaniem Chrystusa Króla. Obecnie mieszka tam 184 osoby. W miejscowości znajduje się :OSP Budzyń.

Chałupki Chotyńskie- wieś w gminie Radymno.

Chotyń- Wieś powstała najprawdopodobniej w XIV wieku. Wieś stanowiła własność królewską. W XV w była własnością Budziwoja Mamajowicza. Od 1500r wieś wykupił arcybiskup Iwowski. Na przełomie XVI i XVII w miejscowości miał swoją siedzibę S.Stadnicki. Na terenie Chotyńca obecnie znajdują się trzy świątynie: dwa kościoły i cerkiew z 1613 r. Obecnie mieszka tam 785 osoby. W miejscowości znajduje się Zespół Pieśni i Tańca "Dibrowa" a także klub sportowy: LKS"AGRO" Chotyńiec występujący w piłkarskiej klasie B, a także gimnazjum.

Duńkowice- Wieś Duńkowice zależnie od okresu wiekowego, zwana także: Dunkovicze, Dvnkouicze, Dunkowice, Dunikowice, Duńkowice Wielkie, Dunkouycze, Dunkovscze, Dankowycze, Dynkowicze. Wieś położona na ziemi przemysko - jarosławskiej, w dolinie Sanu, oddalona 6 km na wschód od Radymna. Jest to wieś dość stara, gdyż pierwsze wzmianki o wsi Duńkowicach znajdują się w Aktach Grodzkich Ziemi Sanockiej z 1436 roku. Mówi się w nich o Duńkowicach Wielkich. Prawdopodobnie wieś ta została ona założona przez Kazimierza Wielkiego pod koniec XIV wieku. W czasie 1905 roku zbudowano w Duńkowicach ochronkę i dom w którym zamieszkiwały SS. Służebniczki. Uroczyste poświęcenie placówki miało miejsce 12 listopada 1912 roku. Ochronka gromadziła dzieci i równocześnie była punktem medycznym dla mieszkańców. Kroniki domu prowadzone przez siostry ukazują poszczególną liczbę dzieci uczęszczających do ochronki w latach: 50 (1927 rok), 35 (1936 rok), 30 (1946 rok), 50 (1951 rok). Niestety I wojna światowa nie oszczędziła Duńkowic. Z powodu bliskiej odległości od przemyskiej twierdzy spowodowała iż znacząca część wioski, spłonęła. Ochronka jednak szczęśliwie ocalała. Lecz II wojna światowa była szczególnie tragiczna dla wsi. Z powodu, że wieś jest położona 6 km do Sanu, która była rzeką graniczną między Niemcami a bolszewicką Rosją. W 1947 roku powstaje tutaj przedszkole diecezjalne „Caritas”. W 1962 roku została zlikwidowana ochronka. W 1964 roku postanowiona zabrać siostry z Duńkowic, zaś placówkę zlikwidować. W latach 1979-81 Dom Zakonny został przebudowany na kościół obrządku rzymsko-katolickiego.

Grabowiec- Powstanie jej datuje się na XIV wiek. Od początku XV wieku była w rękach możnowładczych takich jak: Pileckich, Korniaków Krasickich, Modrzewskich, Łaszczów i Potockich. W 1916 r została tam wzniesiona cerkiew w dzisiejszych czasach pełni funkcje

sakralne jako kościół rzymskokatolicki pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa. Obecnie mieszka tam 138 osób.

Korczo- Powstanie wsi datuje się na ok. XVII w na wykarczowanym lesie właścicielem był wtedy Stanisław Fredro w 1689 r zbudowano tam cerkiew została ona zniszczona przez pożar. Drugą cerkiew wybudowano tam w 1821 roku. Do II wojny światowej wieś należała do Adama Lubomirskiego i jego spadkobierców. W 1978 r wybudowano tam kościół pod wezwaniem Św. Jakuba Apostoła. Obecnie w Korczowej istnieje przejście graniczne na Ukrainę. Obecnie mieszka tam 623 osoby na wsi działa klub sportowy LKS "POLONIA" Korczowa.

Łazy- W około połowie XIV w powstała powyższa miejscowość, stanowiła ona własność królewską. W 1587 roku przeszła ona w własność Tarnowskich herbu Leliwa. W 1640 roku wybudowano tam cerkiew która w 1890 roku spaliła się. Na przełomie XX wieku majątkiem zarządzał hrabia Adam Zamoyski zamieszkały w Wysocku .Istniała tam jedno klasowa szkoła ,druga szkoła powszechna została założona w 1924 roku przy klasztorze Miłosierdzia w Moszczanach. Obecnie mieszka tam: w Łazach 918 a w Moszczanach 180 osób. Na terenie wsi znajduje się: Dom Pomocy Społecznej w Moszczanach.

Michałówka- Wieś powstała dopiero na przełomie XVI i XVII wieku jako przysiółek Duńkowic Wielkich. Wieś miała charakter handlowo-usługowy, ludność głównie trudniła się flisactwem nad rzeką San. W 1765 r J. Drohojewski, chorąży żydowski ,dziedzic Michałówki i Duńkowic ,założył tu parafię rzymskokatolicką i ufundował drewniany kościół pw. Michała Archanioła, który zachował się do dzisiaj. Od 1868 r właścicielem obu miejscowości był Jan Urbański a ok 1880 r Alojzy Rybicki. Obecnie mieszka tam 310 osób.

Młyny- Młyny powstały w XVI wieku. Od 1831 r właścicielem był hrabia Leon Potocki. Około 1740 roku zbudowano tu cerkiew drewnianą (zachowaną do dzisiaj). Jest to miejsce spoczynku urodzonego tutaj ukraińskiego kompozytora Mychajła Werbyckiego (1815-1870), twórcy muzyki do ukraińskiego hymnu narodowego: "SZE NE WMERŁA UKRAINA" w końcu XIX wieku właścicielem Młynów był Zdzisław Junga dziedzic Miękisza. Obecnie mieszka tam 308 osób. Jest tam Punkt Zdrowia.

Nienowice- Wieś powstała ok XIV wieku, w połowie XV w stanowiła własność Elżbiety Grandowskiej, następnie jej syna Jana Pileckiego i jego spadkobierców.Od1658 r należała do Krasickich następnie Modrzejewskich herbu Poraj ,Łaszczów herbu Prawdzic i Potockich. W roku 1851 wieś przeszła w ręce Stanisława Mniszka, zaś w 1918 roku właścicielem był A. Stadnicki. W 1857 r została tam wzniesiona cerkiew. W 1985 roku zbudowano tam kościół. Obecnie mieszka tam 886 osób. Na terenie Nienowic znajduje się OSP Nienowice oraz gimnazjum.

Ostrów- Ostrów założony został prawdopodobnie w drugiej połowie XIV w. ,był już dużą wsią gdyż jego wartość wyceniono na tysiąc grzywien. Za taką cenę Jan Jarosławski sprzedał Ostrów w 1453 roku Bolestraszyckiemu i Sławskiemu. Jest to malownicza

miejsowość położona przy drodze z Jarosławia do Radymna. Przepływa przez nią rzeka San i Łęg Rokietnicki. Ostrów i kilka innych wiosek był ofiarowany jako zaplecze gospodarcze klasztoru Jezuickiego w Jarosławiu. W 1768 roku konfederaci barscy stoczyli pod Ostrowem bitwę z kozakami. W 1863 roku została tu wybudowana cerkiew która w 1945 r została doszczętnie zniszczona proboszczem wspomnianej cerkwi był ks. Bronisław Gocki. W 1858 r Założono tu szkołę filialną, zaś publiczną szkołę dwuklasową w 1874 roku. Właścicielami Ostrowa byli: Narcyz Jaworski Eustachy Prawecki, Adam Brodzki. Przełożonym tego obszaru dworskiego był Spritzer Pinkas. Parafianie obrządku łacińskiego należeli do parafii w Łowcach. Na początku XX wieku wieś przeszła w ręce właścicieli pochodzenia żydowskiego - w 1909 r należała do Maryny Wohlfed ,a w 1937 do Jonasza Rajzera. W 1945 r powstała tu parafia łacińska pw. Matki Bożej Królowej Polski i Stanisława Kostki. Obecny kościół został wybudowany w latach 1981-85. Obecnie mieszka tam 1800 osób. Na terenie Ostrowa znajduje się: Zespół Pieśni i Tańca :OSTROWIACY", klub sportowy LKS "ŁĘK" Ostrów, OSP Ostrów znajduje się także szkoła podstawowa z gimnazjum.

Piaski- Jako osobna wieś pojawiają się Piaski na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku. Wcześniej funkcjonowały jako część Duńkowic. W lasach pomiędzy Piaskami a Zalewską Wolą można obficie zaopatrzyć się w grzyby.

Skołoszów- Obecnie zamieszkuje wieś około 1400 mieszkańców, sołtysem jest Ryszard Broda Nazwa samego Skołoszowa wywodzi się od wyrazów skole - nazwa doliny przy rzece Radzie, oraz szów - wzgórze po drugiej stronie rzeki. Osada na terenie Skołoszowa przypuszczalnie bezimienna istniała w II-III w. Zostało to stwierdzone dzięki przypadkowemu odkryciu w 1958 dość dużej osady. Znalezione tam pewną liczbę jam mieszkalnych z resztkami palenisk, ceramiki, kości zwierzęcych, sprzętów domowych. Zachowało się kilka wiadomości dotyczących śladów miejscowego kultu w postaci kamiennych prymitywnie wykonanych, starodawnych posągów. W 1936 w okolicach Skołoszowa dochodziło do strajków chłopskich i krwawych walk z policją. 10 września 1939 wkroczyły tu pododdziały niemieckiej 4 Dywizji Lekkiej. Kompania z batalionu kpt. Józefa Matheisa, broniąc Radymna, była złożona w dużej części ze skołoszowskich mężczyzn, starała się atakować wojska niemieckie, jednak artyleria niemiecka była silniejsza. Dopiero 27 lipca 1944 Armia Czerwona zdobyła Skołoszów. Po obu wojnach Skołoszów zaczął się rozbudowywać, zwiększyła się liczba mieszkańców, także zaczął rozwijać się przemysł. Skołoszów usamodzielniał się jako oddzielna wieś. Jednakże granice Skołoszowa zostały znacznie zmniejszone głównie na rzecz Radymna. W 1952 została wybudowana nowa szkoła podstawowa, w której obecnie znajduje się także gimnazjum. W latach 1921-1978 istniał dom ludowy, w którym organizowano działalność kulturalną, teatralną. Istniało także Koło Gospodyń Wiejskich w latach 1925-1980. W latach 1973-1974 miejscowość była siedzibą gminy Skołoszów. Na przełomie lat 70. i 80. mieszkańcy Skołoszowa i okolic mieli możliwość zatrudnienia się blisko miejsca zamieszkania, ponieważ w sąsiedniej miejscowości, Radymnie, kwitł przemysł. Obecnie z pracą jest trudno. Skołoszów jest dużą wsią, która w miarę swoich możliwości rozwija się. Powstała czwarta w historii Skołoszowa budowla sakralna, którą wybudowano w 1993. Istnieje także stadion sportowy i piętoligowy Ludowy Klub Sportowy. Od 1996 w Skołoszowie ma swą siedzibę Zakład Gospodarki

Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie - zakład budżetowy powołany do życia uchwałą Rady Gminy Radymno, mający obsługiwać mieszkańców gminy Radymno. W 2001 oddano do użytku obwodnicę Radymna, która położona jest na ziemiach skołoszowskich.

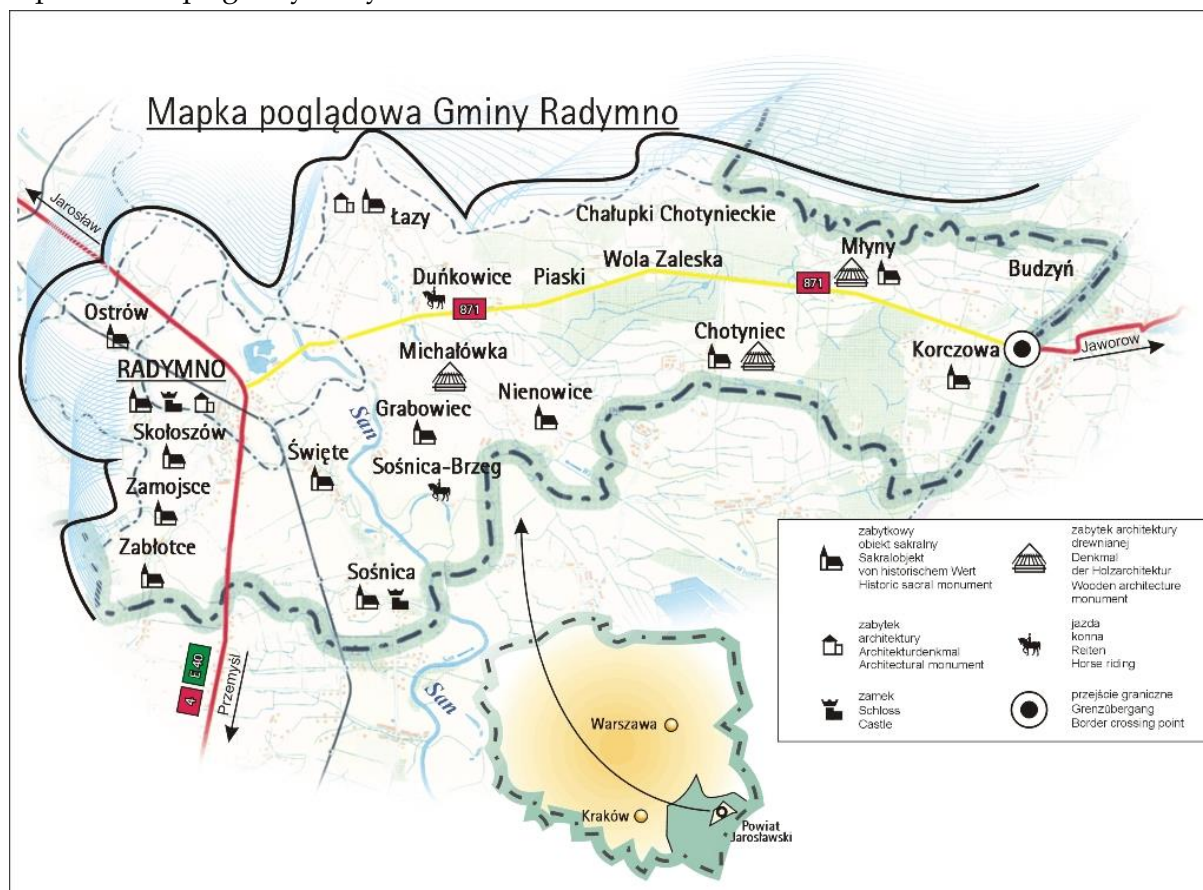
Sośnica- Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1408 roku - jest to dokument Władysława Jagiełły uwalniający osiedlających się tu poddanych od wszelkich ciężarów. Sośnica była wsią królewską, ale znaczna jej część należała do kapituły łacińskiej w Przemyślu. W 1566 r właścicielem tejże miejscowości był Jan Szysiński, a następnie w 1579 r potężny magnat Konstanty Korniański - grecki kupiec. Następnymi właścicielami Sośnicy byli: Aleksander Zbigniew i jego córka Elżbieta, Modrzejewscy Łaszczowie, Potoccy, Mniszkowie herbu Poraj, Lubomirscy, Stadniccy herbu Śreniawa. W 1872 r wybudowano tu cerkiew, ale w czasie I wojny światowej uległa spaleniu. W 1956 r utworzono tu parafię, jako kościół służyła drewniana cerkiew z 1916 roku. Obecnie mieszka tu 1297 osób. Na terenie Sośnicy znajdują się klub sportowy LZS zajmujący się działalnością szachową, OSP Sośnica i Orkiestra Dęta OSP Sośnica , gimnazjum oraz Punkt Zdrowia.

Święte- Wieś ta powstała w XIV wieku. Dalsza historia pokrywa się z dziejami Sośnicy. W 1921 r zaczęto budować nową cerkiew która zachowała się do dzisiaj ,poprzednia zaś została wysadzona w powietrze i spalona przez Madziarów w czasie I wojny światowej. Parafia rzymskokatolicka znajdowała się w Radymnie. We wsi zachowała się murowana kapliczka z XVIII wieku, zwana "ZNAK Tatarski" oraz kilkanaście chałup drewnianych z początku XX w. W 1952 r utworzono tu parafię rzymskokatolicką, dawna cerkiew zaczęła służyć jako świątynia łacińska pw. Narodzenia NMP. Obecnie mieszka tu 1003 osoby. Na terenie Świętego znajduje się: klub sportowy LKS "SANOCZANKA" Święte i gimnazjum.

Zabłotce- Wieś pochodzi z ok. drugiej połowy XIV wieku, od XV wieku była własnością szlachecką. W 1615 roku należała do Jana Parysa Drohojowskiego. Po jego śmierci w 1643 r. wieś odziedziczyła częściowo jego żona Katarzyna z Myszkowskich, oraz Jan Ramułt, wojewoda przemyski. Kościół w Zabłotcach zaczęto budować w 1983 roku ukończono go w 1990 roku. Obecnie mieszka tu 410 osób. Znajduje się OSP Zabłotce i świetlica.

Zamojsce- Wieś założona została w drugiej połowie XIV wieku. Była to własność królewska. W połowie XV wieku przeszła w ręce szlachty. Od 1550 r należała do Władysława Ferdynanda Drohojowskiego ,a po jego śmierci w 1664 r do rodziny Drohojowskich. W 1868 roku Zamojsce były własnością Klaudii Raciborskiej. W 1945 r został tam poświęcony kościół przez biskupa Franciszka Bardę .Była to parafia pw. Matki Bożej Różańcowej, która objęła wydzielone z parafii Radymno - Zamojsce i Waclawice. Kościół ten spłonął w 1972 roku. Na jego miejscu został wybudowany nowy kościół. Obecnie mieszka tu 254 osoby. Na terenie Zamojszcic znajduje się: OSP Zamojsce.

Mapa nr 2: Mapa gminy Radymno

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

Od wyborów samorządowych w 2014r. na czele sołectw stoją poniżsi Sołtysi:

- Budzyń:** Sadowski Józef
- Chałupki Chotynieckie:** Gida Sławomir
- Chotyniec:** Konieczny Wiesław
- Duńkowice:** Tomaszewski Arkadiusz
- Grabowiec:** Sobilo Piotr
- Korczowa:** Bachmat Halina
- Łazy z Moszczanami:** Piechota Edward
- Michałowka:** Sanowski Wiesław
- Młyny:** Baran Michał
- Nienowice:** Sroka Wiesława
- Ostrów:** Storek Wiesław
- Piaski:** Sobolewski Marian
- Skołoszów:** Broda Ryszard
- Sośnica:** Durbajło Agnieszka
- Sośnica - Brzeg:** Ozibko Maria
- Święte:** Kisielewicz Marek
- Zabłotce:** Broda Józef
- Zaleska Wola:** Bubelski Stanisław
- Zamojsce:** Bruk Krzysztof

Tabela nr 2: Powierzchnia i główne funkcje sołectw gminy Radymno

Lp.	Nazwa miejscowości	Powierzchnia [km ²]	Główne funkcje
1	Budzyń	6,4	rolnicza
2	Korczowa	20,2	rolnicza, przejście graniczne
3	Młyny	12,1	rolnicza, turystyczna
4	Chotyńiec	22,7	rolnicza, turystyczna
5	Chałupki Chotyńskie	6,4	rolnicza, rekreacyjna
6	Zaleska Wola	10,1	rolnicza
7	Piaski	2,3	rolnicza
8	Duńkowice	11,0	rolnicza
9	Łazy, Moszczany	11,2	rolnicza
10	Michałówka	3,6	rolnicza
11	Grabowiec	3,1	rolnicza, rekreacyjna
12	Nienowice	21,1	rolnicza
13	Sośnica	10,3	rolnicza
14	Święte	9,6	rolnicza
15	Ostrów	14,1	rolnicza
16	Skołoszów	11,8	rolnicza
17	Zabłotce	4,1	rolnicza
18	Zamojsce	2,3	rolnicza
Razem:		182,4	

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

1.1.2 WARUNKI FIZJOLOGICZNE

Pod względem geomorfologicznym obszar gminy Radymno położony jest głównie w obrębie równiny akumulacji wodnej oraz w części południowo-zachodniej i północno-wschodniej w obrębie wierzchowin obniżenia podkarpackiego.

Biorąc pod uwagę podział fizjograficzny - środkowa część gminy Radymno leży na obszarze Pradoliny Podkarpackiej, południowo-zachodnia jej część w obrębie Podgórze Rzeszowskiego, a wschodnia część gminy położona jest na Płaskowyżu Tarnogrodzkim.

Pod względem rzeźby terenu w gminie Radymno dominuje typ rzeźby płasko równinnej i niskofalistej. Średnia wysokość terenu gminy wynosi 200 m. n.p.m.

Miejscowości położone w rejonie wysoczyzny lessowej w zachodniej i południowej części gminy i w większości zlokalizowane na zboczach dolin są dobrze nasłonecznione. Wsie tej części gminy są blisko zlokalizowane i regularnie rozmieszczone. Należą do nich: Ostrów, Skoloszów, Zamojsce, Zabłotce i częściowo Święte i Sośnica.

Warunki klimatyczne

Powiat jarosławski, a wraz z nim gmina Radymno położony jest niemal w całości w strefie klimatycznej nizinnej, tylko część południowo-zachodnia pozostaje w zasięgu klimatu podgórskiego. Z reguły występują tu długie i upalne lata, ciepłe i słoneczne jesienie oraz niezbyt ostre zimy. W okolicy Jarosławia średnie dobowe temperatury powietrza w okresie lata wynoszą + 17 + 18°C (lipiec, sierpień), podczas zimy - 5 - 3°(styczeń, luty). Okres wegetacyjny jest tu stosunkowo długi, przeciętnie trwa 224 dni w roku, od 29 marca do 9 listopada. Na okres ten przypada około 86% dni pogodnych. Roczna suma opadów wynosi w Jarosławiu około 620 mm, na południowo-zachodnim krańcach dawnego powiatu osiąga 750 mm. Stosunkowo najmniejsze opady występują w okresie zimy, największe podczas miesięcy letnich (lipiec - sierpień). Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio dla całego obszaru około 70 dni. Nieco dłuższy jest w okolicach podgórskich. Przy normalnych warunkach zimowych średnia grubość pokrywy śnieżnej sięga 10 -30 cm.

Warunki klimatyczne gminy Radymno należą do korzystnych. Średnia temperatura roczna wynosi 7,8C. przy czym najwyższa średnia temperatura 18,8C występuje w lipcu oraz najniższa -3,6C w styczniu. Średnie roczne sumy opadów atmosferycznych kształtują się na poziomie 712 mm, w tym w okresie IV-IX - 473 mm, w tym w miesiącach V-VII - 259 mm i w okresie XIII - 239 mm, gdy opady są najniższe. Średnia grubość pokrywy śnieżnej wynosi 12,1 cm. Długość okresu wegetacyjnego na terenie gminy wynosi 211 dni. Początek okresu wegetacyjnego przypada około 7 kwietnia, a koniec 9 listopada.

Warunki agrotechniczne gminy Radymno sprzyjają uprawom pszenicy, jęczmienia i rzepaku, jak też wielu innych roślin towarzyszących. Z tego względu gospodarka rolna powinna być ukierunkowana głównie na produkcję zbóż.

1.13 STAN WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Największą i najważniejszą rzeką przepływającą przez teren gminy Radymno jest San. Jest szóstą rzeką Polski, uwzględniając, długość rzek w kraju. San mierzy 443 km długości, powierzchnia jego dorzecza obejmuje zaś obszar 16 861 km². Rzeką wypływa z terytorium Ukrainy. Wielkość zlewni Sanu w Radymnie wynosi 5 893 km². Rzeką San, pod

względem wskaźników fizykochemicznych, w ocenie ogólnej zaliczana jest do III klasy czystości na całym odcinku. San przepływa przez teren gminy centralnie, stanowiąc jej oś hydrograficzną. Uchodzą do niego pozostałe większe rzeki przepływające przez obszar gminy z lewobrzeżnych Rada i Łęg Rokietnicki, z prawobrzeżnych Wisznia i Szkło. Powierzchnia wód płynących na terenie gminy wynosi 261,13 ha. San posiada także wiele mniejszych dopływów, podobnie jak i pozostałe wymienione tu rzeki. Największą po nim rzeką w gminie jest Wisznia, licząca 95 km długości, jednak tylko jej niewielki, końcowy odcinek przepływa przez teren gminy. Na przeważającym odcinku prowadzi ona wody pozaklasowe. Nieco mniejsza jest rzeka Szkło, która posiada 76 km długości i 861 km² dorzecza. Rzeka ta także prowadzi wody zanieczyszczone ponadnormatywnie.

Rzeki na obszarze gminy nie należą do spokojnych. Wodostany Sanu i jego dopływów dość gwałtownie reagują na zwiększone ilości opadów atmosferycznych, charakteryzując się wysokimi stanami wód, szczególnie wczesną wiosną.

Na terenie gminy występują także nieliczne stałe zbiorniki wodne, posiadające niewielką powierzchnię. Część z nich to starorzecza Sanu. Zajmują one powierzchnię około 20 ha.

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych powodują:

- nieoczyszczone ścieki komunalne i przemysłowe;
- stałe lokalne ogniska zanieczyszczeń;
- wody powierzchniowe spływające z terenów rolniczych;
- odpady komunalne wyrzucane w pobliżu potoków i rowów melioracyjnych;
- niska jakość wód napływających z terytorium Ukrainy.

W ostatnich latach wzrosło znacznie zagrożenie dla wód ze strony terenów wiejskich w związku ze zwodociągowaniem wsi i zwiększeniem ilości ścieków bytowych odprowadzonych bez oczyszczania do potoków i rowów melioracyjnych. Zjawisko to stopniowo jest eliminowane w wyniku intensywnej rozbudowy kanalizacji wiejskiej i budowy oczyszczalni ścieków, jaka ma miejsce na terenie gminy.

Rzeka Wisznia – przeprowadzone badania wód w przekroju pomiarowym w miejscowości Starzawa wykazały, że wody nie odpowiadają normatywom (NON) w zakresie kryterium bakteriologicznego, gdzie miano Coli przekroczyło 250 – krotnie dopuszczalne normy.

Według kryterium fizyko – chemicznego i hydrologicznego wody Wiszni kwalifikują się do III klasy czystości, do czego przyczyniło się podwyższone stężenie zawiesiny ogólnej, azotu azotynowego oraz saprobowości.

W odniesieniu do roku 2000, znacznie poprawiło się stężenie manganu, który z III klasy awansował do klasy II.

Ogólna ocena wód Wiszni nie uległa zmianie, a krotności przekroczeń wskaźników obniżających jakość wód w obydwu latach kształtowały się podobnie, z wyjątkiem miana Coli, które w roku 2001 zmniejszyło swoje stężenie w wodach rzeki dwukrotnie, co jednak niestety nie zmieniło faktu, iż kwalifikuje się nadal do poziomu NON.

Rzeka Szkło – z badanych rzeka Szkło jest najbardziej zanieczyszczoną rzeką graniczną. Wszystkie kryteria: bakteriologiczne, fizyko-chemiczne jak i hydrologiczne występowały w stężeniach wykraczających poza wszelkie obowiązujące normy, (NON).

1.1.4 WODY PODZIEMNE

Obszary najbardziej zasobne w wody podziemne rozciągają się wzdłuż doliny Sanu od granicy z powiatem przemyskim do ujścia rzeki Szkło. Są to obszary (około 25%) wydzielonego naturalnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP), którego przeważająca część zlokalizowana jest na terenie powiatu przemyskiego. Tereny te należą do szczególnie chronionych ze względu na zasobność w wody podziemne jak i ich jakość oraz istniejące zagrożenie i podatność na zanieczyszczenie. Powyższe obszary wodonośne należą do GZWP Nr 429 „Dolina Przemysł” o powierzchni obszaru najwyższej ochrony – 90 km² i powierzchni obszaru wysokiej ochrony – 50 km². Zasoby ogółem szacuje się na 8 tys. m³/dobę, głębokość ujęć 10-30 m. Prowadzone badania jakości wód w ramach monitoringu na obszarze zbiornika GZWP nr 429 „Dolina Przemysł” w rejonie Przemysła wykazują II klasę czystości.

Analizy jakości wód podziemnych prowadzone przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego na ujęciach wodociągowych wskazuje, że woda odpowiada wymogom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 203 poz. 1718).

1.1.5 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Obecnie priorytetem dla gminy jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez kompleksową kanalizację wraz z systemem oczyszczalni ścieków.

Użytkowanie wód stwarza sytuację, w której są one z jednej strony odbiornikami ścieków, a z drugiej – służą jako źródła wody ujmowanej m.in. do celów spożywczych. Konieczność podejmowania i rozwiązywania problemów gospodarki wodno-ściekowej w sposób racjonalny jest, zatem wyrazem troski o ochronę zdrowia mieszkańców jak i o zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego.

Mając to na uwadze gmina Radymno, za podstawowy cel postawiła sobie ochronę wód na swoim terenie według przyjętego planu działania. Zakładał on między innymi identyfikację i ograniczenie zanieczyszczeń przenikających do rzek, co wiązało się z koniecznością podjęcia działań na rzecz uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w rejonie dorzecza. W ramach tych działań wykonano wiele zadań inwestycyjnych, co wiązało się ze znacznymi nakładami finansowymi.

Powyższe zadania inwestycyjne dotyczą:

2001: budowa oczyszczalni ścieków w m. Świąte oraz kanalizacji sanitarnej w m. Świąte i Sośnica

2002: modernizacja oczyszczalni ścieków obsługującej osiedle w m. Nienowice;

2003: modernizacja oczyszczalni ścieków obsługującej osiedle w Chotyńcu wraz z częściową modernizacją kanalizacji sanitarnej, przygotowanie dokumentacji na budowę kanalizacji sanitarnej w Ostrowie, przyjęcie do eksploatacji oczyszczalni ścieków w Sośnicy Brzegu;

2004: rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Sośnicy, rozpoczęcie budowy w Ostrowie, przyjęcie kanalizacji sanitarnej w m. Młyny.

2006: budowa rurociągów tłocznych Ostrów –Skołoszów- oczyszczalnia Świąte, wraz z tłocznia (przepompownią) ścieków w Skołoszowie, która tłoczyć będzie ścieki z czterech

wsi tj. Ostrowa, Skołoszowa, Zamojśców i Zabłotców do oczyszczalni w Świątem

Na koniec 2015r. na terenie gminy Radymno znajdowały się 3 oczyszczalnie ścieków w tym w tym 2 komunalne: w miejscowości Świąte o przepustowości 450m³/dobę oraz w miejscowości Młyny o przepustowości 350m³ (zaopatruje region przygraniczny, w przyszłości zwiększy przepustowość do 1200m³/dobę) oraz lokalna oczyszczalnia obsługująca osiedla po byłym PGR w miejscowości Nienowice.

Na koniec 2015r. gmina jest 95,00% zwodociągowana i w 42,00% skanalizowana.

1.1.6 ZASOBY NATURALNE

Na terenie gminy Radymno występuje niewiele bogactw naturalnych. Do najważniejszych z nich należą złoża ropy naftowej, surowce budowlane tj. gliny, lessy, piaski oraz żwiry. Duże złoża żwiru zostały udokumentowane w rejonie miejscowości Świąte i Sońnica Brzeg (w znacznej części na gruntach wysokich klas). W starorzeczu Sanu prowadzone jest wydobycie żwiru. Wskutek prowadzonej eksploatacji kruszywa powstają duże zbiorniki wodne. Zbiornik wodny o pow. 70 ha, położony w granicach administracyjnych miasta Radymno, jest nadal powiększany.

1.2 LUDNOŚĆ I ZAGADNIENIE SPOŁECZNE

1.2.1 DEMOGRAFIA GMINY

Zgodnie z danymi zawartymi w GUS w Rzeszowie za 2014r. gminę wiejską Radymno zamieszkiwało 11 435 osób, tj. 63 osoby na km².

Tabela nr 3: Wybrane dane statystyczne za lata 2012-2014

Wybrane dane statystyczne	2012	2013	2014	Powiat 2014
Ludność	11 476	11 431	11 435	121 795
Ludność na 1 km ²	63	63	63	118
Kobiety na 100 mężczyzn	100	100	100	105
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	60,3	60,0	60,6	57,6
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca	2885	3011	3055	2941
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca	2849	2906	3432	2987

Ludność -w % ogółu ludności- korzystająca z instalacji:				
wodociągowej	90,4	90,5	90,6	92,1
kanalizacyjnej	33,9	34,2	35,8	70,4
gazowej	41,5	41,5	40,9	74,0

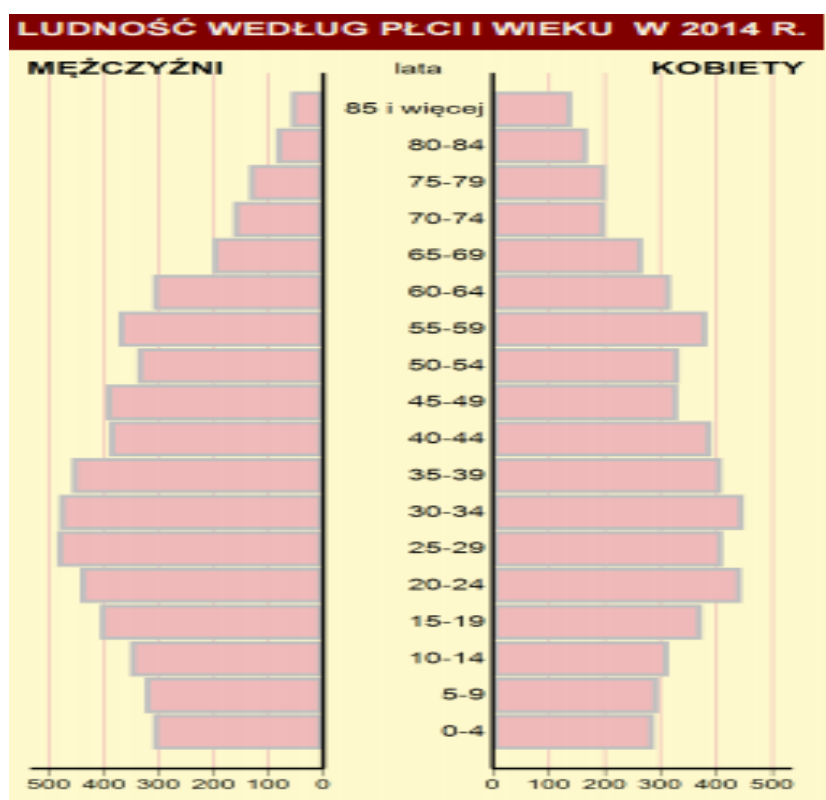
Źródło: US Rzeszów

Tabela nr 4: Wybrane dane demograficzne w 2014r.

	Gmina	Powiat
Ludność	11 435	121 795
w tym kobiety	5 717	62 383
Urodzenia żywe	111	1 135
Zgony	105	1 096
Przyrost naturalny	6	39
Saldo migracji ogółem	-27	-318
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	2 373	23 122
produkcyjnym	7 120	77 278
poprodukcyjnym	1 942	21 395

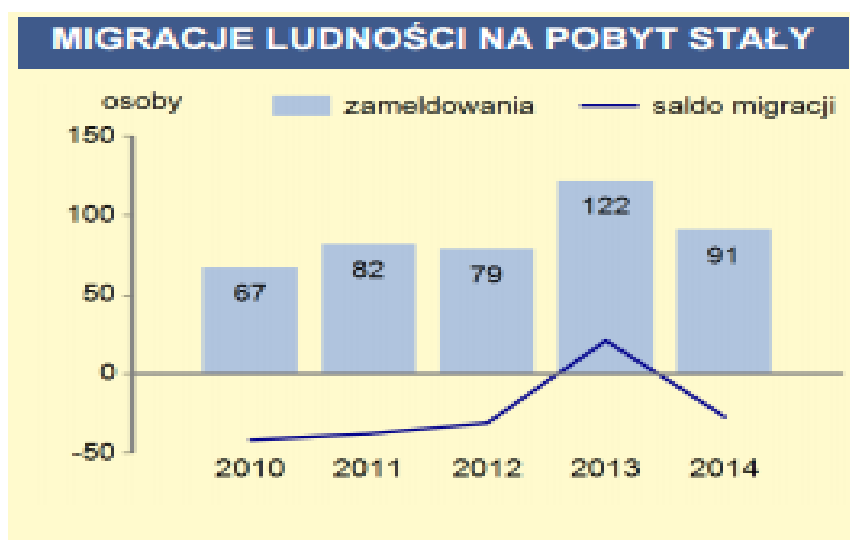
Źródło: US Rzeszów

Wykres nr 1: Liczba ludności według płci w 2014r.

Źródło: US Rzeszów

Wykres nr 2: Migracje ludności płci i wieku w 2014r.

Źródło: US Rzeszów

Tabela nr 5: Liczba mieszkańców sołectw i liczba gospodarstw domowych w gminie Radymno w 2015r.

Lp.	Nazwa Sołectwa	Liczba gospodarstw	Liczba mieszkańców (wg ewidencji ludności Urzędu Gminy w Radymnie)
1.	Budzyń	38	169
2.	Chałupki Chotyńskie	4	8
3.	Chotyńiec	179	777
4.	Duńkowice	173	800
5.	Grabowiec	33	125
6.	Korczowa	138	618
7.	Łazy+ Moszczany DPS	176	1013
8.	Michałówka	72	310
9.	Młyny	77	285

10.	Nienowice	144	657
11.	Ostrów	365	1602
12.	Piaski	35	201
13.	Skołoszów	350	1552
14.	Sośnica+ DPS	302	1403
15.	Sośnica-Brzeg	42	169
16.	Święte	226	1064
17.	Zabłotce	85	396
18.	Zaleska Wola	30	150
19.	Zamojsce	53	236
		2 527	11 535

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

1.2.2 PRACUJĄCY I BEZROBOTNI

Główną instytucją działającą w celu pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskiwaniu odpowiednich pracowników na obszarze gminy Radymno jest Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu, mieszczący się przy ul. Słowackiego 2.

Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu prowadzi ewidencję i udziela wsparcia osobom bezrobotnym i poszukującym pracy z terenów miast: Jarosław i Radymno; gminy miejsko-wiejskiej Pruchnik oraz gmin: Jarosław, Radymno, Chłopice, Laszki, Pawłosiów, Roźwienica, Rokietnica, Wiązownica.

Według stanu na 31 grudzień 2015 roku na terenie powiatu jarosławskiego zarejestrowanych było **8 315** osób bezrobotnych, w tym **4 074** kobiety, które stanowiły **49%** ogółu zarejestrowanych. W grudniu 2015 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2014 roku (9 220) liczba bezrobotnych zmniejszyła się o **905 osób**, natomiast w porównaniu do czerwca 2015 roku (8 624) liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła o 309. W 2015 roku najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych było na koniec lutego – **9 767**, natomiast najmniej na koniec grudnia – **8 315**. Podobnie jak w przypadku stopy bezrobocia, liczba osób zarejestrowanych na koniec grudnia 2015 roku jest najniższa od 2008 roku. Liczbę osób bezrobotnych wg miejsca zamieszkania prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 7: Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Jarosław (dane na koniec grudnia 2014 r. oraz listopada i grudnia 2015 r.)

Miejscowość	Liczba bezrobotnych według stanów na koniec:			wzrost/spadek w stosunku do miesiąca grudzień 2014	wzrost/spadek w stosunku do miesiąca listopad 2015
	2014 grudzień	2015 listopad listopad			
Miasto Jarosław	2 685	2 473	2 444	-241	-29
Miasto Radymno	467	433	428	-39	-5
Gmina Chłopice	419	351	344	-75	-7
Gmina Jarosław	928	851	843	-85	-8
Gmina Laszki	622	561	570	-52	9
Gmina Pawłosiów	605	572	573	-32	1
Gmina miejsko-wiejska Pruchnik	935	787	820	-115	33
Gmina Radymno	920	837	835	-85	-2
Gmina Rokietnica	296	270	279	-17	9
Gmina Roźwienica	529	477	467	-62	-10
Gmina Wiązownica	814	709	712	-102	3
powiat jarosławski	9 220	8 321	8 315	-905	-6

Źródło: Powiatowy Urząd w Pracy w Jarosławiu

W gminie wiejskiej Radymno na koniec 2014r. było zarejestrowanych 920 bezrobotnych a w listopadzie 2015r. było zarejestrowanych 835 bezrobotnych. W 2015r. nastąpił spadek bezrobocia 9,24% w stosunku do roku ubiegłego.

Tabela nr 6: Stopa bezrobocia na terenie gminy Radymno

Rok	Województwo podkarpackie%	Powiat jarosławski%
2010	15,8%	18,5%
2011	15,7%	18,7%
2012	16,3%	19,4%
2013	16,3%	18,6%
2014	14,6%	17,1%

Źródło: Powiatowy Urząd w Pracy w Jarosławiu

1.2.3 ŹRÓDŁO DOCHODÓW LUDNOŚCI

Gospodarstwa rolne

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010 liczba gospodarstw rolnych w województwie podkarpackim wyniosła 261,4 tys. Z tego 261,3 tys. to gospodarstwa indywidualne. Gospodarstw o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych było 145,2 tys., tj. 55,5% ogółu gospodarstw rolnych, w tym 145,0 tys. gospodarstw indywidualnych. W porównaniu z wynikami Powszechnego Spisu Rolnego 2002 liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 50,4 tys., tj. o 16,2%, a w porównaniu z uogólnionymi danymi reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych w 2007 r. zmniejszyła się o 36,6 tys., tj. o 12,3%. W kraju odnotowano również spadek liczby gospodarstw rolnych, jednak skala tego zjawiska była większa (spadek o 22,4% w porównaniu z PSR 2002 r. i o 11,7% w porównaniu z 2007 r.). Gospodarstwa z terenu województwa podkarpackiego stanowiły 11,5% gospodarstw rolnych w kraju.

1.2.4 WARUNKI SOCJALNO-BYTOWE

Ogółem w 2014 r. oddano do użytkowania o 40,00% więcej niż w roku ubiegłym. Poniżej zestawienie mieszkań i zasobów mieszkaniowych w gminie w 2013 i 2014r.:

Tabela nr 8: Mieszkania oddane do użytkowania

	2013	2014
Ogółem	20	28
w tym:		
indywidualne	20	28
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	0	0

Źródło: US Rzeszów

Tabela nr 9: Zasoby mieszkaniowe

	2013	2014
Mieszkania	2833	2852
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	92	92
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	517	421
Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych w tys. zł	3	-
Liczba lokali socjalnych	4	5

Źródło: US Rzeszów

1.2.5 EDUKACJA I POMOC SPOŁECZNA

Na obszarze gminy nie funkcjonuje ani jeden żłobek ani klub dziecięcy. Władze gminy planuje w ramach rewitalizacji utworzenie punktu dla dzieci poniżej 3 roku życia.

Poniżej zestawienie placówek edukacyjnych w latach 2012-2014 z obszaru gminy:

Edukacja	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Placówki wychowania przedszkolnego	9	10	10
w tym przedszkola	-	1	1
Miejsca w przedszkolach	-	50	50
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	164	243	196
w tym w przedszkolach	-	48	38
Szkoły podstawowe	9	9	9
Uczniowie szkół podstawowych	748	705	712
Szkoły gimnazjalne	9	9	9
Uczniowie szkół gimnazjalnych	438	394	393
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych	14	13	13
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w gimnazjalnych	16	15	15

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2014r.:

0-2 lata- 329

3-6 lat-544

7-12-730

13-15-442

W 2014r. subwencja oświatowa w gminie wynosiła 9565,1 tys. zł., funkcjonowało 5 bibliotek i ich filii, zapisanych było 617 czytelników w bibliotekach publicznych.

Za pomoc społeczną w gminie odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie. W 2014r. wydatki w zakresie polityki społecznej wyniosły 7 032,00 zł.

Poniżej zestawienie osób objętych pomocą GOPS w 2014 (zadania zlecone):

Forma pomocy	Liczba osób-decyzje	Liczba świadczeń	Kwota świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	5	3 472	52 080,00	4	21
dorośli	1	504	7 560,00	1	21
dzieci	4	2 968	44 520,00	4	

Poniżej zestawienie osób objętych pomocą GOPS w 2015 (zadania zlecone):

Forma pomocy	Liczba osób-decyzje	Liczba świadczeń	Kwota świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	5	2 292	51 991,44	4	21
dorośli	1	502	9 036,00	1	21
dzieci	4	1 789,81	42 955,44	4	

Poniżej zestawienie osób objętych pomocą GOPS w 2014 (zadania własne):

Forma pomocy	Liczba osób-decyzje	Liczba świadczeń	Kwota świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Zasiłek stały-dotacja	53	524	215 231,24	53	104
z tego osoby samotne	37	372	176 905,00	37	37
osoby w rodzinie	16	152	38 326,24	16	67
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	38	372	15 380,87	38	38
Zasiłki okresowe dotacje	209	1 553	641 650,85	200	706
w tym zasiłki okresowe	195	1 424	631 730,90	185	687
w tym POKL	9	26	9 919,95	9	36
„POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA”					
Dożywianie dzieci w szkole	287	34,773	158 354,82	144	714
Zasiłek celowy na zakup posiłku	166	648	175 904,00	161	701
USŁUGI OPIEKUŃCZE GOSPODARCZE					
Usługi opiekuńcze	7	3 713	55 695,00	7	9
ZASIŁKI CELOWE					
Zasiłki celowe	257	355	129 047,63	241	896

Razem:					
w tym POKL	14	14	1 960	14	57
W tym zasiłki celowe	159	341	127 087,63	156	533
z czego wydatkowano m.in. na:	0	0	0	0	0
Sprawienie pogrzebu	2	2	5 432,40	2	4
Zdarzenia losowe (pożar)	0	0	0	0	0
w tym specjalne zasiłki celowe	39	60	22 350,00	39	99
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ					
odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społ.	12	100	232 461,53	12	12

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

Poniżej zestawienie osób objętych pomocą GOPS w 2015 (zadania własne):

Forma pomocy	Liczba osób-decyzje	Liczba świadczeń	Kwota świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Zasiłek stały-dotacja	49	479	204 869,15	49	108
z tego osoby samotne	31	324	167 877,00	31	31
osoby w rodzinie	18	155	37 019,15	18	77
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	36	380	15 885,88	36	36
Zasiłki okresowe dotacje	217	1 565	670 571,04	203	731
w tym zasiłki okresowe	217	1 559	666 134,70	203	731
w tym POKL	9	26	9 919,95	9	36
„POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA”					
Dożywianie dzieci w szkole	270	36 990	164 155,56	137	672
Zasiłek celowy na zakup posiłku	148	692	172 065,00	146	507
USŁUGI OPIEKUŃCZE GOSPODARCZE					
Usługi opiekuńcze	7	2 587	52 937,42	7	7

ZASIŁKI CELOWE					
Zasiłki celowe Razem:	257	355	129 047,63	241	896
w tym POKL	7	7	1 502,29	7	22
W tym zasiłki celowe z czego wydatkowano m.in. na:	159	287	97 027,75	156	526
Koszt przyłącza wodociągowego:	1	1	2 037,06	1	7
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe (pożar)	1	1	800	1	4
w tym specjalne zasiłki celowe	39	60	22 350,00	39	99
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ					
odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społ.	15	167	344 505,11	15	15

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

Na obszarze gminy na koniec 2015r. wydano łącznie 30 niebieskich kart (wydawana rodzinom w związku z uzasadnionym podejrzeniem istnienia przemocy w rodzinie). Gmina w 2014r. wydała ok. 67 000,00 zł na przeciwdziałanie alkoholizmowi.

1.3 GOSPODARKA

Na koniec 2016r. było zarejestrowanych 277 przedsiębiorców (osób fizycznych), jest to wzrost o ok. 10,00% w stosunku do roku ubiegłego.

Tabela nr 10: Liczbowy wykaz przedsiębiorców (osób fizycznych) działających na terenie gminy Radymno wg miejscowości

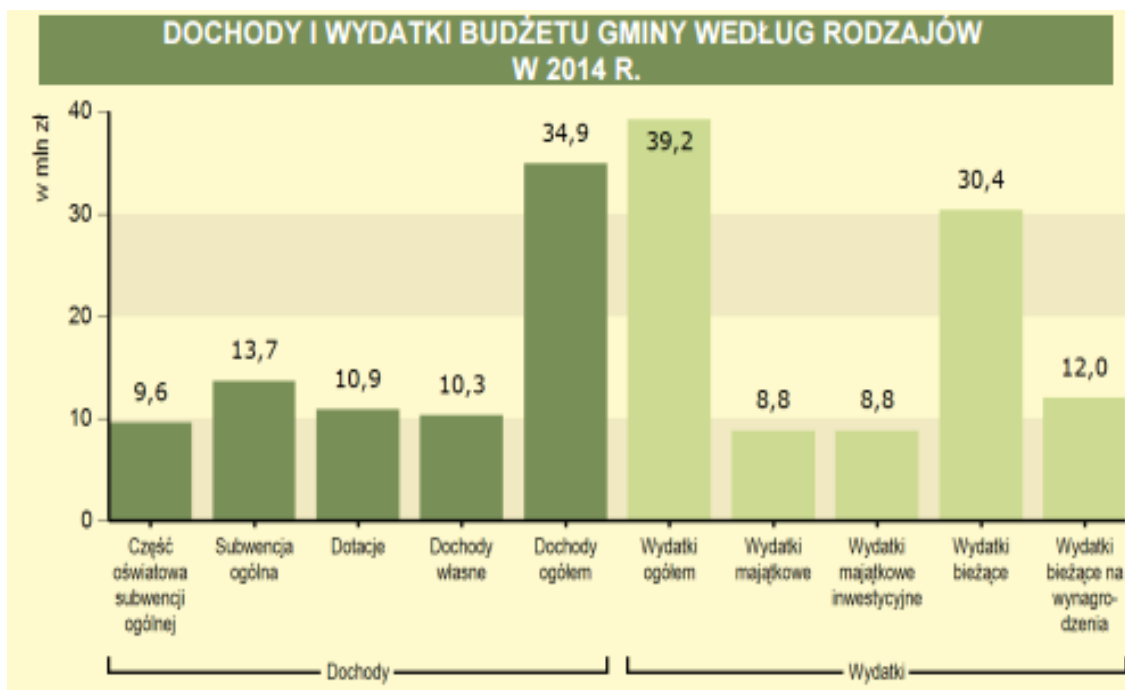
Lp.	Miejscowość	Stan wg 31.12.2014	Stan wg 25.02.2016
1	Budzyń	4	4
2	Chałupki Chotyńskie	1	1
3	Chotyń	12	14
4	Duńkowice	12	16
5	Grabowiec	1	1
6	Korczowa	21	23
7	Łazy	18	19
8	Michałówka	8	11
9	Młyny	11	11
10	Nienowice	7	7
11	Ostrów	39	42

12	Piaski	9	9
13	Skołoszów	44	49
14	Sośnica	29	33
15	Sośnica Brzeg	2	3
16	Święte	26	28
17	Zabłotce	3	4
18	Zaleska Wola	2	2
19	Zamojsce	0	0
razem		249	277

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

Na obszarze gminy nie ma zarejestrowanej żadnej działalności agroturystycznej, pomimo korzystnych warunków naturalnych, rolniczego charakteru gminy oraz produkcji ekologicznej żywności.

Wykres nr 3: Dochody i wydatki w gminie w 2014 r.

Źródło: US Rzeszów

Tabela nr: Dochody budżetu gminy według działów w %

	2012	2013	2014
OGÓŁEM	100,00	100,00	100,00
Rolnictwo i łowiectwo	1,30	1,30	1,50
Transport i łączność	0,3	0,00	0,00
Gospodarka mieszkaniowa	1,80	3,40	1,90
Administracja	0,30	0,30	0,30

publiczna			
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	-	0,40	0,10
Różne rozliczenia	47,20	45,50	39,40
Oświata i wychowanie	1,40	1,80	2,80
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	18,30	16,90	17,10
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,90	0,90	1,00
Gospodarka Komunalna i ochrona środowiska	7,20	2,40	8,90
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	-	0,00	-
Kultura fizyczna	0,30	0,30	0,10
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	21,0	26,50	26,20
Pozostałe	0,00	0,30	0,50

Źródło: GUS Rzeszów

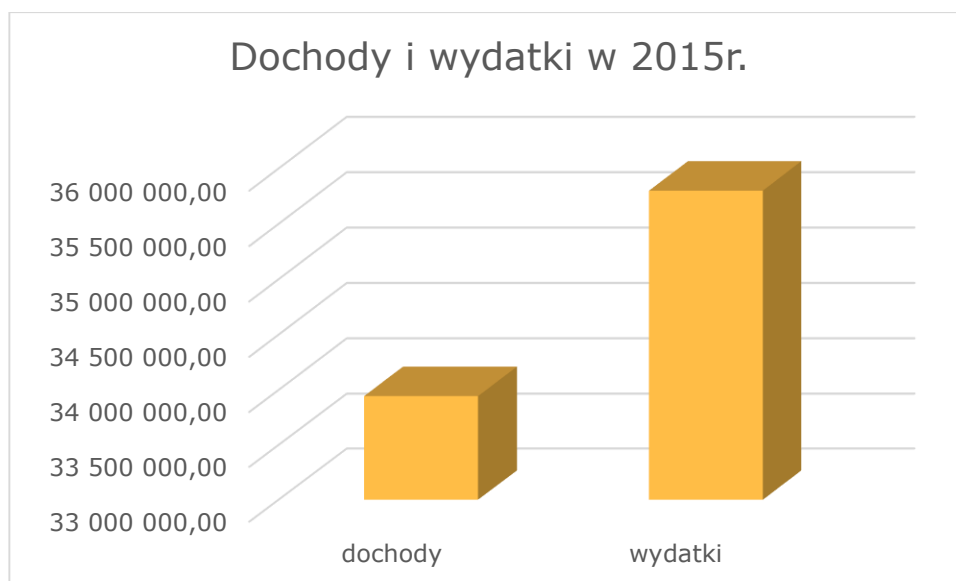
Wydatki budżetu gminy według działów w %

	2012	2013	2014
OGÓŁEM	100,00	100,00	100,00
Rolnictwo i łowiectwo	1,90	1,90	3,40
Transport i łączność	6,30	5,30	8,20
Gospodarka mieszkaniowa	3,50	2,60	2,20
Administracja publiczna	10,50	11,0	10,90
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,10	1,70	0,90
Różne rozliczenia	-	-	-
Oświata i wychowanie	46,40	43,80	36,50
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	21,10	20,40	17,90
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,10	1,20	1,10
Gospodarka Komunalna i ochrona	4,30	8,50	15,40

środowiska			
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,90	0,80	0,70
Kultura fizyczna	1,70	1,40	1,10
Działalność usługowa	0,60	0,70	0,90
Ochrona zdrowia	0,10	0,20	0,20
Pozostałe	0,40	0,60	0,70

Źródło: GUS Rzeszów

Dochody i wydatki w 2015r.

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

Dochody gminy w 2015r. stanowiły 33 944 438,78 zł a wydatki 35 799 624,60 zł (o 5,18% więcej w stosunku do dochodów). Różnicę pomiędzy nimi stanowił spłacany kredyt.

1.4 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1.4.1 KOMUNIKACJA DROGOWA

Przygraniczne położenie gminy Radymno stworzyło możliwość budowy na jej terenie nowego przejścia granicznego. Otwarte w 1998 r. duże, nowoczesne drogowe przejście graniczne w Korczowej- Krakowcu, przeznaczone jest do obsługi ruchu osobowego i towarowego. Do przejścia dochodzą polska autostrada A4 i ukraińska droga magistralna M10 (w przyszłości autostrada M10).

W Korczowej w pobliżu przejścia granicznego zostało zbudowane centrum logistyczne *Korczowa Logistics Park.*, które jest nowoczesnym i dostosowanym do potrzeb rozwoju oraz wychodzącym naprzeciw wymaganiom klienta centrum logistyczne. Łączy w sobie udogodnienia bezpiecznego parkingu samochodów, obecności na miejscu służb celnych, powierzchni handlowych, hotelu, stacji benzynowej, warsztatu samochodowego i centrum części zapasowych. Całkowity obszar inwestycji to 70 hektarów.

Poniżej zdjęcie drogowego przejścia granicznego w Korczowej

Źródło: korczowa.przejsciegraniczne.pl

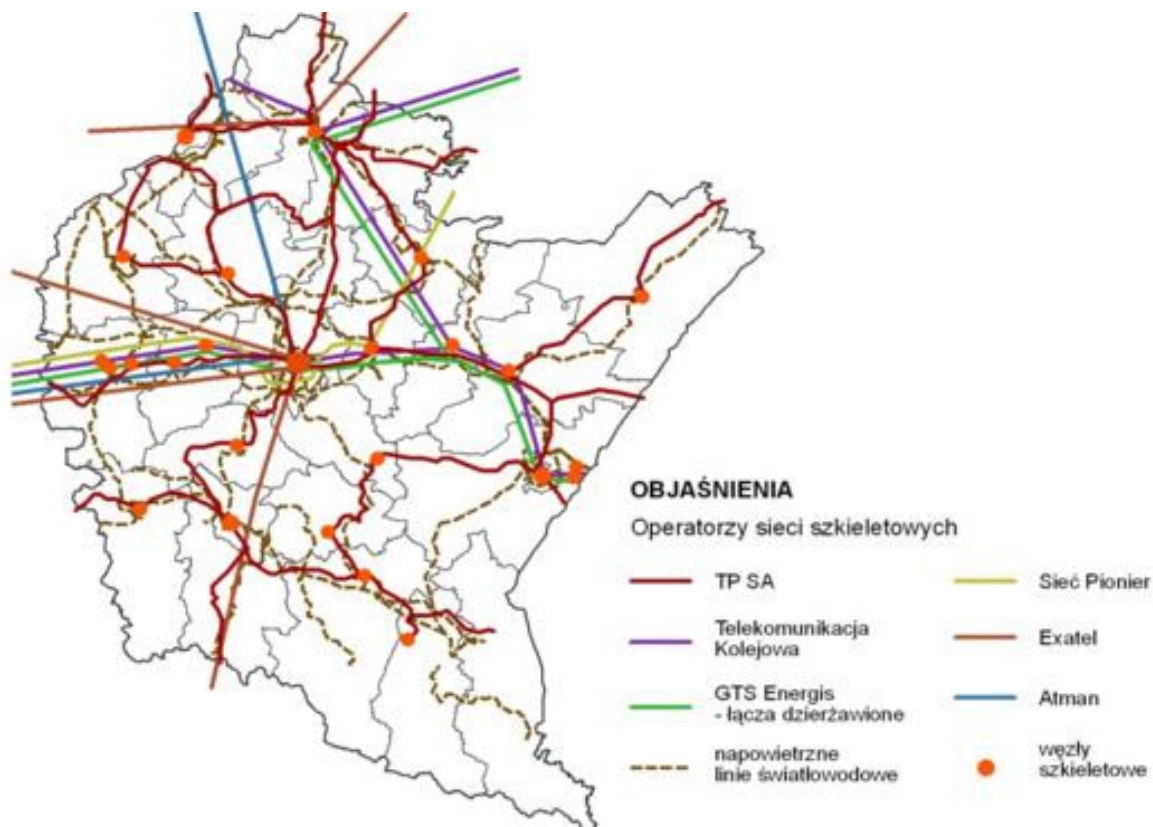
W związku z otwarciem nowego przejścia granicznego w Korczowej znacznie zwiększył się poziom przestępczości w gminie. Na bazie danych z Komisariatu Policji w Radymnie dokonano 195 przestępstw, z czego 154 stanowiły wykroczenia.

1.4.2 TELEFONIZACJA

Województwo podkarpackie należy do obszarów Polski, gdzie infrastruktura przewodowa nie jest rozbudowana w sposób wystarczający.

Od 2011 r. trwa realizacja Projektu "Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - województwo podkarpackie". Na realizację projektu samorząd otrzyma blisko 232 mln zł z Programu Rozwój Polski Wschodniej. Umowa dotyczy budowy internetowej szkieletowej sieci szerokopasmowej na terenie województwa podkarpackiego. Projekt ten jest częścią większego projektu pn. "Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej", który obejmuje swoim zasięgiem wszystkie pięć regionów Polski Wschodniej. Powstanie internetowej sieci szkieletowej umożliwi lokalnym operatorom telekomunikacyjnym oferowanie usług szerokopasmowych w swoich regionach. Poprzez taki rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej realizacja projektu będzie się przyczyniała do stopniowego zmniejszania "wykluczenia cyfrowego" województw Polski Wschodniej. - Inwestycja ta jest obecnie największym projektem telekomunikacyjnym w Europie o wartości ponad 1,2 mld zł finansowanym ze środków unijnych.

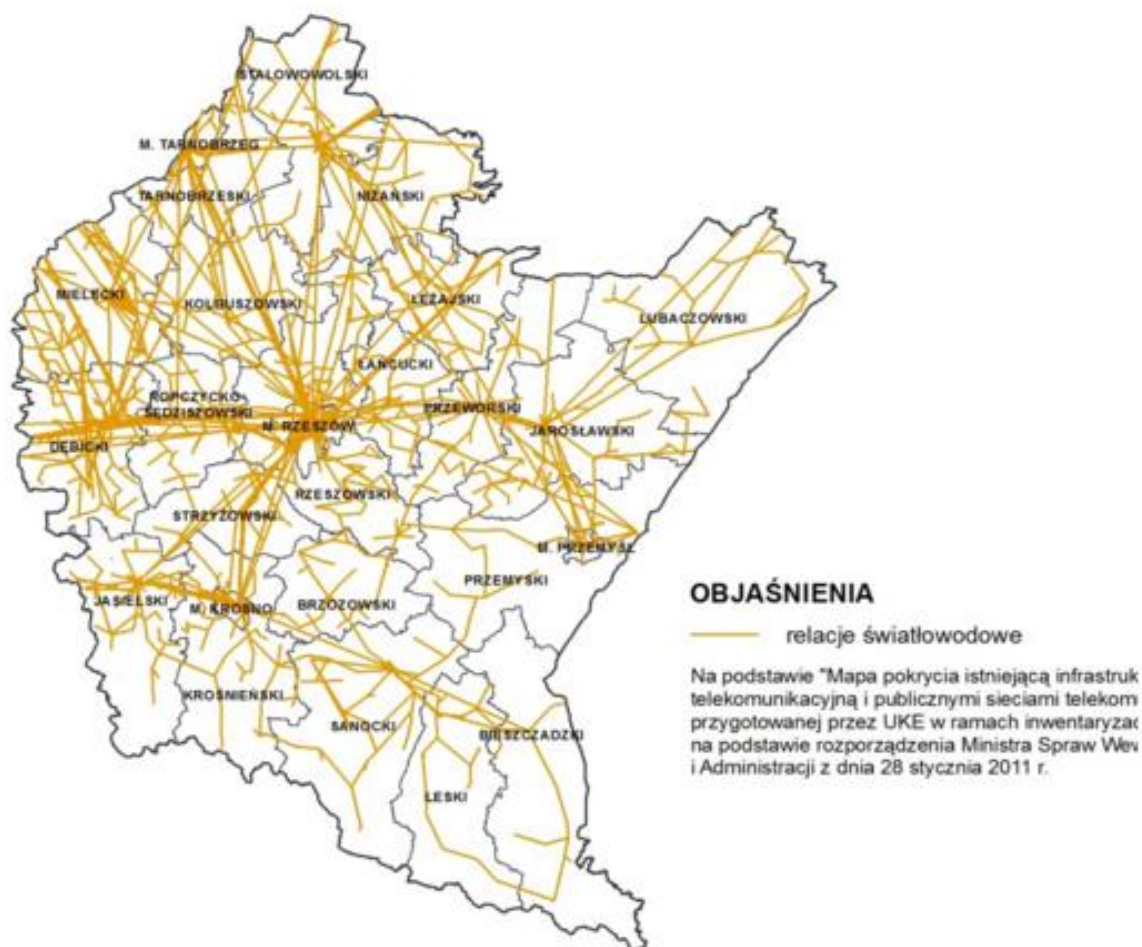
Mapa: Stan szkieletowych sieci informatycznych w województwie podkarpackim (stan na 2011 r.)

Źródło: monitoruj.podkarpackie.pl

Województwo podkarpackie charakteryzuje się średnim zagęszczeniem sieci telekomunikacyjnych. Liczba telefonicznych łączy głównych sieci publicznych wynosiła 360,5 tys., co stanowiło 4% wszystkich łączy głównych w Polsce (8,2 mln). Pomimo stałego wzrostu sieci stacji bazowych telefonii i nadajników radiowych, w województwie występują obszary o ograniczonej dostępności sieci operatorów sieci mobilnych. Mieszkańcy niektórych południowych rejonów województwa są zagrożeni wykluczeniem cyfrowym. Na terenach wiejskich województwa występuje zdecydowanie gorsza dostępność do usług szerokopasmowych w porównaniu z dostępnością do takich usług na terenach miejskich.

Mapa: Stan światłowodowych linii informatycznych podwieszanych na liniach NN i SN w województwie podkarpackim

Źródło: monitoruj.podkarpackie.pl

1.4.3 GOSPODARKA ODPADAMI

Utrzymanie czystości i porządku na terenie gmin jest zadaniem własnym gminy i uregulowane jest ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Głównym źródłem powstawania odpadów komunalnych związanych z działalnością bytowo-gospodarczą człowieka są przede wszystkim gospodarstwa domowe oraz obiekty użyteczności publicznej. Z uwagi na skład, właściwości technologiczne oraz warunki i miejsce powstawania wyróżnia się następujące rodzaje odpadów komunalnych:

- odpady z gospodarstw domowych, związanych z bytowaniem ludzi w domach
- mieszkalnych (zabudowa wielorodzinna, domy jednorodzinne, wiejskie zagrody),
- odpady z obiektów infrastruktury takich jak: handel, usługi, szkolnictwo, lecznictwo
- otwarte, obiekty działalności gospodarczej,
- odpady z budów, remontów i demontażu obiektów budowlanych,
- odpady z terenów otwartych (ogrody, parki, zieleń miejska),
- odpady z czyszczenia ulic i placów,
- odpady wielkogabarytowe (np. stare meble, sprzęt gospodarstwa domowego, sprzęt elektroniczny),
- odpady niebezpieczne.

Czynnikami różnicującym skład i ilość odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych jest ich pochodzenie oraz sposób funkcjonującego ogrzewania. Wszystkie gospodarstwa na terenie gminy Radymno objęte są systemem zbiórki odpadów komunalnych. Zbiórką odpadów zmieszanych i segregowanych na obszarze gminy zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie. W miejscowości Młyny znajduje się składowisko odpadów, które wydierżawione jest podmiotowi prowadzącemu instalację segregacji odpadów i zbiórki odpadów. Na terenie w/w składowiska funkcjonuje punkt zbierania odpadów niebezpiecznych i uciążliwych dla środowiska oraz odpadów wielkogabarytowych.

1.5 KULTURA I TURYSTYKA

1.5.1 KULTURA

Na obszarze gminy funkcjonują trzy stowarzyszenia kulturalne:

- ✓ Orkiestra Dęta z Sośnicy
- ✓ Zespół Pieśni i Tańca „Ostrowiaczy” z Ostrowa
- ✓ Stowarzyszenie Chóru „Ostrovia Regine” z Ostrowa

Głównym ośrodkiem kultury dla mieszkańców gminy jest Miejski Ośrodek Kultury w mieście Radymno, mieszczący się przy ul. Lwowskiej 16. W ramach rewitalizacji zaplanowano budowę/remont budynku wiejskiego ośrodka kultury (świetlicy wiejskiej) w Duńkowicach, która zostanie przeznaczona pod działalność kulturalno-społeczno-sportową.

Imprezy cykliczne, m.in.:

- ✓ Uroczystości w Młynach na grobie Werbyckiego (Marzec)
- ✓ Kalwaria Paławska Święto OSP (Maj)
- ✓ Olimpiada Lekkoatletyczna Zespołów Szkół (Czerwiec)
- ✓ Przegląd Działalności Artystycznej Terenów Przygranicznych (Lipiec)
- ✓ Ćwiczenia Ochotniczych Straży Pożarnych (Lipiec)
- ✓ Dożynki Gminne i Przygraniczne (Wrzesień)

Gmina na swoim obszarze posiada obiekty noclegowe w tym kwatery prywatne.

1.5.2 MEDIA LOKALNE

Gmina Radymno swoim zasięgiem obejmuje poniższe media lokalne:

- Gazeta Jarosławska
- Niedziela Przemyska
- Super nowości
- TV Rzeszów
- Życie podkarpackie
- Nowiny
- Radio Rzeszów

1.5.3 TURYSTYKA I AGROTURYSTYKA

Gmina Radymno znajduje się na **Szlaku Architektury Drewnianej**, trasa nr V. Liczy ona 67 km. Na opisywanej tu, podkarpackiej części szlaku, najczęściej spotykanymi obiektami są drewniane cerkwie. Nie brak jednak cennych, zabytkowych kościołów i pięknej zabudowy wiejskiej. Spotkać można także stare dworki oraz obiekty zabytkowej techniki.

Trasa V:

Przemyśl

Zadąbrowie – cerkiew greckokatolicka pw. Zaśnięcia Bogarodzicy z 1660r.

Radymno

Miękisz Stary – cerkiew greckokatolicka pw. Pokrow Przeświętej Bogarodzicy z XVII w.

Młyny – cerkiew greckokatolicka p.w. Pokrow Przeświętej Bogarodzicy z XVII w.

Chotyń – cerkiew greckokatolicka pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy z 1615 r., wewnątrz polichromia i ikonas.

Stubienko – cerkiew greckokatolicka pw. Narodzenia Bogarodzicy z 1849r.

Leszno (dawniej Poździacz) – cerkiew greckokatolicka p.w. Świętego Bazylego Wielkiego z 1737 r.

Medyka – kościół par. pw. św. św. Piotra i Pawła z 1607 r.

W Chotyńcu znajduje się parafia grekokatolicka oraz piękna cerkiew drewniana pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy wzniesiona prawdopodobnie w 1617 roku. Jest jedną z nielicznych czynnych świątyń grekokatolickich w Polsce, które szczęśliwie przetrwały niszczycielską wojnę i powojenne akcje deportacyjne. Pierwotnie mogła to być budowla trójdzielna, z dwiema lub trzema kopułami na tamburach. Nad babińcem znajdowała się kaplica p.w. Zwiastowania, z zewnętrznymi galeriami.

W 1745 r. funkcjonowała jeszcze kaplica górna (nad babińcem) oświetlona trzema oknami. W roku 1735 wykonana została polichromia nawy a w 1753 r. zmodernizowano dolną część ikonostasu. Polichromię sanktuarium wykonano prawdopodobnie w roku 1772. W bliżej nieokreślonym czasie (do poł. XIX w.) przy zachodnim zrębie nawy wykonano nadwieszony chór muzyczny. Poważniejsze prace modernizacyjne wykonano w 1858 r. Nad zrębową kopułą sanktuarium nadbudowano pozorną kopułę, a w zrębach tamburu wycięto trzy otwory okienne. Trzy otwory okienne wycięto również w tamburze babińca. Dawną górną kaplicę nad babińcem przerobiono na chór muzyczny połączony z nadwieszonym chórem przez wykonanie przeprucia w zachodnim zrębie nawy. W czasie I wojny światowej zniszczeniu uległa przycerkiewna dzwonnica. Wyjątkowo destrukcyjna była rozbudowa cerkwi dokonana w 1925 r. Dodanie od zachodu prostokątnej kruchty spowodowało likwidację części sobót, części unikalnej galerii babińca i unikatowego portalu, a we wnętrzu wycięcie zachodnich zrębów babińca oraz likwidację chóru muzycznego i stropu dawnej

Cerkiew wyróżnia się oryginalną, bardzo harmonijną bryłą. Jest to budowla jednonawowa, czwórdzielna, wykonana całkowicie z drewna, o konstrukcji zrębowej. W podziale wewnętrznym wyróżnia się prezbiterium, nawę, babiniec i przedsionek Prezbiterium, nawa i babiniec nakryte są kopułami na ośmiobocznych bębnach, a przedsionek dwuspadowym dachem. Babiniec ma trzy kondygnacje, zaś prezbiterium dwie. Boczne ściany drugiej kondygnacji babińca tworzą galeryjki arkadowe. Pod okapem dolnej kondygnacji znajdują się

soboty. Drewniana dzwonnica z XVII wieku została przeniesiona w 1993 roku ze wsi Torki koło Medyki. Oryginalna dzwonnica zniszczona została podczas I wojny światowej.

Cerkiew wielokrotnie poddawana była remontom i istotnym przekształceniom m.in. w 1733, 1858 i 1925 r. W 1733 r., zmodernizowano jego konstrukcję. Wymieniono wówczas znaczną część zrębu, a bierwiona w czwartym wieńcu przedłużono i uformowano w rysie o regularnym uskoku, podwyższając w ten sposób ustawienie dolnej płatwi opasania. Nad sanktuarium wzniesiono ośmioboczny tambur, sklepiony sferyczną kopułą.

kaplicy górnej. Nowy chór umieszczono na zachodniej ścianie kruchty. Nad całością obiektu wymieniono gont. Po wysiedleniach 1947 roku została zamknięta, a następnie przekazana kościołowi rzymskokatolickiemu. W latach 80. XX wieku zamknięto ją ponownie, ze względu na zły stan techniczny. W 1990 roku świątynia przejęta została przez miejscowych Ukraińców. Wtedy stała się świątynią odrodzonej parafii greckokatolickiej. W latach 1991- 1994 dokonano kompleksowej renowacji obiektu, głównie siłami miejscowych parafian.

Cerkiew p.w. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy, Chotyńc

We wnętrzu zachowała się polichromia figuralno-ornamentalna z 1735 i 1772 roku ze szczególnie interesującym malowidłem *Sąd Ostateczny* na południowej ścianie nawy. Po latach zaniedbania wyposażenie jest niekompletne, ale zachował się odnowiony ostatnio ikonostas, zapewne z 1671 roku, w którym umieszczono cudowną ikonę Matki Boskiej. Na uwagę zasługuje również ikona świętego Mikołaja.

Pozostałością po bitwach toczonych na terenach gminy Radymno zarówno w czasie I jak i II wojny światowej są **cmentarze wojenne**. W czasie I wojny światowej miasto zostało zniszczone w wyniku bitwy pod Radymnem 24 maja 1915 stoczony przez rosyjską 8. Armię gen. Aleksego Brusilowa i niemiecko-austriacką 11. Armię gen. Augusta von Mackensena. W czasie wojny obronnej 10 września 1939 walkę z niemiecką 4. Dywizją Lekką o przeprawę na

Sanie w Radymnie stoczyła Grupa „Jarosław” ppłk. Jana Wójcika wspierana przez pododdziały 10. Brygady Kawalerii płk. Stanisława Maczka.

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

W ofercie turystycznej zaproponować należy także cerkiew greckokatolicką w miejscowości Młyny- *Cerkiew greckokatolicka p.w. Pokrow Przeświętej Bogarodzicy z XVII w.*

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

Według tradycji cerkiew wzniesiona została w centrum miasteczka Dropaty, które od strony rzeki Szklä miało przysiółek Haki. W roku 1672, w czasie tatarskiego najazdu, miejscowość została zniszczona. Ocalał jedynie przysiółek Haki, który z czasem zaczęto nazywać Mielnikami, a później Młynami. Cudem ocalała podczas pożogi cerkiew przeciągnięto wołami na obecną miejsce. Badania architektoniczne potwierdzają dawną metrykę budynku, który remontowano już w 1733 roku. Nawa była pierwotnie krótsza (zasięg starszej części

podwaliny), na planie kwadratu. W jej starszej, wschodniej części, od strony południowej znajduje się portal, w którego nadprożu widnieje cyrylicki napis odnoszący się do rekonsekracji cerkwi: *“Otrzymawszy błogosławieństwo Arcypasterza to miejsce pobłogosławił przewielebny ojciec Hryhorij Pjatkowycz namiestnik lubaczowski wówczas będący; za sprawą i staraniem wielebnego ojca Wasylia Dobrańskoho prezbitera młyńskiego, a za kosztem całej Gromady; R.B. 17(3)3”*. Drugie nadproże z tego okresu (z zachodniego, głównego portalu cerkwi) wbudowane jest wtórnie w ścianę południowej zakrystii. Na nim cyrylicki napis: *“Błogosławieństwem Trójpostaciowego Boga, pomocą Syna, mocą Świętego Ducha oddaje się Chram ten, Pokrow Przeświętej Dziewicy; Roku Bożego 1733, miesiąca lipca, dnia 5”*. Współczesne portalom okna znajdują się w ścianach sanktuarium. Również w ścianach sanktuarium, poniżej tych okien znajdują się zaślepione starsze, okrągłe okienka. Możemy więc sądzić, że w 1733 roku świątynia została jedynie przebudowana (podwyższono zrąb ścian, a wewnątrz doświetlono nowymi, większymi oknami). Dzisiejszy wygląd cerkiew zawdzięcza drugiej poważnej przebudowie, która miała miejsce w XIX wieku. Wówczas przedłużono nawę ku zachodowi, wznosząc nad jej środkową częścią kopułę na wysokim tamburze (likwidując m.in. jej pierwotną ścianę zachodnią i główny portal z 1733 r.) oraz dobudowano zakrystię. Mniej znaczące remonty budynku miały miejsce w 1902 i 1916 roku. W pobliżu cerkwi, od strony północnej XVIII-wieczna drewniana dzwonnica słupowa; od południa drewniana słupowa bramka. W latach 1856-1870(+), proboszczem parafii w Młynach był ksiądz Mychajło Werbyćkyj, wybitny kompozytor muzyki sakralnej, a także autor melodii ukraińskiego hymnu państwowego. Jego mogiła znajduje się na usytuowanym w pobliżu cerkwi cmentarzu. Parafia należała do dekanatu jarosławskiego; po I wojnie do dekanatu krakowieckiego. Obecnie cerkiew pełni funkcję rzymsko-katolickiego kościoła filialnego (parafia w Korczowej).

Poniżej mogiła ks. Michała Werbyckiego nieopodal Cerkwi w Młynach

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

Warto zwiedzić pozostałości **po zamku typu obronno-rezydencjonalnego ziemi przemyskiej i sanockiej z II połowy XVI w. w miejscowości Sośnica**. Zamek został poważnie zniszczony w 1605 r. Odbudowany i umocniony fortyfikacjami. Wielokrotnie zmieniał właścicieli. Po pożarze w 1915 r. zamek popadł w ruinę i został rozebrany. Zachował się budynek ceglany na wzgórzu nad wsią.

Źródło: Urząd Gminy w Radymnie

Należy wspomnieć iż gmina leży na terenie szlaku wędrówek mamutów. Kierownik Zakładu Eksploatacji Kruszywa w Radymnie, Eugeniusz Szczurko, przechowuje zęby trzonowe mamutów oraz ich żebra, co potwierdza tezę dr Antoniego Kunysza, dyrektora Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej o przekraczaniu Sanu przez nich w tym właśnie miejscu. Stała ekspozycja mamucich resztek oraz mapa przemarszu jest do oglądnięcia w muzeum w Przemyśle przy Pl. Czackiego. Znajdźiska takie są dość częste przy okazji czerpania żwiru dawnego Sanowiska.

W 2014r. zarejestrowanych było tylko 249 podmiotów gosp. prowadzących działalność i ani jedno zarejestrowane gospodarstwo agroturystyczne mimo bardzo korzystnych warunków naturalnych, dostępności rzek, uprawy produktów spożywczych i produktów ekologicznych oraz nowo otwartego przejścia granicznego.

1.5.4 ZDROWIE

Na terenie gminy występują dwa punkty zdrowotne z podstawową opieką zdrowotną i pielęgniarstwem środowiskowo-rodzinną w Młynach i w Sośnicy. Niepubliczny zakład Opieki Zdrowotnej „*Ars Medica*” (posiada podpisany kontrakt z Podkarpackim Oddziałem Narodowego Funduszu Zdrowia) przyjmuje pacjentów w mieście Radymno i w Jarosławiu. Mieszkańcy gminy w celu uzyskania specjalistycznej pomocy zdrowotnej muszą udać się do większych ośrodków takich jak: Przemyśl lub Rzeszów. Na terenie powiatu dostęp jest tylko do stomatologa, ginekologa, rehabilitanta i chirurga.

II. ANALIZA STRATEGICZNA GMINY RADYMNO

Analiza strategiczna dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Społeczno- Gospodarczego gminy Radymno na lata 2016-2022” została podzielona na dwie części:

I część diagnostyczna- ocena stanu istniejącego i wyznaczenie głównych kierunków rozwoju gminy (w tym analiza SWOT)

II część planistyczna- zawierająca obszary strategiczne, cele operacyjne, zadania inwestycyjne a także misje i wizje gminy Radymno (schemat poniżej)

Źródło: Opracowanie własne

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2.1 BADANIA ANKIETOWE DEFINIUJĄCE POTRZEBY, PROBLEMY I NASTROJE SPOŁECZNE

W ramach opracowania Aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy Radymno zorganizowano sesję strategiczną 20.01.2016 r. dla pracowników Urzędu Gminy Radymno, dla podległych im placówek, Radnym, Sołtysom, lokalnym liderom, NGO, mieszkańcom.

Podczas tych spotkań zgromadzono informacje (dane) stanowiące podstawę opracowania niniejszego dokumentu:

- czynniki wpływające na marketing miejsca (uwarunkowania rozwoju)
- metoda SWOT (mocne, słabe strony, szanse i zagrożenia)
- działania inwestycyjne zaproponowane przez uczestników sesji strategicznych

Poniżej wyniki badań ankietowych przeprowadzonych podczas sesji strategicznych dot. uwarunkowań rozwoju gminy Radymno:

Tabela: Ocena czynników wpływających na marketing gminy Radymno- podsumowanie sesji strategicznej

	Sytuacja bieżąca [liczba głosów]				Postęp [liczba głosów]			Podejmowane działania [liczba głosów]		
	b. źle	źle	dobrze	b. dobrze	brak	średni	duży	brak	mało	dużo
INFRASTRUKTURA										
Mieszkalnictwo	1	10	17	0	8	12	5	5	16	6
Drogi i transport	1	10	18	0	12	17	5	2	19	6
Zasoby wody	0	5	19	3	3	14	9	1	11	13
Zasoby energii	2	7	18	1	5	13	7	4	15	7
Środowisko	0	10	17	3	6	18	3	4	13	9
Policja i ochrona przeciwpożarowa	0	3	21	4	5	15	8	2	13	10
Edukacja	0	3	26	1	8	16	2	3	19	3
Baza noclegowa/ restauracje	2	16	9	2	8	15	2	5	15	4
Centra kongresowe	4	12	12	0	11	12	0	5	15	2
Obsługa turystyczna	4	17	5	0	14	11	1	7	13	2
ATRAKCJE										
Wyjątkowość krajobrazu	0	6	18	4	8	14	4	7	13	4
Historia/ znane postaci	2	11	13	1	13	11	1	7	13	1
Miejsca handlu/ targi	4	12	11	2	12	9	5	6	11	6
Atrakcje kulturalne	2	20	7	0	7	18	2	5	16	5
Rekreacja i rozrywka	2	20	7	0	10	13	1	6	15	4
Obiekty sportowe	1	7	21	0	3	17	6	1	16	9
Wydarzenia kulturalne, inne	4	11	14	1	8	17	2	6	11	7
Zabytki, pomniki, rzeźby	2	14	12	1	10	14	2	6	15	4
LUDZIE										
Przyjaźni i pomocni	1	7	16	3	8	16	1	6	14	3
Wykwalifikowani	1	3	20	1	3	21	2	3	20	3
Przywiązani do ziemi, tradycji	0	2	17	7	8	15	5	4	14	6

Poniżej podsumowanie ocen uczestników sesji strategicznej:

Liczba uczestników sesji strategicznych a liczba udzielonych odpowiedzi przez nich nie jest tożsama, gdyż część uczestników nie oceniła wszystkich czynników wpływających na marketing miejsca.

Bardzo źle/źle oceniono poniższe działy Infrastruktury (sytuacja bieżąca):

Mieszkalnictwo (11/28 głosów, tj.39,29% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Drogi i transport (11/29 głosów, tj.37,93% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby wody (5/27 głosów, tj.18,52% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby energii (9/28głosów, tj.32,14% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Środowisko (głosów 10/30głosów, tj.33,33% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Policja i ochrona przeciwpożarowa (3/28 głosów, tj.10,71% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

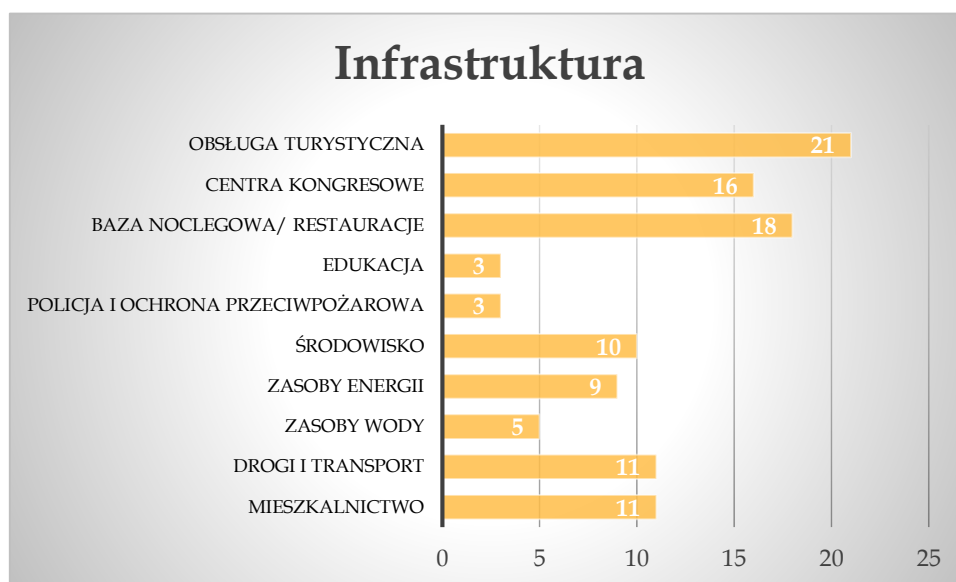
Edukacja (3/30 głosów, tj. 10,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Baza noclegowa/restauracje (18/29 głosów, tj.62,07% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Centra kongresowe (16/28 głosów, tj.57,14% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obsługa turystyczna (21/26głosów, tj.80,77% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: bardzo źle/źle w dziale Infrastruktura

Źródło: Opracowanie własne

Bardzo źle/źle zostało oceniona baza noclegowa/restauracje, centrum kongresowe, obsługa turystyczna.

Bardzo dobrze/dobrze poniższe działy Infrastruktury:

Mieszkalnictwo (17/28 głosów, tj.60,71% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Drogi i transport (18/29 głosów, tj.62,09% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby wody (22/27 głosów, tj.81,48% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby energii (19/28głosów, tj.67,86% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Środowisko (głosów 20/30głosów, tj.66,66% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Policja i ochrona przeciwpożarowa (25/28 głosów, tj.89,29% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

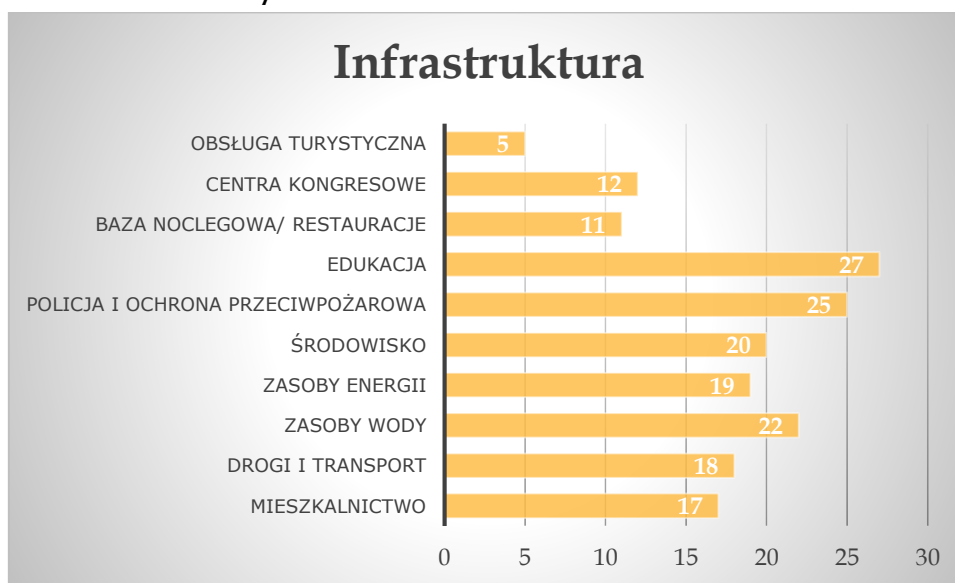
Edukacja (27/30 głosów, tj. 90,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Baza noclegowa/restauracje (11/29 głosów, tj.37,93% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Centra kongresowe (12/28 głosów, tj.42,85% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obsługa turystyczna (5/26głosów, tj.19,23% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: bardzo dobrze/dobrze w dziale Infrastruktura

Źródło: Opracowanie własne

Bardzo dobrze/dobrze zostało ocenione mieszkalnictwo, drogi i transport, zasoby wody, zasoby energii, środowisko, policja i ochrona przeciwpożarowa.

Brak/średni postęp w dziale Infrastruktury:

Mieszkalnictwo (20/25 głosów, tj.80,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Drogi i transport (29/34 głosów, tj.85,29% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby wody (17/26 głosów, tj.65,38% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby energii (18/25głosów, tj.72,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Środowisko (24/27 głosów, tj. **88,88%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Policja i ochrona przeciwpożarowa (20/28 głosów, tj. **71,43%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

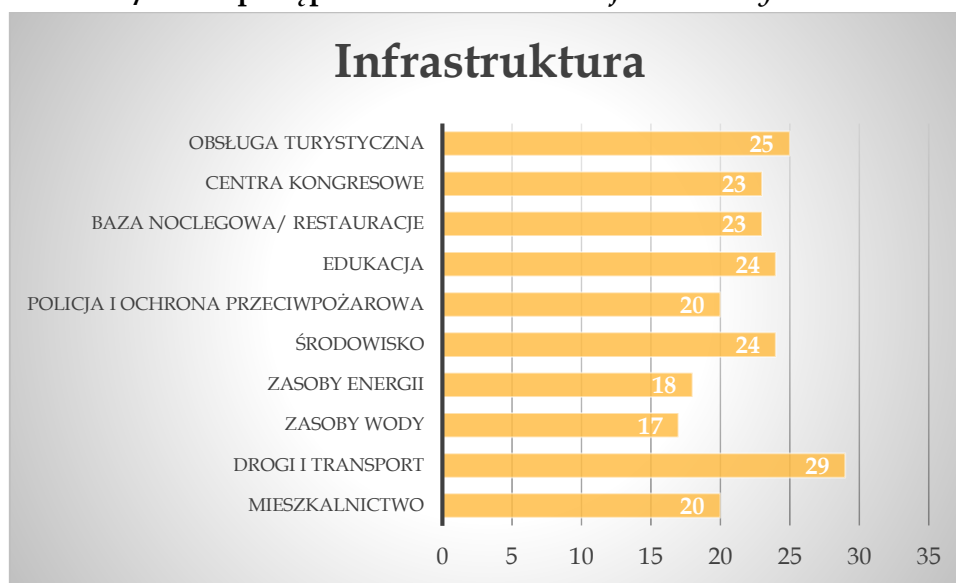
Edukacja (24/26 głosów, tj. **92,31%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Baza noclegowa/restauracje (23/25 głosów, tj. **92,00%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Centra kongresowe (23/23 głosów, tj. **100,00%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obsługa turystyczna (25/26głosów, tj. **96,15%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Brak/średni postęp oceniono w dziale *Infrastruktury*

Źródło: Opracowanie własne

Brak/średni postęp zostało oceniony we wszystkich powyższych dziedzinach.

Duży postęp w dziale *Infrastruktury*:

Mieszkalnictwo (5/25 głosów, tj. **25,00%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Drogi i transport (21/27 głosów, tj. **14,70%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby wody (12/25 głosów, tj. **34,62%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby energii (19/26głosów, tj. **28,00%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Środowisko (17/26 głosów, tj. **11,11%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Policja i ochrona przeciwpożarowa (15/25 głosów, tj. **28,57%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

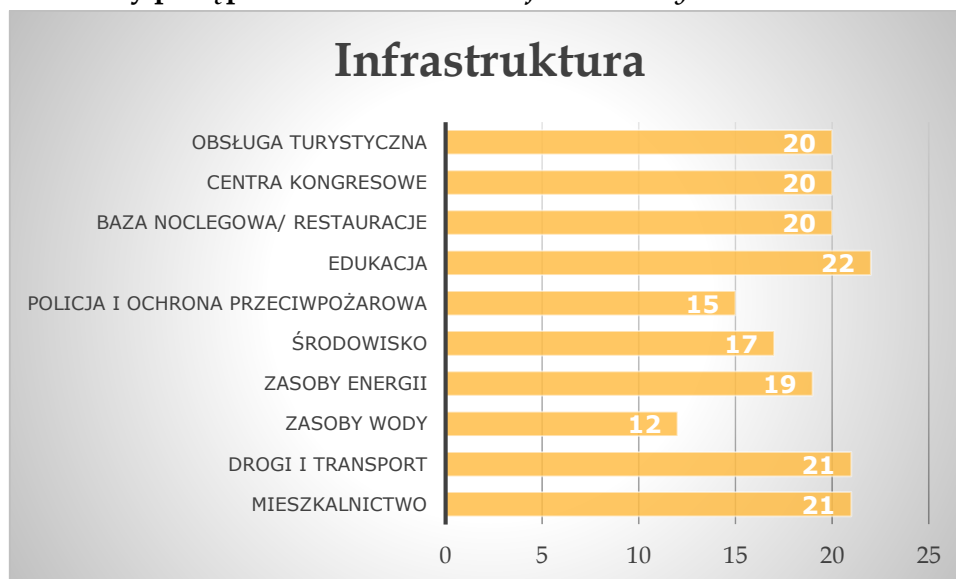
Edukacja (22/25 głosów, tj. **7,69%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Baza noclegowa/restauracje (20/24 głosów, tj. **8,00%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Centra kongresowe (20/22 głosów, tj. **0,00%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obsługa turystyczna (20/22głosów, tj. **3,85%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Duży postęp oceniono w dziale *Infrastruktury*

Źródło: Opracowanie własne

Największy postęp został zauważony w zasobach wody i zasobach energii.

Brak/mało podejmowanych działań w dziale *Infrastruktury*:

Mieszkalnictwo (21/27 głosów, tj.77,77% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Drogi i transport (21/28 głosów, tj.75,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby wody (12/25 głosów, tj.48,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby energii (19/26 głosów, tj.73,08% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Środowisko (17/26 głosów, tj.65,38% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Policja i ochrona przeciwpożarowa (15/25 głosów, tj.60,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

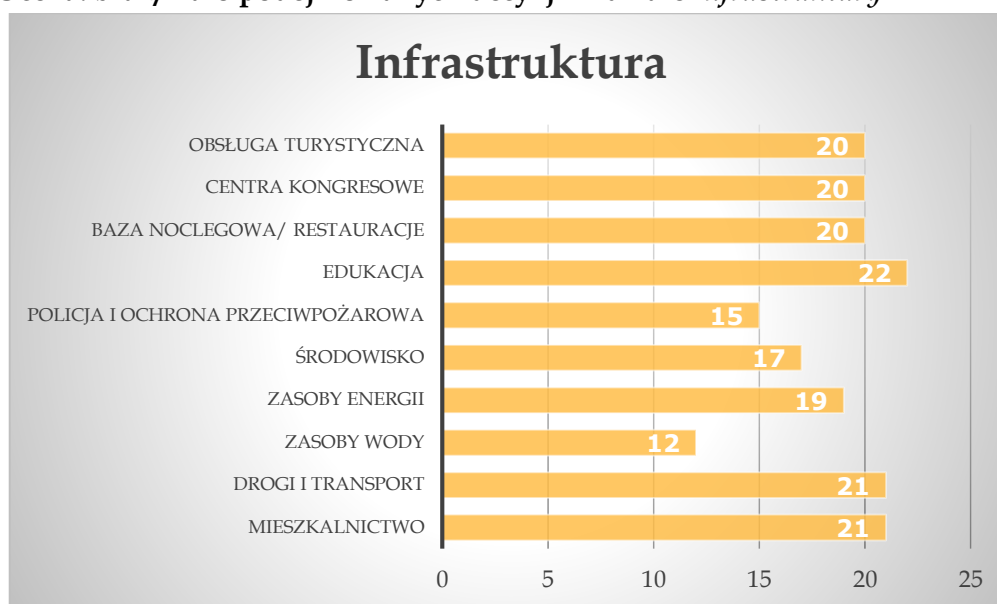
Edukacja (22/25 głosów, tj. 88,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Baza noclegowa/restauracje (20/24 głosów, tj.83,33% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Centra kongresowe (20/22 głosów, tj.90,91% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obsługa turystyczna (20/22 głosów, tj.90,91% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: brak/mało podejmowanych decyzji w dziale *Infrastruktury*

Źródło: Opracowanie własne

Brak bądź mało podejmowanych działań jest w edukacji, drogach i transporcie, mieszkalnictwie, obsłudze turystycznej, centrach kongresowych, bazie noclegowej/restauracjach.

Dużo podejmowanych działań w dziale *Infrastruktury*:

Mieszkalnictwo (6/27 głosów, tj. **22,22%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Drogi i transport (6/28 głosów, tj. **21,43%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby wody (13/25 głosów, tj. **52,00%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zasoby energii (7/26 głosów, tj. **26,92%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Środowisko (9/26 głosów, tj. **34,62%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Policja i ochrona przeciwpożarowa (10/25 głosów, tj. **40,00%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

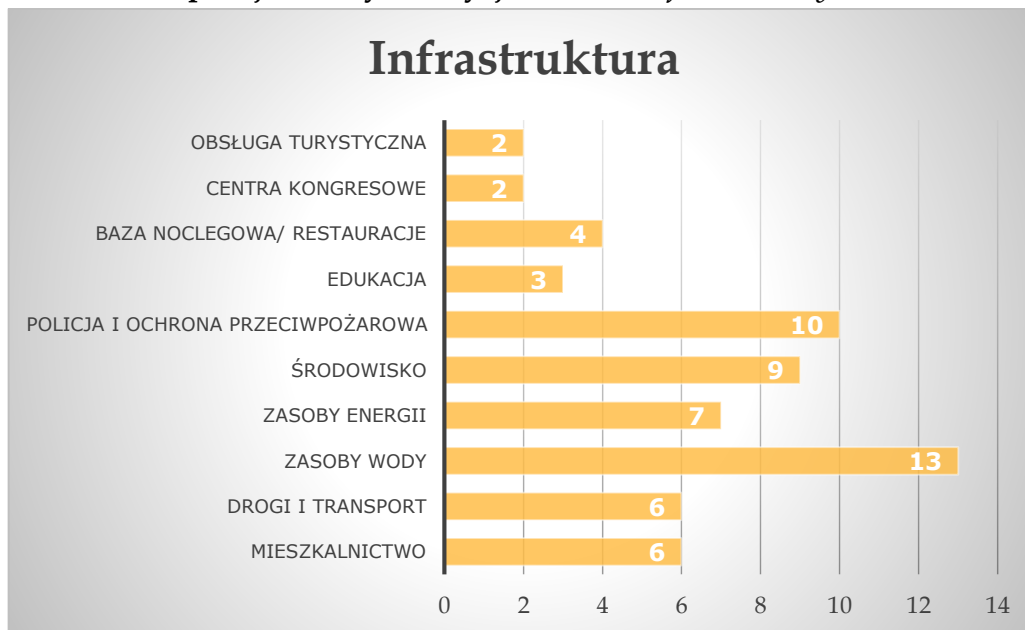
Edukacja (3/25 głosów, tj. **12,00%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Baza noclegowa/restauracje (4/24 głosów, tj. **16,66%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Centra kongresowe (2/22 głosów, tj. **9,01%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obsługa turystyczna (2/22 głosów, tj. **9,01%** wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Dużo podejmowanych decyzji w dziale *Infrastruktury*

Źródło: Opracowanie własne

Najwięcej podejmowanych działań jest w zasobach wody, policji i ochronie przeciwpożarowej oraz środowisku.

PODSUMOWANIE OCEN CZYNNIKÓW WPŁYWAJĄCYCH NA MARKETING MIEJSCA GMINY RADYMNO W DZIALE INFRASTRUKTURA

Powyższa analiza jednoznacznie wskazała, że jest wiele rzeczy do zrobienia przez władze gminy Radymno. W pierwszej kolejności zaleca się podjęcie działań w dziedzinie:

NAZWA DZIEDZINY	DO POPRAWY
baza noclegowa/restauracje	utworzenie i rozwijanie gospodarstw agroturystycznych w gminie, wsparcie w postaci doradztwa, pomocy przy pozyskaniu środków do prowadzenia własnej działalności gospodarczej na dokupienie sprzętu, udział w szkoleniach tematycznych dot. obsługi agroturystycznej, kursy językowe
centra kongresowe	nie ma potrzeb budowy centrum kongresowego/amfiteatru, w gminie

	<p>funkcjonuje scena mobilna wykorzystywana podczas imprez i festynów, dodatkowo w sołectwach znajdują się świetlice przeznaczone do organizacji różnych wydarzeń, zaplanowano budowę centrum rekreacyjno-sportowego w ramach już istniejącej „Korczowa Logistic Park”, które z pewnością będzie cieszyć się dużym zainteresowaniem mieszkańców gminy</p>
obsługa turystyczna	<p>zachęcenie mieszkańców gminy Radymno do uczestnictwa w szkoleniach dofinansowanych ze środków zewnętrznych, kursów językowych i profesjonalnej obsługi klienta w szczególności klienta zagranicznego; wsparcie w szczególności dla obiektów agroturystycznych</p>
drogi i transport	<p>przebudowa drogi gminnej Piaski-Nienowice prowadzącą do granicy gminy Stubno, remont mostu w sołectwie Nienowice</p>
zasoby wody	<p>podłączenie ok. 20% obszarów gminy do wodociągów (tj. sołectw Zalewska Wola, Chałupy Chotyńskie)</p>
zasoby energii	<p>pozyskanie środków zewnętrznych na montaż paneli fotowoltaicznych dla gospodarstw indywidualnych i dla budynków użyteczności publicznej; wymiana oświetlenia na ledowe</p>
środowisko	<p>zastosowanie odnawialnych źródeł energii poprzez montaż kolektorów słonecznych/pomp ciepła do produkcji c.w.u. oraz montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach gospodarstw indywidualnych oraz montaż ww. odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej wraz z wymianą starych źródeł ciepła</p>

Źródło: Opracowanie własne

Bardzo źle/źle oceniono poniższe działy Atrakcji (sytuacja bieżąca):

Wyjątkowość krajobrazu (6/28 głosów, tj.21,43% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Historia/znane postaci (13/27 głosów, tj.48,15% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Miejsce handlu/targu (16/27 głosów, tj.59,30% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Atrakcje kulturowe (22/29 głosów, tj.75,86% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

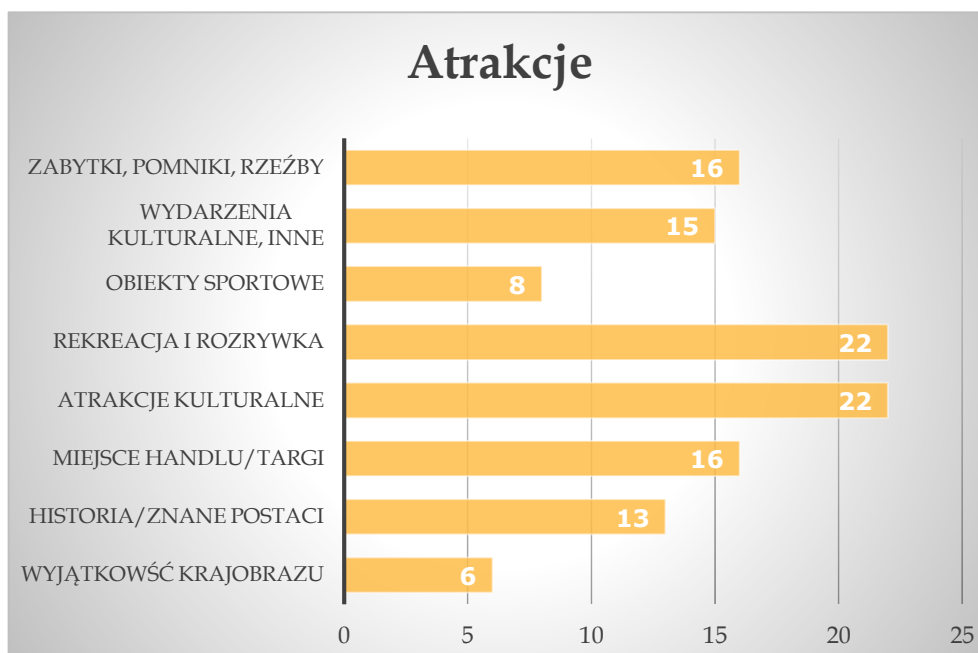
Rekreacja i rozrywka (22/29 głosów, tj.75,86% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obiekty sportowe (8/29 głosów, tj.27,58% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wydarzenia kulturalne, inne (15/29 głosów, tj.51,72% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zabytki, pomniki, rzeźby (16/28 głosów, tj.57,14% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: bardzo źle/źle w dziale w dziale Atrakcje

Źródło: Opracowanie własne

Bardzo źle/źle oceniono rekreację i rozrywkę oraz atrakcje kulturowe.

Bardzo dobrze/dobrze oceniono poniższe działy Atrakcji (sytuacja bieżąca):

Wyjątkowość krajobrazu (22/28 głosów, tj.78,57% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Historia/znane postaci (14/27 głosów, tj.51,85% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Miejsce handlu/targu (13/27 głosów, tj.48,15% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Atrakcje kulturowe (7/29 głosów, tj.24,14% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

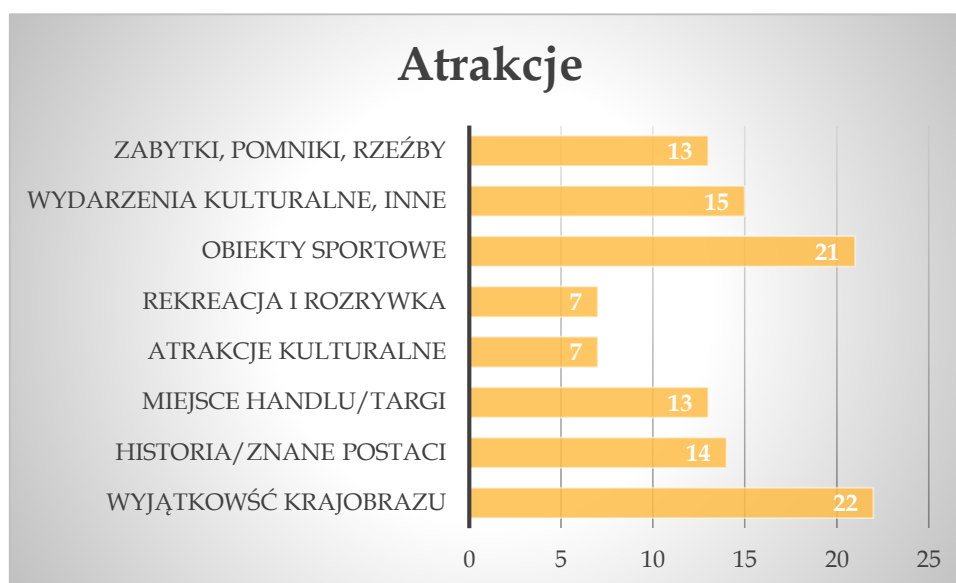
Rekreacja i rozrywka (7/29 głosów, tj.24,14% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obiekty sportowe (21/29 głosów, tj.72,41% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wydarzenia kulturalne, inne (15/29 głosów, tj.51,72% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zabytki, pomniki, rzeźby (13/28 głosów, tj.46,43% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: bardzo dobrze/dobrze w dziale w dziale Atrakcje

Źródło: Opracowanie własne

Bardzo dobrze/dobrze oceniono wyjątkowość krajobrazu i obiekty sportowe.

Brak/średni postęp w dziale Atrakcje:

Wyjątkowość krajobrazu (22/26 głosów, tj.78,57% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Historia/znane postaci (24/25 głosów, tj.51,85% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Miejsce handlu/targu (21/26 głosów, tj.48,15% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Atrakcje kulturowe (25/27 głosów, tj.24,14% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

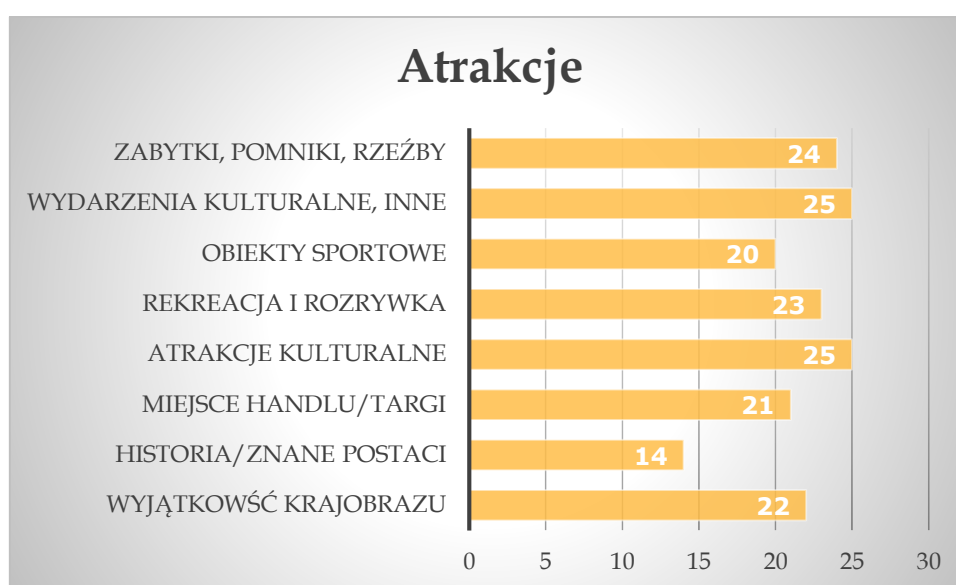
Rekreacja i rozrywka (23/29 głosów, tj.24,14% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obiekty sportowe (20/26 głosów, tj.72,41% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wydarzenia kulturalne, inne (25/27 głosów, tj.51,72% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zabytki, pomniki, rzeźby (24/26 głosów, tj.46,43% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: brak/średni postęp w dziale w dziale Atrakcje

Źródło: Opracowanie własne

Brak postępu lub niewielki postęp jest widoczny w zabytkach, pomnikach i rzeźbach, wydarzeniach kulturalnych, rekreacji i rozrywce, atrakcjach kulturowych.

Duży postęp w dziale Atrakcje:

Wyjątkowość krajobrazu (4/26 głosów, tj.15,38% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Historia/znane postaci (1/25 głosów, tj.4,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Miejsce handlu/targu (5/26 głosów, tj.19,23% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Atrakcje kulturowe (2/27 głosów, tj.7,41% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

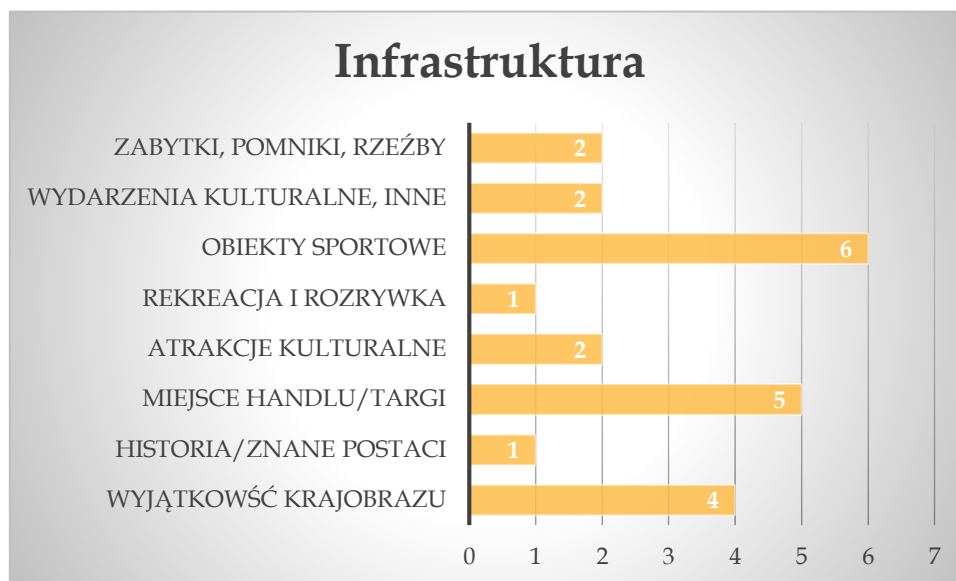
Rekreacja i rozrywka (1/29 głosów, tj.24,14% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obiekty sportowe (6/26 głosów, tj.23,07% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wydarzenia kulturalne, inne (2/27 głosów, tj.7,41% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zabytki, pomniki, rzeźby (2/26 głosów, tj.7,69% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Duży postęp w dziale w dziale *Atrakcje*

Źródło: Opracowanie własne

Duży postęp odnotowano w obiektach sportowych, miejscu handlu/targu, wyjątkowości krajobrazu.

Brak/mało podejmowanych działań w dziale *Atrakcje*:

Wyjątkowość krajobrazu (20/24 głosów, tj.83,33% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Historia/znane postaci (20/21 głosów, tj.95,24% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Miejsce handlu/targu (17/23 głosów, tj.73,91% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Atrakcje kulturowe (21/26 głosów, tj.80,77% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

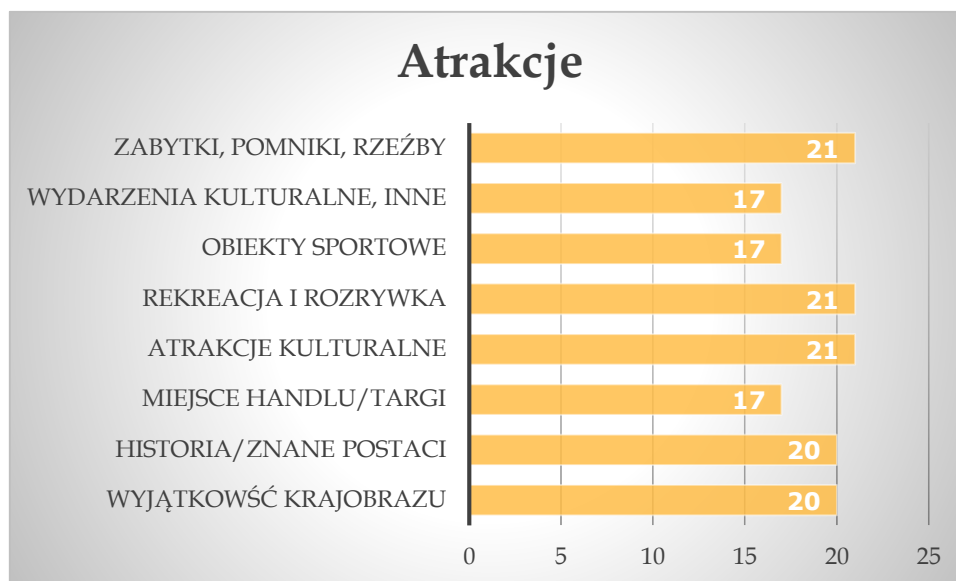
Rekreacja i rozrywka (21/25 głosów, tj.84,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obiekty sportowe (17/26 głosów, tj.65,39% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wydarzenia kulturalne, inne (17/24 głosów, tj.70,83% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zabytki, pomniki, rzeźby (21/25 głosów, tj.84,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Brak/mało podejmowanych działań w dziale Atrakcje:

Źródło: Opracowanie własne

Brak bądź mało podejmowanych działań jest w zabytkach, pomnikach, rzeźbach, rekreacji i rozrywce, atrakcjach kulturowych, historiach/znanych postaciach oraz wyjątkowości krajobrazu.

Dużo podejmowanych działań w dziale Atrakcje:

Wyjątkowość krajobrazu (4/24 głosów, tj.16,66% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Historia/znane postaci (1/21 głosów, tj.4,76% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Miejsce handlu/targu (6/23 głosów, tj.26,09% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Atrakcje kulturowe (5/26 głosów, tj.19,23% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

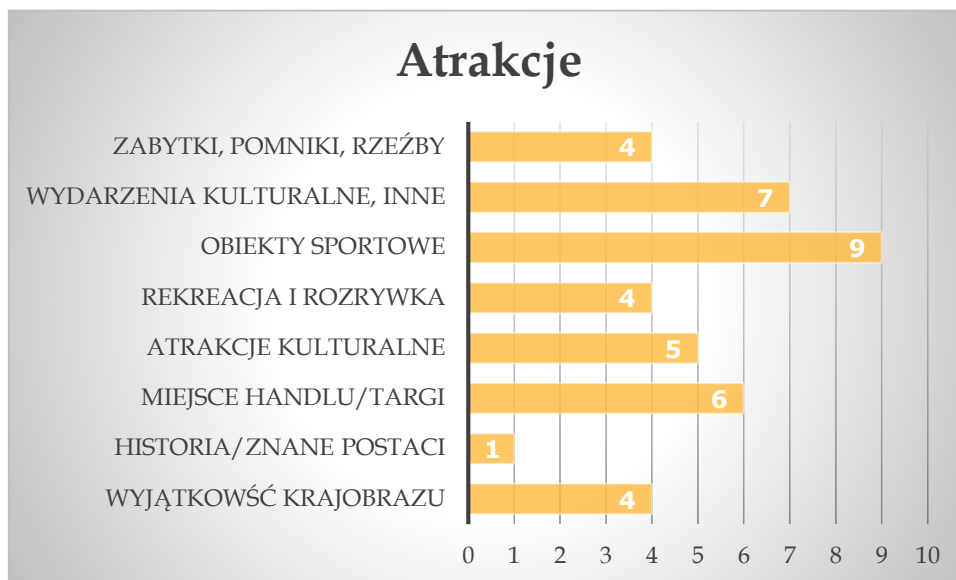
Rekreacja i rozrywka (4/25 głosów, tj.16,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Obiekty sportowe (9/26 głosów, tj.34,62% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wydarzenia kulturalne, inne (7/24 głosów, tj.29,17% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Zabytki, pomniki, rzeźby (4/25 głosów, tj.16,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Dużo podejmowanych działań w dziale *Atrakcje*:

Źródło: Opracowanie własne

Najwięcej działań podejmowanych jest w obiektach sportowych i wydarzeniach kulturowych.

PODSUMOWANIE OCEN CZYNNIKÓW WPŁYWAJĄCYCH NA MARKETING MIEJSCA GMINY RADYMNO W DZIALE ATRAKCJE

Powyzsza analiza jednoznacznie wskazała, że jest wiele rzeczy do zrobienia przez władze gminy Radymno. W pierwszej kolejności zaleca się podjęcie działań w dziedzinie:

NAZWA DZIEDZINY	DO POPRAWY
historie/znane postaci	Organizacja wydarzeń kulturalnych w gminie i regionie (w ramach Lokalnej Grupy Działania Kresowi Sąsiedzi) oraz kontynuacja programu wycieczek rowerowych „Szlakiem Architektury Drewnianej”
wyjątkowość krajobrazu	Inwestycje w obiekty turystyczne (patrz punkt: rekreacja i rozrywka) oraz dbałość o środowisko naturalne poprzez montaż odnawialnych źródeł energii, wymianę starych piecy, monitoring i likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci w szczególności przy przepakowywaniu towarów przez osoby

	<p>przekraczające granicę Polska-Ukraina, oznaczenie obiektów wyjątkowych pod względem krajobrazu, edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży</p>
<p>rekreacja i rozrywka/atrakcje kulturalne/wydarzenia kulturalne</p>	<p>Inwestycje w obiekty turystyczne:, budowa nowoczesnego łowiska wędkarskiego wraz z zapleczem, tarasem widokowo-wypoczynkowym, mołem i ścieżką dydaktyczną, zakup sprzętu kajakarskiego po okolicznych rzekach, utworzenie zaplecza gastronomicznego do sprzedaży świeżych ryb oraz smażalni ryb (oferta sezonowa), wyznaczenie obszaru kompleksu hodowlanego ryb, promocja gminy jako „Zagłębia szczupaka”, budowa ścieżek rekreacyjnych, rowerowych, promocja nordic walking, przebudowa plac zabaw dla dzieci i młodzieży, zakup nowego sprzętu pod place zabaw dla dzieci, budowa gminnego fitness „pod chmurką”</p>
<p>zabytki, pomniki, rzeźby</p>	<p>Ochrona i odnowa zabytków gminnych: Zamek Korniaaków, Cerkiew Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy w Chotyńcu Cerkiew Opieki Matki Bożej w Młynach, Cerkiew Ofiarowania Przenajświętszej Bogurodzicy w Chotyńcu, Cerkiew Opieki Matki Bożej w Młynach, Cerkiew Ofiarowania Przenajświętszej Bogurodzicy w Nienowicach, odnowa zabytkowych kaplic przydrożnych</p>
<p>Miejsce handlu/targu</p>	<p>Nie ma konieczności wyznaczenia terenu pod budowę miejsca handlu/targu. W mieście Radymno organizowany jest w każdy poniedziałek jarmark. W sąsiedniej gminie Orły, miejscowości Zadąbrowie odbywa się giełda rolno-spożywcza.</p>
<p>Obiekty sportowe</p>	<p>Budowa obiektów sportowo-turystycznych: trasy nordic-walking, gminne fitness „pod chmurką”, budowa orlików, budowa lodowiska w sezonie.</p>

Źródło: Opracowanie własne

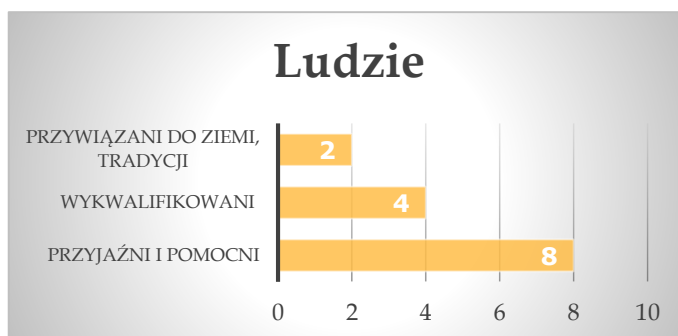
Bardzo źle/źle w dziale Ludzie (sytuacja bieżąca):

Przyjaźni i pomocni (8/27 głosów, tj.29,62% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykwalifikowani (4/25 głosów, tj.16,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Przywiązania do ziemi, tradycji (2/26 głosów, tj.7,69% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Bardzo źle/źle w dziale Ludzie:

Źródło: Opracowanie własne

Bardzo źle/ źle oceniono przyjaźń i pomocność mieszkańców gminy Radymno.

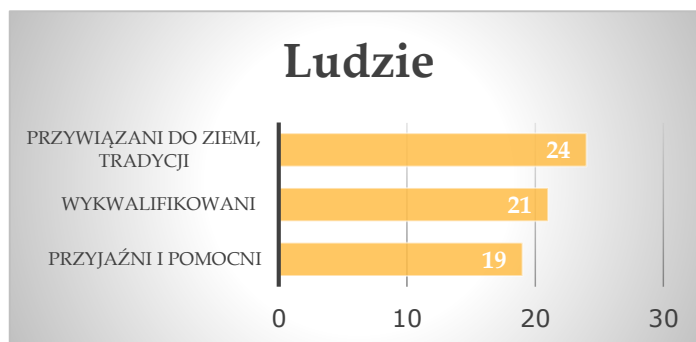
Bardzo dobrze/dobrze w dziale Ludzie (sytuacja bieżąca):

Przyjaźni i pomocni (19/27 głosów, tj.70,37% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykwalifikowani (21/25 głosów, tj.84,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Przywiązania do ziemi, tradycji (24/26 głosów, tj.92,31% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Bardzo źle/źle w dziale Ludzie:

Źródło: Opracowanie własne

Bardzo dobrze/dobrze oceniono wszystkie powyższe cechy.

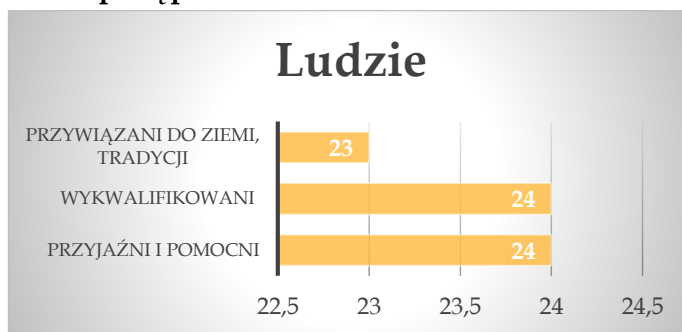
Brak/średni postęp w dziale Ludzie

Przyjaźni i pomocni (24/25 głosów, tj.96,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykwalifikowani (24/26 głosów, tj.92,31% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Przywiązania do ziemi, tradycji (23/28 głosów, tj.82,14% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Brak/średni postęp w dziale Ludzie:

Źródło: Opracowanie własne

Uczestnicy sesji strategicznej nie zauważyli postępu bądź jest on nieduży w przypadku mieszkańców gminy Radymno.

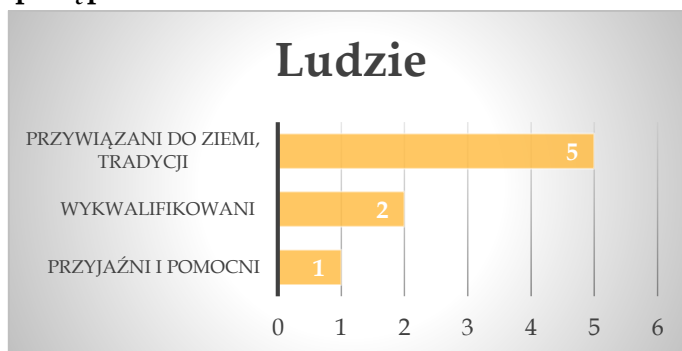
Duży postęp w dziale Ludzie

Przyjaźni i pomocni (1/25 głosów, tj.4,00% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykwalifikowani (2/26 głosów, tj.7,69% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Przywiązania do ziemi, tradycji (5/28 głosów, tj.17,86% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Duży postęp w dziale Ludzie:

Źródło: Opracowanie własne

Uczestnicy sesji strategicznej nie zauważyli postępu bądź jest on nieduży w przypadku mieszkańców gminy Radymno.

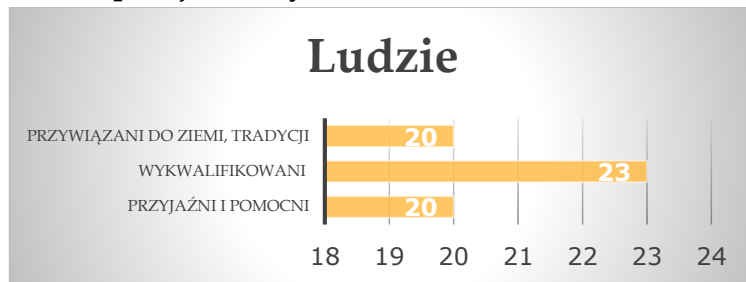
Brak/mało podejmowanych działań w dziale Ludzie

Przyjaźni i pomocni (20/24 głosów, tj.83,33% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykwalifikowani (23/26 głosów, tj.88,46% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Przywiązania do ziemi, tradycji (20/26 głosów, tj.76,92% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Brak/mało podejmowanych działań w dziale *Ludzie*:

Źródło: Opracowanie własne

Uczestnicy sesji strategicznej nie zauważyli podejmowanych działań bądź są one niewystarczające w celu wzmocnienie cech osobowościowych mieszkańców gminy.

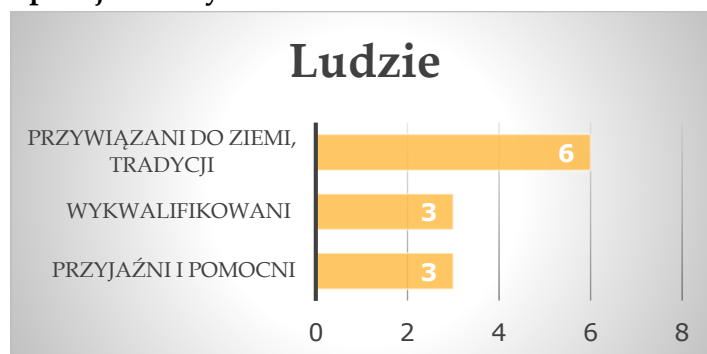
Dużo podejmowanych działań w dziale Ludzie

Przyjaźni i pomocni (3/24 głosów, tj.12,5% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykwalifikowani (3/26 głosów, tj.11,54% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Przywiązania do ziemi, tradycji (6/26 głosów, tj.23,08% wszystkich odpowiedzi uczestników sesji strategicznej)

Wykres: Ocena: Dużo podejmowanych działań w dziale *Ludzie*:

Źródło: Opracowanie własne

Uczestnicy sesji strategicznej nie zauważyli podejmowanych działań bądź są one niewystarczające w celu wzmocnienie cech osobowościowych mieszkańców gminy.

2.2 IDENTYFIKACJA STRATEGICZNYCH OBSZARÓW INTERWENCJI ISTOTNYCH DLA ROZWOJU GMINY

Przy wyborze obszarów rozwojowych stosuje się 2- etapową metodę delimitacji.

Delimitacja (z ang. Delimitation) to metoda podziału obszaru rozwojowego gminy dla realizacji zadań inwestycyjnych i społecznych w latach 2016-2022, przeprowadzona na bazie dostępnych dokumentów strategicznych gminy Radymno, powiatu jarosławski, województwa podkarpackiego i kraju.

✓ I etap delimitacji

Kryteria: stopa bezrobocia, poziom ubóstwa, warunki mieszkaniowe, wskaźnik przestępczości, poziom wykształcenia, wskaźnik przedsiębiorczości, działalność kulturalna, sport.

Trendy opisano za pomocą oznaczeń:

-zjawisko negatywne: ↓

-zjawisko pozytywne: ↑

-zjawisko neutralne: =

Tabela: Trendy zjawisk w gminie Radymno

Nazwa zjawiska	Trend
stopa bezrobocia ¹	↑
poziom ubóstwa ²	=
warunki mieszkaniowe ³	↑
wskaźnik przestępczości ⁴	↓
poziom wykształcenia ⁵	=
wskaźnik przedsiębiorczości ⁶	↓/=
działalność kulturalna ⁷	↓
sport ⁸	↓

Powyższy trend wyraźnie wskazuje, że większa część zjawisk społecznych w gminie Radymno została oznaczona jako zjawiska negatywne.

¹ Na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu

² Na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie

³ Na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Rzeszowie (liczba mieszkań oddanych do użytku)

⁴ Na podstawie danych z Komisariatu Policji w Radymnie

⁵ Na podstawie danych z Urzędu Gminy w Radymnie

⁶ Na podstawie danych z Urzędu Gminy w Radymnie (liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych)

⁷ Na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Rzeszowie (wydatki budżetu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego)

⁸ Na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Rzeszowie (wydatki budżetu na kulturę fizyczną)

✓ II etap delimitacji

W II etapie wyboru obszarów rozwojowych gminy Radymno, wzięto pod uwagę wyniki dokumentów z sesji strategicznej. Wyróżniając 6 kierunków rozwojowych gminy Radymno:

- Wielofunkcyjny rozwój gminy Radymno
- Agroturystyka
- Ochrona powietrza
- Infrastruktura społeczna
- Infrastruktura techniczna
- Rozwój przedsiębiorczości

Tabela: Istotne obszary konieczne dla rozwoju gminy Radymno z perspektywy uczestników sesji strategicznych (listopad 2015r.)

Istotne obszary dla rozwoju gminy Radymno z perspektywy uczestników sesji strategicznych (listopad 2015r.)
Wielofunkcyjny rozwój gminy Radymno <ul style="list-style-type: none">-brak inwestycji mających na celu poprawę konkurencyjności w gminie-słabo rozwinięta sieć infrastruktury technicznej, rekreacyjnej i sportowej-mała aktywizacja osób bezrobotnych-niewystarczająca promocja gminy Radymno na tle regionu-niski poziom współpracy i współdziałania mieszkańców miasta Radymno z gminą Radymno-konieczność modernizacji infrastruktury technicznej w gminie-zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej-brak transportu publicznego (gminnego)
Agroturystyka i promocja gminy <ul style="list-style-type: none">-brak wyrobionej marki, wizerunku Radymna w świadomości ludzi-brak infrastruktury turystycznej (gospodarstw agroturystycznych, łowiska wędkarskiego)
Ochrona powietrza: <ul style="list-style-type: none">-brak skanalizowania terenu całej gminy-niewydolna oczyszczalnia ścieków-gospodarstwa indywidualne używające starych i nisko-emisyjnych pieców-brak odnawialnych źródeł energii w gminie-niska świadomość ekologiczna mieszkańców Radymna-dzikie wysypiska śmieci
Infrastruktura społeczna: <ul style="list-style-type: none">-brak wystarczających mieszkań komunalnych/socjalnych

- brak aktywności społeczności lokalnej i brak jego wsparcia
- odpływ młodych ludzi do większych ośrodków
- brak wiejskiego ośrodka zdrowia (jedynie dwa punkty)
- brak dostępu do poradni specjalistycznych

Infrastruktura techniczna:

- brak skanalizowania terenu całej gminy
- niewydolna oczyszczalnia ścieków
- konieczność renowacji zabytkowych budynków
- zły stan techniczny chodników, brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych
- użycie tradycyjnego oświetlenia ulicznego
- niestermomodernizowane budynki użyteczności publicznej
- niewystarczająca edukacja dzieci i młodzieży- brak żłobka, 1 przedszkole, brak placówki szkolnictwa ponadgimnazjalnego/zawodowego

Patologie społeczne:

- wysoka przestępczość
- ubóstwo
- patologie społeczne (alkoholizm, przemoc w rodzinie)
- brak wsparcia w postaci grup zaufania

Rozwój przedsiębiorczości:

- duże bezrobocie
- niewystarczający system wspierania przedsiębiorczości (brak punktu doradztwa gospodarczego)
- odpływ ludzi młodych i wykwalifikowanych
- słaby rozwój usług na terenie gminy (brak wielu podstawowych usług i dostępu do produktów)
- silna zakorzeniona tradycja rolnictwa w gminie

Źródło: Opracowanie własne

2.3 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to narzędzie, dzięki któremu organy gminy Radymno przeanalizowały i rozpoznały własne silne i słabe strony (Strengths i Weaknesses), a także istniejące oraz potencjalne szanse i zagrożenia (Opportunities i Threats) płynące z otoczenia zewnętrznego gminy. Analiza SWOT określa, co może pomóc w realizacji celów gminy Radymno (silna strona lub możliwość) lub co może być przeszkodą, którą należy przezwyciężyć lub zminimalizować w celu osiągnięcia pożądanego rezultatu (słaba strona lub zagrożenie).

POŁOŻENIE GEOGRAGICZNE, ŚRODOWISKI NATURALNE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Położenie gminy przy przejściu granicznym, przecięcie głównych szlaków komunikacji międzynarodowej i krajowej</p> <p>Bliskość potencjalnych rynków zbytu ze Wschodem</p> <p>Obszar stosunkowo atrakcyjny przyrodniczo (rzeki, czyste powietrze, piesze i rowerowe wędrówki) i agroturystycznie (gospodarstwa ekologiczne)</p> <p>Przewaga gleb wysokich klas</p> <p>Bogate złoża kruszywa, piaskowca i gliny</p> <p>Duża lesistość terenu zwiększająca atrakcyjność gminy</p>	<p>Nieuregulowane stosunki wodne</p> <p>Część terenów leży na gruntach słabonośnych, często o charakterze piasków pylastych, które nie nadają się do podpiwniczenia</p> <p>Silne zanieczyszczone rzeki Szkło oraz potoki</p> <p>Mała liczba gospodarstw agroturystycznych</p> <p>Rozdrobnienie gospodarstw rolnych</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Sąsiedztwo miasta Radymno i Jarosławia</p> <p>Trend na „agroturystykę” i „ekologiczne gospodarstwa”</p> <p>Promocja Radymna jako czystego i ekologicznego miejsca odpoczynku</p> <p>Hodowla ryb słodkowodnych</p> <p>Tworzenie i rozwój szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych</p> <p>Nowa perspektywa finansowa na lata 2014-2020</p>	<p>Brak tradycji wykorzystania istniejących walorów naturalnych</p> <p>Zniszczenie kompleksów leśnych usytuowanych na terenie wybudowanej autostrady i inwestycji jej towarzyszących</p> <p>Wzrost zanieczyszczeń związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym w tym zanieczyszczenie rzek i potoków</p> <p>Nieuregulowana gospodarka wodna</p>

WARUNKI DEMOGRAFICZNE, POTENCAŁ LUDZKI

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Duży potencjał ludzki (pracowitość mieszkańców gminy Radymno)</p> <p>Niewielki koszt zatrudnienia miejscowej ludności w przypadku przyciągnięcia inwestora w gminie</p>	<p>Duże bezrobocie (ukryte w rolnictwie)</p> <p>Brak możliwości zatrudnienia poza rolnictwem</p> <p>Płytki rynek pracy</p> <p>Wykształcenie nieadekwatne do lokalnego rynku pracy</p> <p>Niskie zarobki</p> <p>Mała mobilność zawodowa</p> <p>Brak kursów, szkoleń pomagających wyjść z trudnej sytuacji i znaleźć zatrudnienie</p> <p>Brak instytucji działających na rzecz tworzenia programów gospodarczych</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Zaangażowanie władz samorządowych w bieżące sprawy mieszkańców</p> <p>Nowa perspektywa finansowa 2014-2020 (kursy, szkolenia, wsparcie stażowe, założenie działalności gospodarczej)</p>	<p>Odływ mieszkańców do innych ośrodków w szczególności ludzi młodych</p> <p>Ograniczenie środków budżetowych na dofinansowanie placówek oświatowych</p>

POZIOM ZASPOKOJENIA POTRZEB SOCJALNO-BYTOWYCH

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Sieć szkół podstawowych wystarczająca na potrzeby mieszkańców gminy</p> <p>Funkcjonowanie gminnych bibliotek publicznych, zespołów sportowych i ich aktywność sportowa, domów ludowych, świetlic</p>	<p>Brak nowoczesnego wyposażenia szkół podstawowych</p> <p>Brak zasobów mieszkań socjalnych</p> <p>Mała liczba ośrodków zdrowia i gabinetów specjalistycznych</p> <p>Brak darmowej sieci Wi-Fi i brak monitoringu na obszarze gminy</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Program szkoleń dofinansowanych z UE- perspektywa finansowa 2014-2020 w szczególności dla rolników w celu przekwalifikowania</p> <p>Nowe inwestycje w gminie co wpłynie na wzrost zatrudnienia, wynagrodzeń i poziomu życia mieszkańców</p> <p>Uzupełnienie szkół, bibliotek w nowoczesny sprzęt</p>	<p>Pogarszanie się warunków bytowych w gminie</p> <p>Rosnące dysproporcje w wynagrodzeniu mieszkańców</p> <p>Ubożenie wsi</p> <p>Niestabilna polityka państwa wobec rolnictwa i obszarów wiejskich</p>

GOSPODARKA I ROLNICTWO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Tradycja gospodarowania na wsi</p> <p>Duże zasoby niewykorzystanej siły roboczej</p> <p>Dobre cechy ekologiczne płodów rolnych</p> <p>Ulgi podatkowe</p> <p>Warunki naturalne sprzyjające rozwojowi wsi i agroturystyce (wysoka jakość ziem uprawnych)</p> <p>Tereny pod inwestycje i budownictwo komunalne oraz jednorodzinne</p>	<p>Rozdrobnienie gospodarstw rolnych</p> <p>Niska specjalizacja produkcji rolniczej</p> <p>Brak sektora dużych podmiotów gospodarczych</p> <p>Słabo rozwinięta sieć usług rolniczych i pozarolniczych</p> <p>Wysoki koszt produkcji</p> <p>Słaba baza agroturystyczna</p> <p>Brak kapitału własnego mieszkańców gminy Radymno</p> <p>Słabe zainteresowanie inwestorami zagranicznymi</p> <p>Niewystarczająca promocja gospodarcza i agroturystyczna</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców poprzez utworzenie centrum doradztwa gospodarczego</p> <p>Zwiększenie dostępności terenów inwestycyjnych</p> <p>Specjalizacja produkcji rolnej do rynków zbytu, w tym UE</p> <p>Rozwój rynków wewnętrznych, giełd rolno-spożywczych</p> <p>Nowa perspektywa finansowa 2014-2020</p> <p>Rozwój agroturystyki</p> <p>Tanie kredyty preferencyjne na restrukturyzację rolnictwa</p>	<p>Przywiązanie do tradycyjnych form gospodarowania na wsi</p> <p>Ubożenie wsi</p> <p>Brak rynków zbytu</p> <p>Niestabilna polityka państwa wobec rolnictwa i obszarów wiejskich</p>

INFRASTRUKTURA TECHICZNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Dobrze rozwinięta sieć dróg w tym autostrada A4 Dobre połączenie z Jarosławiem Dobrze rozwinięta sieć energetyczna i gazowa Uregulowana gospodarka odpadami stałymi	Niski standard nawierzchni dróg Zły stan dróg gminnych Brak regulacji rzek Brak kompleksowej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej
SZANSE	ZAGROŻENIA
Nowa perspektywa finansowa 2014-2020 Przygotowanie terenów pod inwestycje, udział w targach, promocja gminy	Brak umiejętności pozyskania środków na inwestycje techniczne w gminie „przespanie” perspektywy finansowej 2014-2020

KULTURA, SPORT, TURYSTYKA, AGROTURYSTYKA

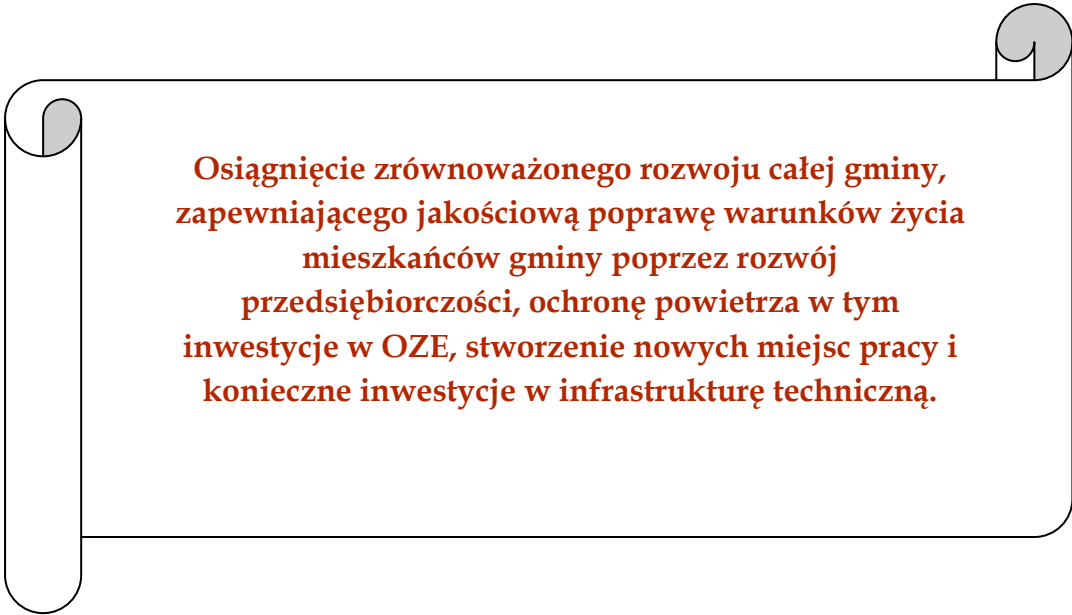
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Silne poczucie tożsamości lokalnej Przywiązanie do ziemi, tradycji</p>	<p>Brak bazy agroturystycznej i infrastruktury pod turystów Słaba sieć obiektów sportowych Słaba promocja gminy Małe zaangażowanie ludności miejscowej</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Promocja zdrowego stylu życia, sportu, bliskości z naturą Promocja ekologicznej żywności Budowa infrastruktury sportowo-turystycznej Nowa perspektywa finansowa na lata 2014-2020</p>	<p>Brak umiejętności pozyskania środków na inwestycje techniczne w gminie „przespanie” perspektywy finansowej 2014-2020</p>

2.4 MISJA I WIZJA GMINY

MISJA GMINY opisuje jej mandat do realizacji wizji rozwoju oraz nadrzędne wartości (zasady), jakimi gmina będzie się kierować podejmując działania na rzecz realizacji wizji. Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy.

Misja gminy Radymno określa rolę władarzy jak i społeczności lokalnej w procesie rozwoju swojej gminy.

Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę pomysłodawcy i realizatora dla zadań zgodnych z Aktualizacją *Strategii Rozwoju Gminy Radymno na lata 2016-2022r.* tj. działań zmierzających do rozwoju gminy poprzez wykorzystanie wszystkich jego atutów i wdrażaniu nowych rozwiązań.

**Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju całej gminy,
zapewniającego jakościową poprawę warunków życia
mieszkańców gminy poprzez rozwój
przedsiębiorczości, ochronę powietrza w tym
inwestycje w OZE, stworzenie nowych miejsc pracy i
konieczne inwestycje w infrastrukturę techniczną.**

WIZJA GMINY, rozumiana, jako postrzegany i jednocześnie pożądaný w perspektywie realizacji strategii obraz gminy wiejskiej Radymno.

Wizja rozwoju gminy Radymno została skonstruowana przy uwzględnieniu następujących założeń:

- Wizja obrazująca stany i procesy pożądané przez mieszkańców Radymna
- Wizja składająca się z elementów wzajemnie się wspomagających a jednocześnie możliwych do zrealizowania
- Wizja stanowi bazę dla wypracowania priorytetów i celów strategicznych istotnych z punktu widzenia mieszkańców Radymno

W 2022 roku gmina Radymno w pełni korzysta z wszelkich walorów swojego położenia geograficznego, bliskości przejścia granicznego i terenów inwestycyjnych stając się pierwszą po przekroczeniu granicy gminą w Unii Europejskiej, wspierającą intensywną wymianę pomiędzy Wschodem i Zachodem. Wysoka jakość środowiska naturalnego, ochrona powietrza oraz wspieranie sektora agroturystycznego przynosi korzyści w postaci zwiększenia standardów życia i zadowolenia lokalnej społeczności.

Rozwój gminy Radymno oparty jest na stworzeniu mieszkańcom odpowiednich warunków do życia i samorealizacji poprzez:

- ✓ Zapewnienie mieszkańcom miejsc pracy i dochodów pozwalających na odpowiedni poziom życia
- ✓ Zapewnienie warunków bytu materialnego, w tym: wyżywienia, mieszkania i przebywania w środowisku nie szkodzącym zdrowiu
- ✓ Zapewnienie warunków rozwoju duchowego, w tym możliwości wypoczynku, kształcenia, dostępu do informacji, kultury i rozrywki, a także możliwość podróży i kontaktów z otoczeniem
- ✓ Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i perspektyw na przyszłość, w tym poczucia stabilizacji i szans rozwoju dla następnych pokoleń.

2.5 CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Nazwa działania	Mierniki realizacji celu	Zamierzony czas realizacji
<p>Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.</p> <p>Realizacja: Budowa boisk wielofunkcyjnych dla różnych dziedzin sportu (piłka nożna, piłka siatkowa, koszykówka, bieżnia itp.) Rozbudowa zaplecza sportowego poprzez budowę boiska sportowego, gminnego fitness „pod chmurką”</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych boisk sportowych/hal sportowych Liczba wybudowanych gminnych fitness „pod chmurką” 	2016-2022
<p>Promocja agroturystyki</p> <p>Realizacja: Współpraca z Podkarpackim Stowarzyszeniem Agroturystycznym „Gospodarstwa Gościnne”</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z gospodarstw agroturystycznych Liczba nowo powstałych gospodarstw agroturystycznych Liczba otworzonych nowych działalności zajmująca się sprzedażą produktów ekologicznych 	2016-2022
<p>Budowa infrastruktury turystycznej</p> <p>Realizacja: Budowa nowoczesnego łowiska wędkarskiego wraz z zapleczem, tarasem widokowo-wypoczynkowym, mołem i ścieżką dydaktyczną w gminie wiejskiej Radymno</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych nowych łowisk wędkarskich z kompleksowym zapleczem 	2016-2022

Nazwa działania	Mierniki realizacji celu	Zamierzony czas realizacji
<p>Monitoring stanu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych i zagrożenia ubóstwem</p> <p>Realizacja: Przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców o</p>	<ul style="list-style-type: none"> liczba uzupełnionych ankiet wśród mieszkańców o niskich dochodach oraz zagrożonych ubóstwem 	2016-2022

niskich dochodach oraz zagrożonych ubóstwem.		
Przystosowanie budynków komunalnych na mieszkania socjalne. Realizacja: Remont/przebudowa budynku w Chotyńcu, Ostrowie i Młynach	<ul style="list-style-type: none"> liczba budynków socjalnych oddanych do użytku 	2016-2022
Realizacja projektu rządowego Senior-WIGOR Realizacja: Utworzenie dziennego domu Seniora (Połączenie uniwersytetu trzeciego wieku, klubu seniora, biblioteki i gabinetu rehabilitacyjnego)	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób biorących udział w projekcie Senior-WIGOR 	2016-2022
Dokształcanie zawodowe Realizacja: Szkolenia, kursy, studia podyplomowe dla określonych grup społecznych (50+, do 25 roku życia)	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób korzystająca ze wsparcia 	2016-2022
Technologie cyfrowe dla edukacji. Realizacja: Aktualizowanie sprzętu multimedialnego w jordanowskich szkołach i bibliotekach	<ul style="list-style-type: none"> liczba zakupionego nowoczesnego sprzętu multimedialnego zgodna z zapotrzebowaniem szkół 	2016-2022
Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej. Realizacja: Udział w projektach dofinansowujących studia podyplomowe oraz szkolenia nauczycieli.	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób korzystająca ze wsparcia 	2016-2022
Informatyzacja Urzędu Gminy		

<i>Nazwa działania</i>	<i>Mierniki realizacji celu</i>	<i>Zamierzony czas realizacji</i>
Organizacja wycieczek rowerowych promujących Szlak Architektury Drewnianej Realizacja:	<ul style="list-style-type: none"> liczba zorganizowanych wycieczek rowerowych promujących Szlak Architektury Drewnianej 	2016-2022

<p>Wycieczka rowerowa na trasie Radymno- Chotyniec-Młyny- Mięksiz Stary-Wietlin- Radymno (ok. 50km) wraz ze zwiedzaniem obiektów</p>		
<p>Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych na terenie gminy <u>Realizacja:</u> Remont zabytkowych budynków</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrewitalizowanych zabytków na obszarze gminy 	<p>2016-2022</p>
<p><i>Nazwa działania</i></p>	<p><i>Mierniki realizacji celu</i></p>	
<p>Rewitalizacja gminy <u>Realizacja:</u> Opracowanie gminnego programu rewitalizacji oraz realizacja zadań z niego wynikających: przeciwdziałanie marginalizacji obszarów gminy, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne. Potrzeba rewitalizacji wynika z istniejącego deficytu prac remontowych i związanego z nim wysokiego stopnia degradacji starej zabudowy, między innymi w postaci zaawansowanego zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego budynków i infrastruktury. Dlatego zadaniem rewitalizacji jest ponadto poprawa estetyki przestrzeni gminnej, podniesienie atrakcyjności dwóch sołectw wybranych do rewitalizacji, wykreowanie miejsca atrakcyjnego, spędzania wolnego czasu oraz prowadzenia działalności gospodarczej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba opracowanych dokumentów typu „Gminny Program Rewitalizacji gminy Radymno” ▪ Liczba zrealizowanych inwestycji wynikających z dokumentu pn. „Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Radymno” 	<p>2016-2022</p>
<p>Budowa i rozbudowa gospodarki wodno-ściekowej <u>Realizacja:</u> Budowa nowej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy</p> <p>Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba łącznie wybudowanych km sieci kanalizacji sanitarnej ▪ Ilość zwiększonej przepustowości oczyszczonych ścieków 	<p>2016-2022</p>

<p>Ograniczenie zużycia energii w budynkach i infrastrukturze publicznej, wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł</p> <p>Realizacja: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii, wymiana źródła c.o. i c.w.u.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zmodernizowanych energetyczna budynków użyteczności publicznej 	
<p>Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.</p> <p>Realizacja: Działania edukacyjne realizowane w szkołach. Konkursy o tematyce ekologicznej dla mieszkańców gminy w szczególności ochrony powietrza po podpisaniu ustawy przez Prezydenta RP; obchodzenia „Dnia Ziemi”</p> <p>Realizacja: Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wraz z inwentaryzacją emisji</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zorganizowanych konkursów o tematyce ekologicznej ▪ Liczba zorganizowanych imprez typu „Dzień Ziemi” ▪ Liczba opracowanych dokumentów dot. ochrony powietrza 	2016-2022
<p>Wdrożenie systemu efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego</p> <p>Realizacja: Rozbudowa linii oświetlenia ulicznego na ledowe na obszarze całej gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba km dróg oświetlenia ulicznego 	2016-2022

2.6 PLANOWANE ZADANIA INWESTYCYJNE I NIEINWESTYCYJNE NA OKRES 2016-2022 WRAZ ZE ŹRÓDŁAMI FINANSOWANIA

Lp.	Nazwa zadania	Planowany okres realizacji zadania	Finansowanie
1.	<p>Budowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej w miejscowości Młyny, Chotyńiec, Korczowa, Nienowice, Duńkowice, Piaski, Łazy, Michałówka, Grabowiec, Skołoszów, Zamojsce, Zabłotce</p> <p>Budowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej ma na celu zwiększenie ilości osób korzystających z ulepszanego systemu oczyszczalni ścieków. W ramach realizacji zadania w miejscowości Zabłotce-Zamojsce-Skołoszów zostanie wybudowane 20 km sieci kanalizacji sanitarnej. W ramach realizacji zadania w miejscowościach: Młyny, Korczowa, Chotyńiec, Zaleska Wolna, Nienowice, Duńkowice, Piaski, Łazy, Michałówka, Grabowiec zostanie wybudowane 37,6 km sieci kanalizacyjnej.</p>	<p>I etap: 2016-2018 II etap: 2017-2022</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz środki własne</p> <p>Szacunkowy koszt budowy sieci kanalizacyjnej sanitarnej Skołoszów-Zamojsce-Zabłotce wynosi 8 000 000,00zł</p> <p>Szacunkowy koszt budowy sieci kanalizacyjnej sanitarnej Młyny, Korczowa, Chotyńiec, Nienowice, Duńkowice, Piaski, Łazy, Michałówka, Grabowiec wynosi 18 500 000,00zł</p>
2.	<p>Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Święte</p> <p>Zapewnienie większej ilości mieszkańców gminy dostępu do zbiorczego systemu odbierania ścieków komunalnych. Zwiększenie ilości ścieków, ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniami.</p>	<p>2017- 2018</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz środki własne</p> <p>Szacunkowy koszt inwestycji wynosi 6 050 000,00zł</p>
3.	<p>Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Chałupki</p>		<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na</p>

	<p>Chotynieckie i Zaleska Wola</p> <p>Miejscowości Chałupki Chotynieckie i Zaleska Wola jako jedyne w Gminie nie posiadają dostępu do sieci wodociągowej. Mieszkańcy korzystają z własnych ujęć w których jest niski poziom wody o obniżonych parametrach jakościowych. Dodatkowo w okresie małych opadów atmosferycznych poziom wody w studniach obniża się do stanu, który nie pozwalał na jej czerpanie i użytkowanie. Budowa sieci wodociągowej pozwoli mieszkańcom na stały dostęp do wody o odpowiednich wartościach użytkowych. Mieszkańcy zostaną przyłączeni do sieci za pomocą przyłączy z polietylenu. Szacuje się wybudowanie ok. 9 000 metrów bieżących sieci wodociągowych.</p>	2016-2017	<p>lata 2014-2020 oraz środki własne</p> <p>Szacunkowy koszt budowy sieci wodociągowej wynosi 1 918 270,00zł</p>
4.	<p>Budowa Sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy Zespole Szkół w Korczowej, budowa zbiornika na ścieki sanitarne oraz rozbudowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w miejscowości Korczowa</p> <p>Projekt dotyczy wykonania Sali gimnastycznej wraz z zapleczem oraz rozbudową kompleksu sportowo-rekreacyjnego, który zapewniłby dzieciom i młodzieży oraz mieszkańcom gminy możliwość uprawiania gier sportowych.</p>	2020-2022	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</p> <p>6.4 Infrastruktura edukacyjna oraz środki własne</p> <p>Szacunkowy koszt budowy sieci wodociągowej wynosi 3 933 355,22zł</p>
5.	<p>Zagospodarowanie terenu Zespołu Szkół w Świątem pod wykonanie kompleksowego boiska sportowo-rekreacyjnego</p> <p>Projekt będzie polegać na realizacji prac, robót prowadzących do wykonania kompleksu boisk sportowych. W rejonie tym brak jest nowoczesnych boisk sportowo-rekreacyjnych, które</p>	2016-2017	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</p> <p>Działanie 7.4 Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla</p>

	zapewniałyby mieszkańcom możliwość uprawiania gier zespołowych (siatkówka, piłka nożna itp.) w bezpiecznych warunkach.		ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury, i powiązanej infrastruktury środki własne Szacunkowy koszt inwestycji wynosi 573 043,78zł
6.	Montaż odnawialnych źródeł energii: kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych w budynkach gospodarstw indywidualnych Udział w projekcie parasolowym dot. montażu OZE dla mieszkańców gospodarstw indywidualnych w gminie.	2016-2017	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Działanie 3.1 Rozwój OZE oraz środki własne
7.	Wymiana starych źródeł ciepła na nowe w budynkach gospodarstw indywidualnych Udział w projekcie parasolowym dot. montażu OZE dla mieszkańców gospodarstw indywidualnych w gminie.	2018-2019	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 oraz środki własne
8.	Termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła na gazowe wraz z montażem kolektorów słonecznych, panelami fotowoltaicznymi i oświetleniem LED w Budynku Zespołu Szkół w Ostrowie W ramach projektu zaplanowano: ocieplenie ścian zewnętrznych, ocieplenie podłóg na gruncie budynku, ocieplenie stropu pod nieogrzewanym poddaszem, wymianę okien zewnętrznych, zastosowanie wiszących	2016-2017	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków oraz środki własne Szacunkowy koszt inwestycji wynosi 1 337 208,09

	wysokosprawnych kotłów kondensacyjnych gazowych o mocy 2x100 kW (c.o.+c.w.u), montaż kolektorów słonecznych, paneli fotowoltaicznych i wymiana oświetlenia na ledowe. Obecnie Gmina opracowała audyt energetyczny i program funkcjonalno-użytkowy.		
9.	<p>Termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła na biomasowe wraz z montażem paneli fotowoltaicznych i oświetleniem LED w Budynku Zespołu Szkół w Młynach</p> <p>W ramach projektu zaplanowano: ocieplenie ścian zewnętrznych, ocieplenie podłóg na gruncie budynku, ocieplenie stropu pod nieogrzewanym poddaszem, wymianę okien zewnętrznych, zastosowanie kotła na biomasę dla systemu centralnego ogrzewania, montaż paneli fotowoltaicznych i wymiana oświetlenia na ledowe. Obecnie Gmina opracowała audyt energetyczny i program funkcjonalno-użytkowy.</p>	2016-2017	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</p> <p>Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków oraz środki własne</p> <p>Szacunkowy koszt inwestycji wynosi 822 994,79</p>
10.	<p>Termomodernizacja wraz z wymianą źródła ciepła na biomasowe wraz z montażem paneli fotowoltaicznych i oświetleniem LED w Budynku Zespołu Szkół w Łazach</p> <p>W ramach projektu zaplanowano: ocieplenie ścian zewnętrznych, ocieplenie podłóg na gruncie budynku, ocieplenie stropu pod nieogrzewanym poddaszem, wymianę okien zewnętrznych, zastosowanie kotła na biomasę dla systemu centralnego ogrzewania, montaż paneli</p>	2016-2017	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</p> <p>Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków oraz środki własne</p> <p>Szacunkowy koszt inwestycji wynosi 1 027 194,34</p>

	<p>fotowoltaicznych i wymiana oświetlenia na ledowe. Obecnie Gmina opracowała audyt energetyczny i program funkcjonalno-użytkowy.</p>		
11.	<p>Termomodernizacja świetlic wiejskich Kontynuacja polityki władz gminy dotycząca modernizacji energetycznej budynków świetlic wiejskich wraz z wymianą oświetlenia na ledowe.</p>	2019-2020	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków oraz środki własne Szacunkowy koszt zostanie określony po opracowaniu dokumentacji projektowej</p>
12.	<p>Termomodernizacja pozostałych szkół na terenie gminy wiejskiej Radymno Kontynuacja polityki władz gminy dotycząca modernizacji energetycznej budynków edukacyjnych wraz z wymianą oświetlenia na ledowe.</p>	2019-2020	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Działanie 3.2 Modernizacja energetyczna budynków oraz środki własne Szacunkowy koszt zostanie określony po opracowaniu dokumentacji projektowej</p>
13.	<p>Przebudowa drogi gminnej (Piaski) Duńkowice-Nienowice-Gaje od km 0+014,00 do km 6+028,00 Projekt przyczyni się do poprawy powiązań pomiędzy miejscowościami Nienowice, Piaski i Duńkowice oraz poprawa infrastruktury drogowej co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców. W ramach zadania zaplanowano wykonanie podbudowy z kruszywa, stabilizacja nawierzchni asfaltowej, utwardzenie poboczy, wykonania 6 mijanek, skrzyżowania w postaci ronda, chodniki i parkingi samochodowe.</p>	2017-2018	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Działanie 5.1 Infrastruktura drogowa oraz środki własne Szacunkowy koszt inwestycji wynosi 3 264 535,75zł</p>

10.	<p align="center">Utworzenie przedszkola w Duńkowicach</p> <p>Budowa pełnej infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi (budowa, przebudowa, rozbudowa i nadbudowa)</p>	2018-2019	<p align="center">Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</p> <p align="center">Działanie 6.4 Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej środki własne</p> <p>Szacunkowy koszt zostanie określony po opracowaniu dokumentacji projektowej</p>
11.	<p align="center">Realizacja projektu Senior-WIGOR</p> <p>Program adresowany jest do osób niepracujących w wieku 60+. W dziennym domu Senior-WIGOR będą mogli spędzić co najmniej 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Znajdzie się w nim pomieszczenie m.in. do wspólnych spotkań, gotowania, ćwiczeń i relaksu (z biblioteką, sprzętem RTV oraz komputerem z dostępem do Internetu). Zapewniony będzie także ciepły posiłek.</p>	2020-2022	<p align="center">Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Senior-WIGOR</p> <p align="center">Środki własne gminy</p> <p>Szacunkowy koszt zostanie określony po opracowaniu dokumentacji projektowej</p>
12.	<p align="center">Budowa/modernizacja mieszkań socjalnych w miejscowościach Chotyńiec, Młyny, Ostrów</p> <p>Projekt będzie dotyczył budowy, przebudowy, odbudowy, rozbudowy, nadbudowy, remontu zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane, chronione i socjalne, realizowane w oparciu o istniejącą infrastrukturę i/lub wyposażenia-powiązane z procesem integracji społecznej i aktywizacji społeczno-zawodowej</p>	2016-2022	<p align="center">Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</p> <p align="center">Działanie 6.2 Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej środki własne</p> <p>Szacunkowy koszt zostanie określony po opracowaniu dokumentacji projektowej</p>

13.	<p>Wdrożenie systemu efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego</p> <p>Wymiana istniejących opraw oświetleniowych na oprawy ledowe na obszarze całej gminy</p>	2019-2020	<p>Sowa energooszczędne oświetlenie uliczne, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie</p> <p>Środki własne gminy</p> <p>Szacunkowy koszt zostanie określony po opracowaniu dokumentacji projektowej</p>
14.	<p>Budowa nowoczesnego łowiska wędkarskiego wraz z zapleczem, tarasem widokowo-wypoczynkowym, mołem i ścieżką dydaktyczną w gminie wiejskiej Radymno</p> <p>Celem projektu jest wzmocnienie konkurencyjności i utrzymanie atrakcyjności obszarów zależnych od rybactwa poprzez budowę nowoczesnego łowiska wędkarskiego wraz z zapleczem, tarasem widokowo-wypoczynkowym, mołem, ścieżką dydaktyczną i monitoringiem.</p> <p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje budowę altan wolnostojących, wykonanie placu (tarasu) z kostki brukowej z podbudową, wykonanie mola, wykonanie i zabudowa tablic dydaktycznych, działania promocyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zawody wędkarskie -zawody dla zaprzyjaźnionych Lokalnych Grup Działania - materiały promocyjne 	2020-2022	<p>Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020</p> <p>Środki własne gminy</p> <p>Szacunkowy koszt zostanie określony po opracowaniu dokumentacji projektowej</p>
15.	<p>Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacja dla gminy Radymno oraz realizacja zadań inwestycyjnych wynikających z dokumentu</p> <p>Kompleksowy i wieloletni, prowadzony na obszarze dwóch sołectw gminy Radymno proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych,</p>	2016	<p>Opracowanie dokumentu:</p> <p>Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014- 2020</p> <p>środki własne gminy</p> <p>szacunkowy koszt ok. 60 000,00 zł</p>

inicjowany przez władze gminy oraz pozostałych interesariuszy w celu wyprowadzenia poniższych obszarów ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie im nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju. Dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób starszych. Celem głównym Gminnego Programu Rewitalizacji jest przeciwdziałanie marginalizacji obszarów gminy, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne oraz ulega degradacji stan i zagospodarowanie przestrzeni. Wyodrębniony został obszar gminy wiejskiej Radymno, który ze względu na swoje położenie, problemy, które na nim występują, objęty ma zostać całościowym procesem rewitalizacji. Potrzeba rewitalizacji wynika z istniejącego deficytu prac remontowych i związanego z nim wysokiego stopnia degradacji starej zabudowy, między innymi w postaci zaawansowanego zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego budynków i infrastruktury. Dlatego zadaniem rewitalizacji jest ponadto poprawa estetyki przestrzeni gminnej, podniesienie atrakcyjności dwóch sołectw wybranych do rewitalizacji, wykreowanie miejsca atrakcyjnego, spędzania wolnego czasu oraz prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach planowanej rewitalizacji zostaną zrealizowane projekty obejmujące zarówno projekty infrastrukturalne (inwestycyjne), jak i również działania o charakterze społecznym (działania miękkie). Proponowane projekty zintegrowane składają się z podprojektów służących rozwiązywaniu różnorodnych problemów w sferze przestrzennej, gospodarczej oraz społecznej z obszarów gminy. W ramach planowanej rewitalizacji wybrano szczegółowo dwa

2016-2022

Realizacja założeń wynikających z dokumentu:
Regionalny Program Operacyjny
Województwa Podkarpackiego na lata 2014-
2020
PROW 2014-2020
NFOŚiGW
WFOŚiGW

obszary koniecznej interwencji w gminie wiejskiej Radymno w miejscowościach Duńkowice oraz Święte.

Na obszarze obu tych miejscowości występują obszary zdegradowane z naciskiem na problemy społeczne (wysokie bezrobocie, znaczne oddalenie od rynku pracy, wsparcie z gminnego ośrodka pomocy społecznej, mała aktywność społeczna. Wyżej wymienione obszary zostały zidentyfikowane na bazie wybranych wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy i powiatu jarosławskiego (ubóstwo, wykluczenie społeczne, dostęp do służby zdrowia, poziom edukacji)

Duńkowice i Święte- stan obecny:

a) uwarunkowania społeczne

Zgodnie z danymi Komisariatu Policji w mieście Radymno, na obszarze gminy wiejskiej dokonano 195 przestępstw, w tym 154 wykroczeń. Mieszkańcy gminy Radymno w niższym stopniu uczestniczą w życiu publicznym w porównaniu z woj. podkarpackim i ogółem kraju, czego świadectwem jest niższa frekwencja w zeszłorocznych wyborach parlamentarnych do sejmiku i senatu (frekwencja dla regionu: sejm 45,49%, senat: 45,51%) oraz bardzo niska frekwencja podczas zeszłorocznego referendum ogólnokrajowego (frekwencja dla regionu: 6,73%). Na koniec 2014r. było zarejestrowanych 920 bezrobotnych w gminie wiejskiej Radymno (w tym samym czasie było 467 bezrobotnych w gminie miejskiej Radymno). Bezrobotni gminy wiejskiej Radymno stanowią 10,00% wszystkich bezrobotnych na tle powiatu. Gmina wiejska Radymno w 2014r. objęła 104 osoby w rodzinie zasiłkiem stałym (dotacją), 706 osób w rodzinie zasiłkiem okresowym (dotacją), 714 osób w rodzinie

dożywianiem dzieci w szkole, 701 osób zasiłkiem celowym na zakup posiłku, 9 osób usługami opiekuńczymi, 896 zasiłkami celowymi (z czego wydatkowano na przyłączenie sieci wodociągowej, sprawienie pogrzebu, zdarzeń losowych bądź specjalnych zasiłków celowych). Objęto również 7 rodzin (23 dzieci) asystentem rodzinnym. Na 30 wydanych niebieskich kart w 2015r. najwięcej objęto mieszkańców Duńkowic: 7 (23,33%) oraz mieszkańców Świętego:5 (16,16%).Średnia woj. w zdawalności egzaminu szóstoklasisty w 2014r. wynosiła 25,83. Średnia sołectw objętych rewitalizacją wynosiła: Duńkowice 24,78, Święte 27,14.

b) uwarunkowania gospodarcze

Gmina Radymno jest gminą o charakterze rolniczym. Użytki rolne stanowią ok. 74% jej obszaru a tereny leśne ok.18%. Zgodnie z danymi z UG w Radymnie na koniec 2014 r. było zarejestrowanych 2 695 gosp. rolnych w tym do 1 ha: 521, od 1-2 ha: 759, od 2 do 5 ha: 954, od 5 do powyżej 50 ha: 461. Rolnictwo jest wciąż gł. źródłem utrzymania większości mieszkańców, zgodnie z rolniczym charakterem gminy. Duńkowice i Święte nie odbiegają swym charakterem od całości obszaru gminy. Mieszkańcy gminy w dużej mierze są wciąż przywiązani do tradycyjnych form gospodarowania na wsi, co automatycznie nie przekłada się na ich przedsiębiorczość i rozwój innych form zarobkowych. Na obszarze gminy na koniec 2014r. zarejestrowanych było tylko 249 podmiotów gosp. prowadzących działalność i ani jedno zarejestrowane gospodarstwo agroturystyczne mimo bardzo korzystnych warunków naturalnych, dostępności rzek, uprawy produktów spożywczych i produktów ekologicznych oraz przejścia

granicznego. W Duńkowicach zarejestrowanych było 12 podmiotów gospodarczych a w Świętem 26 (2014).

c) uwarunkowania środowiskowe

Na obszarze całej gminy używane są stare, niskoemisyjne kotły w budynkach użyteczności publicznej oraz piece w budynkach gospodarstw indywidualnych. Na obszarze gminy nie występują odnawialne źródła energii, spora część mieszkańców nie ma żadnej wiedzy na temat ochrony powietrza. Istnieją także dzikie wysypiska śmieci.

Duńkowice nie są podłączone do sieci gazowej, tradycyjnym źródłem ciepła jest węgiel. Święte pomimo podłączenia do sieci gazowej, podobnie jak Duńkowice, głównie opalają węglem. Na obszarze gminy przekroczone są normy dot. zanieczyszczeń powietrza tj. benzo(a)pirenu, pyłu PM_{2,5}, pyłu PM₁₀. W latach 2017-2024 gmina zaplanowała usunięcie wyrobów azbestowych w ilości: 830 030 kg, a w latach 2025-2032: 1 245 124 kg.

d) uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne

Gmina wiejska Radymno jest zwodociągowana w ok. 80%, skanalizowana w ok. 35%. Stan istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Święte jest niewystarczający. Dodatkowo nie cały obszar gminy jest podłączony do sieci gazowej jak np. Duńkowice. Problem stanowi również brak publicznego (PKS) czy gminnego transportu. Osoby pracujące poza obszarem gminy muszą dojeżdżać do punktu kolejowego własnym transportem a następnie przesiadać się do pociągu w kierunku Jarosławia (ok. 1 godz.) oraz w kierunku Przemyśla (1,5 godz.). Nie ma także przychodni wiejskiej, tylko wybrane 2 punkty zdrowotne. Brak specjalistów w gminie wiejskiej jak i w gminie miejskiej. Najbliżsi

specjaliści znajdują się w Przemyślu bądź Rzeszowie. Kwestią problemową jest brak odpowiedniego zaplecza edukacyjnego (1 przedszkole gminne, brak żłobka, brak miejsc pobytu dla osób starszych, brak szkoły ponadgimnazjalnej, brak wsparcia ze strony grup zaufania). Na obszarze gminy nie występuje punkt informacji turystycznej i agroturystycznej pomimo dostępności potencjału gminy oraz punkt doradztwa gospodarczego w celu promowania przedsiębiorczości mieszkańców.

Przestrzeń publiczna gminy wiejskiej jest obecnie na niskim poziomie.

Na obszarze gminy wiejskiej występuje brak dostępu do podstawowych usług (szewstwo, fryzjerstwo, kosmetyka, krawiectwo, mechanika samochodowa).

e) uwarunkowania Techniczne

Niestermomodernizowane budynki użyteczności publicznej z przestarzałymi kotłami, brak OZE, brak nowoczesnego sprzętu w gminnych szkołach, tradycyjnie istniejące oświetlenie (jarzeniówki), zła nawierzchnia dróg wiejskich.

Na obszarze Duńkowic brakuje podłączenia do sieci gazyfikującej. Obszar planowany do rewitalizacji: budynek Wiejskiego Ośrodka Kultury (świetlicy wiejskiej) na działce nr 1200/2 o powierzchni 0,93 ha oraz obszarów znajdujących się wokół tego budynku na działce nr 1203/1 o powierzchni 0,50 ha oraz nr działki 1203/2 o powierzchni 0,78 ha. Obecnie budynek jest w stanie surowym zamkniętym, wykorzystywane są tylko piwnice z przeznaczeniem społecznym.

Obecnie na działce znajdują się tylko płyta boiska bez właściwego ogrodzenia.

Stan docelowy:

Działania infrastrukturalne:

-budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego pod uprawianie różnych dziedzin sportowych: piłkę nożną wraz z remontem trybuny, siatkówkę, koszykówkę oraz ogrodzeniem całego obiektu

-remont/modernizacja budynku leżącego na obrzeżach zespołu parkowo-dworskiego (Wiejskiego Ośrodka Kultury pod instytucje społeczne typu: kluby sportowe, klub seniora, klub gospodyń wiejskich, żłobek/przedszkole (dostosowane pod aktualne potrzeby gminne)- rozwój infrastruktury służącej integracji i aktywizacji osób starszych

-remont Sali w remizie strażackiej na utworzenie Izby pamięci dokumentującej historię i działalność straży pożarnej w gminie

-podłączenie do sieci gazyfikującej (w porozumieniu z PGE jeśli wyrazi zgodę)

Działania społeczne:

-organizacja zajęć dla seniorów w ramach klubów seniora, świetlic

-organizacja zajęć rekreacyjno-ruchowych dla osób starszych

-organizacja szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych

-organizacja różnorodnych imprez i wydarzeń kulturalnych

-organizacja różnego rodzaju form aktywnego spędzania czasu wolnego

-organizacja projektów informacyjno-edukacyjnych i profilaktycznych z zakresu bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałania przestępczości oraz zagrożeniom (alkoholizm, narkomania)

Obszar planowany do rewitalizacji na obszarze wsi Święte: budynek wielorodzinny wybudowanych w latach 60. ubiegłego

wieku, tereny niezagospodarowane wokół szkoły. Nr działki: 692/1, 692/2m 693,694 o łącznej powierzchni 1,0290 km². Obecnie Dom Nauczyciela nie posiada dachu, jest niedocieplony, stolarka do wymiany, pomieszczenia od lata nie były odświeżane. Budynek ogrzewany jest z pieca węglowego.

Stan docelowy:

Działania infrastrukturalne:

-konieczność objęcia siecią gazową wraz z siecią odwadniającą oraz siecią kanalizacji deszczowej budynku wielorodzinnego z lat 60. Dziś funkcjonujący pod nazwą „Dom Nauczyciela”
Wyremontowany budynek będzie w przyszłości służył pod działalność instytucji społecznych zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem (np. klub seniora, klub gospodyń wiejskich, żłobek/przedszkole itp.) -rozwój infrastruktury służącej integracji i aktywizacji osób starszych
-zagospodarowanie terenu przy miejscowej Szkole (budowa nowoczesnego boiska sportowego (piłka nożna, bieżnia sportowa itp.) wraz z ogrodzeniem obiektu oraz budową parkingów

Działania społeczne:

-organizacja zajęć dla seniorów w ramach klubów seniora, świetlic
-organizacja zajęć rekreacyjno-ruchowych dla osób starszych
-organizacja szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych
-organizacja różnorodnych imprez i wydarzeń kulturalnych
-organizacja różnego rodzaju form aktywnego spędzania czasu wolnego
-organizacja projektów informacyjno-edukacyjnych i profilaktycznych z zakresu bezpieczeństwa publicznego i

	przeciwdziałania przestępczości		
16.	<p style="text-align: center;">Rozwój e-usług</p> <p>poprawie efektywności zarządzania oraz upowszechnianiu komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych</p>	2016-2022	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</p> <p>Działanie 2.1 Podniesienie efektywności i dostępności e-usług</p> <p>Środki własne gminy</p> <p>Szacunkowy koszt zostanie określony po opracowaniu dokumentacji projektowej</p>
17.	<p style="text-align: center;">Podniesiona atrakcyjność kulturalna regionu i zwiększona dostępność dóbr kultury</p> <p>Prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane i/lub zakup wyposażenia służące zachowaniu zabytków nieruchomych/ruchomych wraz z otoczeniem, w celu udostępnienia ich jako atrakcje kulturalne regionu</p>	2016-2022	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</p> <p>Działanie 4.4 Kultura</p> <p>Środki własne gminy</p> <p>Szacunkowy koszt zostanie określony po opracowaniu dokumentacji projektowej</p>
18.	<p style="text-align: center;">Aktywizacja, integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym</p> <p>Poradnictwo i wsparcia indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społecznozawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową. Poradnictwo specjalistyczne, w tym: poradnictwo prawne w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów; poradnictwo rodzinne, obejmujące wsparcie rodziny naturalnej</p>	2016-2022	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</p> <p>Działanie 8.1 Aktywizacja, integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym</p> <p>Środki własne gminy</p>

	<p>i zastępczej, opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną. Poradnictwo psychologiczne, będzie świadczone, jako jeden z elementów szerszego, kompleksowego wsparcia zdefiniowanego na podstawie indywidualnej diagnozy uczestników projektów. Prowadzenie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową. Prowadzenie działań diagnostycznych i terapeutycznych dla dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z zaburzeniami komunikacyjnymi dysleksją i dyskalkulią dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.</p>		
19.	<p>Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Radymno</p> <p>Opracowany dokument stanowiący podstawę do pozyskania środków z nowej perspektywy finansowej na działania dot. modernizacji energetycznej i montażu OZE na obszarze gminy</p>	2016	Środki własne gminy
20.	<p>Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy</p> <p>Organizacja wydarzenia „Dzień Ziemi”, zajęcia w szkołach, spotkania dla mieszkańców gminy (segregacje śmieci, montaż odnawialnych źródeł energii, wymiana starych piecy, termomodernizacja budynków prywatnych)</p>	2016-2022	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie Kampania edukacyjna „ <i>TworzyMy Atmosferę</i> ”
21.	<p>Usuwanie azbestu w gminie</p>		Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie „SYSTEM – Wspieranie działań ochrony

			środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW, Część I – Usuwanie wyrobów zawierających azbest” Środki własne gminy
--	--	--	---

Źródło: Opracowanie własne

III. MONITORING I EWALUACJA

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów strategicznych i celów operacyjnych Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Radymno na lata 2016-2022 jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań.

Efektywna realizacja strategii wymaga więc kontrolowania skuteczności wdrażania przedsięwzięć. Pomiar i kontrola celów strategicznych w gminie powinny odpowiadać na dwa zasadnicze pytania:

1. Czy strategia jest faktycznie realizowana ?
2. Czy strategia przynosi zamierzone skutki ?

Monitoring musi zatem dotyczyć:

- oceny przebiegu realizacji strategii tj. jej celów i zadań inwestycyjnych
- oceny uzyskiwanych efektów rozwoju społecznego i gospodarczego gminy

Monitoring musi zatem pełnić dwa podstawowe funkcje:

Funkcja sprawdzająca to systematyczne, zestawienie wykonanych przedsięwzięć w relacji do zapisanych planów. Należy tu określić zadania (wykonane i niewykonane), a także podać przyczyny opóźnień i innych odchyień od zapisów. Chodzi oczywiście nie tylko o zadania rzeczowe, ale również o zadania organizacyjno-finansowe (montaż finansowy).

Funkcja korygująca to wprowadzanie do zapisów Strategii zmian wynikających ze szczególnie istotnych okoliczności, których nie dało się przewidzieć w fazie tworzenia Strategii, lub co do których przyjęto niewłaściwe założenie.

Monitoring strategii umożliwi więc:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie mieszkańców gminy Radymno o uzyskanych wynikach.

Monitoring umożliwi zatem rzecz bardzo ważną, praktycznie nieodzowną, a mianowicie traktowanie prac nad Strategią rozwoju gminy jako zadania ciągłego.

Instytucjonalną strukturę systemu monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Radymno na lata 2014-2020 tworzą:

-Rada Gminy Radymno

-wybrani pracownicy Urzędu Gminy Radymno do realizacji wyznaczonych celów i zadań inwestycyjnych

-firma zewnętrzna, wybrana w drodze zapytania ofertowego lub przetargu do realizacji zadania inwestycyjnego

-mieszkańcy gminy Radymno

Władze samorządowe Gminy Radymno będą dokonywać okresowej oceny stopnia realizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy Radymno na lata 2016-2022 w oparciu o dwa rodzaje sprawozdań:

-sprawozdania roczne (na początku każdego roku kalendarzowego podsumowanie danych za rok ubiegły, uwzględniające wskaźniki osiągnięcia celów oraz poziom realizacji zadań wyznaczony na rok ubiegły)

-sprawozdania kwartalne (1 sprawozdanie na 3 lata podsumowujące realizacji założeń wynikających ze Strategii z proponowanymi zmianami bądź rekomendacjami w przypadku braku realizacji celów i zadań)

PROPONOWANY SZCZEGÓŁOWY ROCZNY HARMONOGRAM ORGANIZACYJNY WDRAŻANIA STRATEGII- SPRAWOZDANIE ROCZNE

- Raport o stanie gminy powinien być uaktualniany corocznie
- Osobą odpowiedzialną za zebranie, opracowanie i przedstawienie informacji na sesji Rady gminy będzie Sekretarz Gminy lub powołany przez Radę koordynator ds. monitorowania strategii
- Po przedyskutowaniu wariantów Rada uchwali działania przewidziane na kolejny rok i uwzględni je w planowanym budżecie.
- Wójt i Rada Gminy będą oceniać skuteczność działań koordynacyjnych wyznaczonej jednostki.
- Po opracowaniu Wieloletniego Planu Inwestycyjnego przy realizacji Strategii należy uwzględnić harmonogramy jego realizacji i prac nad budżetem Gminy.

IV. MARKETING STRATEGII

4.1 PROMOCJA STRATEGII

W celu skutecznego wdrożenia zapisów Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Radymno na lata 2014-2020 ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Podmiotem, który ma za zadanie prowadzić i nadzorować promocję Strategii Rozwoju, a w jej ramach również promocję zadania inwestycyjne będzie Urząd Gminy na czele z Wójtem gminy Panem Bogdanem Szylarem. JST zapewni powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. wymiar zakresu i poziom planowanych dofinansowań zewnętrznych dla poszczególnych projektów, a także informacje o uzyskiwanych rezultatach działań na poziomie konkretnych obszarów problemowych oraz całej gminy. Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań spoczywać będzie również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej, promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

Dla zapewnienia efektywnej współpracy z partnerami wskazanych zadań do realizacji wykorzystywane będą następujące narzędzia komunikacji:

- strona internetowa Urzędu Gminy wraz z pocztą elektroniczną gminy
- lokalne media;
- spotkania z mieszkańcami gminy (np. dot. planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Radymno, planowane dot. odnawialnych źródeł energii w gminie dla gospodarstw indywidualnych)
- spotkania władarzy gminy z ekspertami i specjalistami zewnętrznymi.

4.2 WIZERUNEK GMINY RADYMNO

Budowanie wizerunku gminy ma integralny związek z jej promocją, zwłaszcza w szeroko rozumianym kontekście społeczno-gospodarczym. Dobry wizerunek gminy przesądza o zainteresowaniu nią inwestorów i turystów, a jej mieszkańcom daje poczucie wyjątkowości.

Określenie cech gminy Radymno, mających na celu rozpoznanie jego silnych i słabych stron, a tym samym atrakcyjności dla podmiotów zewnętrznych, obejmować powinno informacje dotyczące:

- mieszkańców gminy, sytuacji demograficznej, sławnych osobistości żyjących lub wywodzących się z gminy,
- kultury i tradycji lokalnej społeczności, zachowanych do dziś zwyczajów i obrzędów,
- opisu szczególnych atrakcji gminy, jego zabytków, walorów przyrody.

Gmina planuje ogłosić konkurs na hasło promujące gminę wiejska Radymno. Komisja konkursowa, w skład której wejdzie Wójt Gminy, członkowie Rady Gminy, przedstawiciele społeczności gminnej, wybiorą to hasło, które ich zdaniem, najlepiej przysłuży się gminie jako całości. Na jej podstawie będzie można opracować strategię promocji gminy i przyciągnąć podmioty zewnętrzne.

4.3 UCZESTNICY PROMOCJI

Głównymi uczestnikami promocji działań zawartych w niniejszym dokumencie jest:

- Urząd Gminy w Radymnie na czele z Wójtem gminy (zadanie własne gminy, indywidualne oraz publiczne wystąpienia przedstawicieli władz gminy pomagają wpłynąć na opinię lokalnej społeczności)
- Społeczność lokalna, która jest zarówno podmiotem, jak i przedmiotem działań promocyjnych
- Lokalni liderzy (osoby prowadzące działalność promocyjną jako hobby, wynikające z lokalnego patriotyzmu, również stowarzyszenia miłośników gminy, zajmujące się m.in. studiowaniem lokalnych dziejów i kronik, organizowaniem wystaw starych fotografii, popularyzowaniem gminy w wywiadach, artykułach i książkach, mogą wpływać na odbiór oferty gminnej)
- Przedsiębiorcy

4.4 PUBLIC RELATIONS

Realizacja zadań zawartych w „Aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Radymno na lata 2015 – 2022” wymaga do swej realizacji akceptacji społecznej. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że również skuteczność działań zapisanych w tym dokumencie zależy w dużym stopniu od reakcji społeczności lokalnej na proponowane działania.

W związku z tym public relations Aktualizacji Strategii powinno w przystępny sposób prezentować:

- a) przyczyny podjęcia działań (obszary problemowe)
- b) spodziewane wskaźniki osiągnięć poszczególnych celów
- c) zalety wybranych wariantów działania.

Public Relations to nie tylko lokalna prasa czy radio. Istotne jest także realizowanie wskazanych w Aktualizacji Strategii sposobów komunikowania się z różnymi grupami interesariuszy z obszaru gminy wiejskiej Radymno tj. sesji strategicznych, spotkań roboczych, konsultacji gminnych, informowania o wskaźnikach i miernikach realizowanych projektów. W konsekwencji najważniejsze jest podtrzymanie zainteresowania mieszkańców i wspierania społeczeństwa aktywnego.

4.5 NAWIĄZANIE DO MARKETINGU TERYTORIALNEGO

Marketing terytorialny proponuje traktować gminę jako pewnego rodzaju produkt i w zarządzaniu nim stosować narzędzia wykorzystywane w praktyce przedsiębiorstw. Traktując się gminę jako podmiot działający podobnie do przedsiębiorstwa, w którym wytwarza się określone produkty i usługi oferując je na obszarze gminy i poza nią. Zabiegając o sprzedaż swoich dóbr i usług gmina funkcjonuje w warunkach konkurencji innych ośrodków. Warunki konkurencji wymagają wykorzystania wszystkich narzędzi zwiększających efektywność funkcjonowania, w tym narzędzi marketingowych.

Marketing terytorialny to zespół zaplanowanych działań gminy służących nowym inwestycjom w gminie, promocją lokalnych usług, produktów, kultury regionalnej oraz zachęceniem do odwiedzin w celach rekreacyjno-turystycznych.

Pozyskanie inwestorów, przyciągnięcie określonej grupy nowych mieszkańców, zatrzymanie miejscowych w szczególności młodych ludzi, polepszenie jakości życia społeczeństwa, rozbudowa infrastruktury, wdrożenie nowych rozwiązań jak np. montażu odnawialnych źródeł energii, zwiększenie liczby turystów odwiedzających dany teren (szlak turystyki drewnianej, akweny wodne, agroturystyka) to cele, o których marzy każdy samorząd. Zastosowanie odpowiednich narzędzi marketingowych zwiększa szanse uzyskania celów, jakie chce osiągnąć samorząd. Podsumowując marketing terytorialny polega na traktowaniu podmiotów jako jasno określonych grup klientów, turystów o których należy zabiegać i przygotowywać usługi i produkty im odpowiadające.

4.5.1 KOMERACJALIZACJA USŁUG W GMINIE RADYMNO

Kategoria	Zakres	Kanał sprzedaży
Potrawy regionalne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tort z fasoli ▪ Fasola na sypko ▪ Paszтет fasolowo - grzybowy ▪ Fasolaki ▪ Fasolowe flaczki ▪ Kotlety z fasoli ▪ Fasola w sosie pomidorowym ▪ Fasola zapiekana z sosem 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Restauracje/karczmy ▪ Sprzedaż na targach/giełdach spożywczych ▪ Dostawa do sklepów ze zdrową żywnością ▪ Dostawa do sklepów ogólnospożywczych, marketów
Rękodzieła	Wyroby lokalnych artystów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprzedaż bezpośrednio z miejsca produkcji artystycznej rękodzieł ▪ Dostawa bezpośrednio do domu (dowóz, przesyłka) ▪ Dostawa do antykwariatów, pchlich targów, sklepów pamiątkowych
Produkty spożywcze	Wczesne ziemniaki Ogórki gruntowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprzedaż bezpośrednio z gospodarstwa ▪ Sprzedaż na targach/giełdach spożywczych ▪ Dostawa bezpośrednio do domu (dowóz, przesyłka) ▪ Dostawa do sklepów ze zdrową żywnością ▪ Dostawa do sklepów ogólnospożywczych, marketów ▪ Sprzedaż do przetwórci spożywczych, hurtowni

		spożywczych
Żywność ekologiczna	Bez ograniczeń, żywność produkowana metodami rolnictwa ekologicznego z dbałością o wyeliminowanie używania nawozów sztucznych i pestycydów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprzedaż bezpośrednio z gospodarstwa ▪ Sprzedaż na targach/giełdach spożywczych ▪ Dostawa bezpośrednio do domu (dowóz, przesyłka) ▪ Dostawa do sklepów ze zdrową żywnością ▪ Dostawa do sklepów ogólnospożywczych, marketów ▪ Sprzedaż do przetwórci spożywczych, hurtowni spożywczych
Spływy kajakiem	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spływy szkolne/sportowe ▪ Spływy firmowe ▪ Spływy weekendowe ▪ Liczne atrakcje ▪ Ognisko z kiełbaskami 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lokalna Grupa Działania ▪ Regionalna Organizacja Turystyczna ▪ Prywatni przedsiębiorcy
Ryby słodkowodne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nowoczesne łowisko ▪ Zawody wędkarskie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Strona www gminy ▪ Lokalna Grupa Działania ▪ Regionalna Organizacja Turystyczna
Region Architektury drewnianej	Autokarowa, rowerowa, piesza	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lokalna Grupa Działania ▪ Regionalna Organizacja Turystyczna
Walory krajobrazu wiejskiego	Gospodarstwa agroturystyczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Strona www gminy wiejskiej Radymno ▪ Strona www gospodarstw agroturystycznych

Źródło: Opracowanie własne

V. ZAŁĄCZNIKI

1. Materiały z sesji strategicznych opracowane przez jej uczestników.

1a. Projekt/zadanie

Tytuł (nazwa planowanego zadania)	Opis
Przebudowa drogi gminnej Nienowice-Piaski	<p>Lata realizacji: 2017</p> <p>Wykonanie drogi o nawierzchni asfaltowej wraz z utwardzeniem pobocznym</p> <p>Szacunkowy koszt do poniesienia: 2,6 km</p> <p>Konieczność wykonania zadania poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> -uzupełnienie nadgranicznej sieci komunikacyjnej łączącej dwa powiaty i trzy gminy -powstanie nowych jednostek osiedleńczych -możliwość pozyskania inwestorów

1b Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> -rolnictwo ekologiczne -teren przygraniczny -siła robocza (zasoby ludzkie) -autostrada -złoża kopalin kruszywa (żwir, piaski) -aktywność mieszkańców -przyjaźni ludzie -czyste środowisko -zasoby naturalne (San, Wiszna, Szkło) 	<ul style="list-style-type: none"> -bezrobocie -słabo rozwinięta infrastruktura (brak kanalizacji, wodociągów, gazu), zbiorników retencyjnych -brak kompleksów sportowych i parków rekreacyjnych, ścieżek rowerowych -brak mikro i małych przedsiębiorców -brak bezpiecznych ciągów komunikacyjnych łączących z miejscami użyteczności publicznej -brak kaplic cmentarnych z wykorzystaniem dla mieszkańców -brak bodźców aktywizujących dla osób długotrwale bezrobotnych -brak wyposażenia świetlic -brak usług, przemysłu -brak mieszkań socjalnych -brak zachęt podatkowych dla inwestorów -brak domów seniora
Szanse	Zagrożenia
-autostrada A-4 (dwa węzły na terenie gminy)	-niestabilna sytuacja na Ukrainie

<ul style="list-style-type: none"> -lokalizacja drogowego przejścia z Ukrainą -linia kolejowa Kraków-Medyka -trasa rowerowa „północ-południe” -szlak architektury drewnianej Św. Jakuba -promocja architektury: kościół w Michałowce z 1760r. , cerkiew w Chotyńcu- w 2023 roku została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO wraz z innymi drewnianymi cerkiewiami w Polsce i na Ukrainie -rzeka „San” , „Wisznia” , „Szkło”(wykorzystanie rzek do rozwoju turystyki krajowej i wodnej) -łatwa dostępność edukacyjna (szkoły) -możliwość produkcji ekologicznej żywności 	<ul style="list-style-type: none"> -zbyt małe środki własne na realizację poszczególnych zadań -migracja młodych ludzi -zasoby ludzkie (brak wykształcenia specjalistycznego) -długotrwałe dziedziczone bezrobocie -wysypiska śmieci -brak sprzedaży płodów rolnych przez rolników -napływ ludzi ze Wschodu/emigrantów -niski przyrost naturalny -niski poziom wód gruntowych
--	--

1c Wizja mojej miejscowości/Gminy

a) Radymno

1d Misją mojej miejscowości (Gminy Radymno) jest:

a) Rozwój turystyki ze względu na spokojną okolice, gdzie można odpocząć przy rzekach